विपद्
पूर्वतयारी
तथा
प्रतिकार्य
योजना
२०७४
जेष्ठ

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना
(Disaster Preparedness and Response Plan)

प्रकाशक

जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, गोरखा

२०७४ जेष्ठ

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

प्रकाशक

प्रकाशन मिति : २०७४
प्रकाशक : जिल्ला दैवीप्रकोप उद्धार समिति

सर्वाधिकार : जिल्ला प्रशासन कार्यालय, गोरखा

प्राविधिक सहयोग
केयर नेपाल

शब्द संक्षेप

जि.दै.प्र.उ.स.	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति
ने.रे.सो.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
प्र.जि.अ.	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
स प्र.जि.अ.	सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी
गा.वि.स.	गाउँ विकास समिति
न.पा.	नगर पालिका
जि.वि.स.	जिल्ला विकास समिति
जि.शि.का	जिल्ला शिक्षा कार्यालय
जि.प.से का.	जिल्ला पशुसेवा कार्यालय
गै.स.स.	गैर सरकारी संस्था
कि.मि.	किलो मिटर
प्र.ना.उ.	प्रहरी नायब उपरीक्षक
प्र.उ.	प्रहरी उपरीक्षक
प्रा.स्वा.के..	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
CLPIU	Central Level Program Implementation Unit
DDRC	District Disaster Relief Committee
DEOC	District Emergency Operation Centre
DLPIU	District Level Program Implementation Unit
DLSA	District Lead Support Agencies
DPRP	Disaster Preparedness and Response Plan
DUDBC	Department of Urban Development and Building Construction
FCHV	Female Community Health Volunteer
IRA	Initial Rapid Assessment
LRC	Local Resource Centre
MIRA	Multi-Sectoral Initial Rapid Assessment
NRCS	Nepal Red Cross Society
REOC	Regional Emergency Operation Centre
NEOC	National Emergency Operation Centre
SAR	Search and Rescue
SOP	Standard Operating Procedures
WASH	Water, Sanitation and Hygiene

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
गोरखा

फोन नं. - ०६४-४२०१३३ प्र.जि.अ. कक्ष
" ०६४-४२०१०३ प्र.जि.अ निवास
" ०६४-४२०२३६ स.प्र.जि.अ कक्ष
" ०६४-४२०१८९ प्रशासन/सोधपुछ
फ्याक्स न :- ०६४-४२०१८९

पत्र सख्या :- २०७३/०७४
चलानी नं. :-

मिति :- २०७४/०१/१३

मन्तव्य

गोरखा जिल्ला पहिरो, सवारी दुर्घटना, डढेलो तथा आगलागी ,भुकम्प आदि जस्ता प्रकोपहरू भईरहने जिल्लाको रुपमा लिने गरिन्छ । नियमित रुपमा आउने यस्ता प्रकारका प्रकोपहरुले बर्षेनी ठूलो मात्रामा धनजन तथा भौतिक सम्पत्तिमा क्षति पुऱ्याई रहेका छन् । यीनै विपद्को सामना गर्नसक्ने आवश्यक क्षमता विकास गर्नको लागि सरकारी निकायका एवं गैरसरकारी संस्थाहरूबाट विभिन्न क्रियाकलापहरू सञ्चालन भईरहेका छन् । विद्यमान कानूनी व्यवस्था अनुसार विपद् व्यवस्थापनका मुख्य क्षेत्रहरू पूर्वतयारी, प्रतिकार्य, पुनर्स्थापना र पुननिर्माण मध्ये प्रतिकार्यलाई बढी जोड दिईएको छ । समयमै सतर्कता अपनाएर जनधनको सम्भावित क्षति कम गर्ने उपाय अपनाउनु आवश्यक देखिएको छ । यसै वास्तविकतालाई मनन गर्दै विपद्को सम्भावित समस्याको सामना गरी जीवन रक्षालाई उच्च प्राथमिकतामा राखी कार्य गर्न जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, गोरखाले यो विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरेको छ ।

नीति नियमहरुले निर्देशन गरे वमोजिम गोरखा जिल्लाको सम्भावित विपद्हरुको विश्लेषण गरी, विभिन्न विषयगत क्षेत्र जस्तै आपत्कालिन सूचना तथा समन्वय, खोज तथा उद्धार, कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, आपत्कालिन आवास, खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन, संरक्षण, शिक्षा, स्वास्थ तथा पोषण र बन्दोबस्तीहरूमा छलफल गरी गोरखा जिल्लाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई अध्यावधिक गरी नयाँ संस्करण २०७४ प्रकाशन गर्न पाएकोमा मलाई खुसी लागेको छ । आपत्कालीन समयमा गर्ने कार्य र त्यसका लागि गर्नु पर्ने पूर्वतयारीलाई समेटेर तर्जुमा भएको यस योजनाले जोखिम न्यूनीकरणका लागि पनि केही मार्गदर्शन गर्ने अपेक्षा गरिएको छ । यस प्रक्रियामा जिल्ला स्थित सबै सरोकारवालाको सक्रिय सहभागिताले पनि यस योजनाको महत्वलाई प्रष्ट पारेको छ ।

अन्तमा यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्न स्थानीय तहमा सहयोग पुऱ्याउने राजनीतिक दल, सरकारी निकाय, सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, यस जिल्लामा कार्यरत गैर सरकारी संघ संस्थाहरु र यस योजनालाई अन्तिम रुप दिन प्रविधिक सहयोग गर्ने केयर नेपाल तथा संलग्न सबैलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी
....
(जितेन्द्र बस्नेत)
प्रमुख जिल्ला अधिकारी
एवं
अध्यक्ष जिल्ला दैवी प्रकोप उद्दार समिति, गोरखा ।

जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय,

४ नं प्रदेश,नेपाल

प.स.:- ०७३/०७४
च.नं.

मिति:- २०७४/१/११

मन्तव्य

आर्थिक, सामाजिक, ऐतिहासिक र सांस्कृतिक विशिष्टताका कारण पृथक पहिचान स्थापित भएको गोरखा जिल्ला भौगोलिक दृष्टिले पनि विविधता भएको जिल्ला हो । भू-बनौट र हावापानी यस जिल्लाका लागि अर्को विशिष्ट विशेषता हो । उच्च हिमाली भूभाग, अग्ला अग्ला पहाड, खोँच, समथर टार र चट्टानी भू-धरातलिय स्वरुपका कारण यहाँका बासिन्दाहरु भुकम्प,बाढी ,डँडेलो ,पहिरो ,आगलागीजंगलीजनावर ,खडेरी ,महामारी ,रोगकिरा ,असिना ,चट्याङ ,हावाहुरी , हिमपात ,शितलहर ,त्रास जस्ता दैवी प्रकोपका घटनाको उच्च जोखिमबाट त्रसिद वन्दै आएका छन् । प्राकृतिक प्रकोपजन्य विपद्वाट धनजनको क्षति कम गर्न तथा घटना पश्चात् तत्काल उद्धार कार्यका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति गोरखाले सकृय रुपमा कार्य गरिरहेको छ । गोरखा जिल्लाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०६८ परिमार्जन भई जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना -२०७४ को स्वरुपमा आईपुग्नु आफैमा खुसीको बिषय हो ।

विपद् पूर्वतयारी कार्यमा लगानी गर्न सके विपद्का कारण आकस्मिक रुपमा उत्पन्न हुने क्षति न्यूनिकरण गर्न सकिन्छ । विपद्को विषयमा समयमा नै सजगता देखाउन सकेको खण्डमा समय समयमा आईपर्न सक्ने ठूलो दुर्घटनाबाट जोगिन पनि सकिन्छ । पूर्व तयारीले मानवीय तथा भौतिक क्षतिलाई समेत कमी गर्न सघाउ पुर्‍याउदछ । गोरखा जिल्ला विपद्को दृष्टिले संवेदनशिल जिल्ला भएको हुँदा वर्षेनी विपद्बाट हुने सक्ने क्षतिलाई न्युनीकरण र व्यवस्थापन गर्न साविकका गा.वि.स.स्तरमा स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना निर्माण गरी सूचीकृत गरिएका नीति तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन तर्फ उन्मुख हुनुपर्ने देखिन्छ । स्थानीय समुदाय, गाउंपालिका/नगरपालिका देखि जिल्लास्तरमा विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा पूर्व तयारी योजना वनाई लागु गरिएको खण्डमा विपद्को घटनाहरुको प्रतिकार्य, न्यूनीकरण एवं व्यवस्थापन गर्न सकिन्छ । यस योजनाले नेपाल सरकार, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको क्षेत्रमा जिल्लामा कार्यरत स्थानीय, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरु, प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रुपमा सरोकार राख्ने सम्पूर्ण व्यक्ति तथा निकायहरुलाई दिशा निर्देश गर्नेमा पनि विश्वास लिएका छौं ।

अन्त्यमा जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको सक्रियतामा अद्यावधिक भएको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७४ को सफल कार्यान्वयनका लागि जिल्ला समन्वय समिति गोरखाका तर्फबाट सक्दो सहयोग रहने प्रतिवद्धता दिलाउदै योजना कार्यान्वयनको पूर्ण सफलताको कामना गर्दछु ।

(नारायण आचार्य)
स्थानीय विकास अधिकारी
तथा
सदस्य सचिव जिल्ला दैवी प्रकोप
उद्धार समिति, गोरखा ।

विषय सुची

खण्ड १:..१
परिचय, पृष्ठभुमी..१
१.१ जिल्लाको पृष्ठभुमि..१
खण्ड २..५
योजनाको उद्धेश्य र आवश्यकता..५
२.१ योजनाको उद्देश्य...६
२.१.१ समष्टिगत उद्देश्य :...६
२.१.२ निर्दिष्ट उद्देश्यहरु :..६
२.२ योजनाको अपेक्षित नतिजा...७
२.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले प्राप्त गर्न खोजेका परिणामहरू...७
२.४ योजनाको सिमितता...८
२.५ पूर्वतयारीका लागि सामान्य मान्यताहरू...८
२.६ नेपाल सरकारको राष्ट्रिय नीति तथा ऐनमा विपद् सम्बन्धी प्रावधान...८
२.६.१ दैवीप्रकोप उद्धार ऐन, २०३९...८
२.६.२ स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५...९
२.६.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा राष्ट्रिय कार्यशाला २०६७ को सिफारिस..............९
खण्ड ३...१२
विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयारी चरण..१२
३.१ योजना निर्माणको प्रक्रिया...१२
३.२ सामान्य पूर्वतयारी योजना..१३
३.२.१ मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार निकायको सूची...१३
३.२.२ सन्दर्भ सामग्री पुनरावलोकन..१३
३.२.३ विभिन्न वैठकका निर्णयहरु...१४
३.२.४ प्रकोप जोखिम विश्लेषण...१५
३.३ निकायगत भूमिका तथा जिम्मेवारी..१८
३.४ सामान्य प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य...द्दट
खण्ड ४...२७
विपद्को प्रतिकार्यमा आधारित प्रतिकार्य योजना...२७
४.१ जिल्लामा रहेका विषयगत क्षेत्रहरु र सम्पर्क सुची :..२७

४.२ जिल्ला स्तरीय विषयगत क्षेत्रका अगुवा संस्थाको विवरण तथा जिम्मेवारी (Sectoral Agencies) :..२७

४.२.१ विषयगत क्षेत्र : सूचना, संचार र समन्वय (Information, communication and coordination)..२७

४.२.२ विषयगत क्षेत्र : खोज तथा उद्धार (Search and Rescue).....................................३८

४.२.३ विषयगत क्षेत्र : आपत्कालिन आवास (Emergency Shelter).................................४३

४.२.४ विषयगत क्षेत्रः कृषि तथा खाद्य सुरक्षा (Agriculture and Food Security)............४९

४.२.५ विषयगत क्षेत्र : खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन (WASH)............................छ्द्ध

४.२.६ विषयगत क्षेत्र : स्वास्थ तथा पोषण (Health and Nutrition)..................................६०

४.२.७ विषयगत क्षेत्र : शिक्षा (Education)..६५

४.२. ८ विषयगत क्षेत्र : संरक्षण (Protection)..६९

४.२. ९ विषयगत क्षेत्र : बन्दोबस्ती (Logistic)..७५

खण्ड ५..७९

योजना कार्यान्वयन, पुनरावलोकन तथा अभिलेखीकरण...७९

५.१ कार्यान्वयन तथा पुनरावलोकन रणनीति...७९

५.१.१. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको क्रियाशीलता..७९

५.१.२. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन योजना..७९

५.१.३. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको नियमित समीक्षा तथा अध्यावधि.........................७९

५.२ प्रतिवेदन तथा अभिलेखन..७९

५.२.१. प्रतिवेदन तथा संचार...७९

५.२.२. संस्थागत व्यवस्था...डण

५.२.३. अभिलेखीकरण...८०

५.२.४. अनुमोदन प्रक्रिया...८०

अनुसुचि १ : जिल्लामा रहेका सरोकारवालाहरु र तिनिसंग रहेका क्षमताहरु.......................................८१

अनुसुचि २ : नेपाल रेडक्रस सोासाइटी गोरखा जिल्ला शाखा रहेका तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्तिहरु..........८६

अनुसुचि ३ : नेपाल रेडक्रस सोासाइटी गोरखा जिल्ला शाखा संग मौज्दात रहेको सामग्रीको विवरण.........८८

अनुसुचि ४: जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको कार्यशर्त निर्देश (ToR of DDRC).....................८८

अनुसुचि ५ : जिल्ला विषयगत अगुवा संस्था (District Cluster Lead Agency) को कार्यशर्त......८९

अनुसुचि ६ : जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्था (DLSA) को कार्यशर्त निर्देश......................................९०

तालिकाहरु

तालिका १ गोरखा जिल्लाको संकटासन्नताको अवस्था २
तालिका २ जिल्लामा पहिचान भएका विपद्को अनूमानित जोखिम १५
तालिका ३ जिल्ला स्थित कार्यालयका प्रमूख तथा सुचना अधिकारीहरुको विवरण २०
तालिका ४ सूचना अधिकारीको नाम र सम्पर्क नम्बर २२
तालिका ५ जिल्लामा कार्यरत गैह्र सरकारी संस्थाहरूको सम्पर्क व्यक्ति एव नम्बर २४
तालिका ६ समुह, सञ्जाल तथा महासंघ २५
तालिका ७ जिल्ला स्थित राजनीतिक दलका प्रमूखहरूको नाम र सम्पर्क नम्बर २५
तालिका ८ व्यवस्थापिका संसदमा प्रतिनिधित्व गर्नूहूने माननीय सांसदज्युहरूको नाम तथा सम्पर्क नम्बर २५
तालिका ९ आपत्कालिन सुचना तथा समन्वय क्षेत्रको आपत्कालिन पुर्वतयारी योजना ३१
तालिका १० कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पुर्वतयारी कार्य ३६
तालिका ११ खोज तथा उद्धार क्षेत्रको आपत्कालिन पूतयारी योजना ३९
तालिका १२ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पुर्वतयारी कार्य ४१
तालिका १३ जिल्ला स्थित रहेको जिल्ला विपद् प्रतिकार्य समूहको विवरण ४२
तालिका १४ आपत्कालिन आवास क्षेत्रको आपत्कालिन पूर्वतयारी योजना ४५
तालिका १५ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य ४८
तालिका १६ कृषि तथा खाद्य सूरक्षा क्षेत्रको आपत्कालिन पूर्वतयारी योजना ५१
तालिका १७ विपद् प्रकतिमा आधारित प्रतिकार्य योजना ५६
तालिका १८ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य .... छढ
तालिका १९ स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको आपत्कालिन पूर्वतयारी योजना ६२
तालिका २० कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य ६५
तालिका २१ जिल्ला शिक्षा कार्यालय, गोरखा अनतर्गत रहेका स्रोतकेन्द्रहरुको विवरण ६७
तालिका २२ शिक्षा क्षेत्रको आपत्कालिन पूर्वतयारी योजना ६८
तालिका २३ संरक्षण क्षेत्रको आपत्कालिन पूर्वतयारी योजना ७१
तालिका २४ विभिन्न गा.वि.स.मा कार्यरत सामाजिक परिचालकहरुको नामावली ७३
तालिका २५ बन्दोबस्ती क्षेत्रको आपत्कालिन पूर्वतयारी योजना ७६
तालिका २६ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य ७८

खण्ड १:
परिचय, पृष्ठभुमी

१.१ जिल्लाको पृष्ठभुमि

नेपाल राज्यको एकीकरण गर्ने श्रेय गोरखा जिल्लालाई दिइने गरिन्छ । तत्कालीन अवस्थामा चौविस राज्य मध्ये लिगलिग भन्ने ठाँउमा घले थरका मगरहरुले राज्य गर्दथे । त्यहाँ प्रत्येक वर्ष विजयादशमीका दिन दौडमा प्रथम हुनेलाई राजा वनाउने प्रचलन थियो । त्यस उत्सवमा द्रव्य शाहले अप्रत्याशित रुपमा आक्रमण गरी दौडमा विजय गरी आफ्नो प्रभुत्व कायम गरे । लिगलिगकोट माथि विजय गरेपछि तुरुन्तै गोरखा आक्रमण गरे । सात दिनसम्म चलेको युद्धमा पराजित भएछि पुनः आक्रमण गरी गोरखा विजय गरे । द्रव्य शाह निकै महत्वाकांक्षी भएकाले प्रथम पराजयले उनलाई खासै असर पारेको थिएन । भागिरथ पन्त, गणेश पाण्डे, शर्वेश्वर खनाल, गंगाराम राना, गजानन भट्टराई, केशव वोहोरा, मुरली खवासहरुले उनको उत्साहलाई बढाइरहेका थिए । द्रव्य शाहका सैनिकहरु थापा, भुषाल, मास्के, रानाहरु समेतले गोरखाका राजाको दरवारलाई घेरी आक्रमण गरेर द्रव्य शाहको हतियारबाट खड्का राजाले विरगति प्राप्त गरे । यस प्रकार वि.स.१६१६ भाद्र २५ गतेका दिन द्रव्य शाह गोरखाका राजा भए ।

द्रव्य शाहले पछि गोरखा राज्यमा उनका वंशजहरु पुरन्दर शाह, छत्र शाह, राम शाह (न्यायिक राजा), डम्वर शाह, कृष्ण शाह, रुद्र शाह, पृथ्वीपति शाह र नरभूपाल शाहले राज्य गरेको पाइन्छ । राजा नरभूपाल शाह र रानी कौशल्यावतीको ज्येष्ठ सुपुत्रको रुपमा वि.स.१७७९ पौष २७ गते पृथ्वीनारायण शाहको जन्म भयो । वि.स. १७९९ मा २० वर्षको कलिलो उमेरमा राजा भएका पृथ्वीनारायण शाहले आफ्नो एकमात्र उद्देश्य जसरी हुन्छ टुक्रिएर रहेका स-साना राज्यहरुलाई एकीकरण गरी विशाल नेपाल राज्यमा गाभ्ने लिए । तद्नुरुप वि.स.१८०१ मा नुवाकोट, १८१९ मा मकवानपुर, १८२२ मा किर्तिपुर १८२५ मा कान्तिपुर, १८२६ मा भक्तपुर विजय गरी गोरखा राज्यबाट विशाल नेपाल राज्यको एकीकरण गरे र देशको राजधानी काठमाण्डौंलाई बनाए ।

जिल्लाको नामाकरण :

गोरखाबासीहरुको आराध्य देवता योगी गोरखनाथको नामबाट वा गाईको रक्षा (गो रक्षा) गरिने ठाउँ भएकाले सोही आधारमा यस ठाउँको नाम गोरखा रहेको मानिन्छ । नेपाली भाषमा घाँसको फाँटलाई खर्क भनिने गरेकोमा खर्क शव्द विकृत भएर गर्ख हुँदै कालान्तरमा गोरखा भएको पनि जन विश्वास रहेको छ । साथै गरेर खाने ठाउँ भन्दा भन्दै गोरखा नाम रहेको भनाइ पनि सुनिने गरेको छ ।

भौगोलिक अवस्थिति :

गोरखा जिल्लाको कुल क्षेत्रफल ३६१० वर्ग किलोमिटर रहेको छ ।अक्षांश २७ डिग्री १५ मिनेट देखि २८ डिग्री १५ मिनेट सम्म र देशान्तर ८४ डिग्री २७ मिनेट देखि ८४ डिग्री ५८ मिनेट सम्म फैलिएको छ । साथै यस जिल्लाको उचाई समुद्री सतहबाट २२८ मिटर देखि ८१६३ मिटरसम्म रहेको छ ।

सीमानाः

यस गोरखा जिल्लाको सीमाना पूर्वमा धादिङ जिल्ला, पश्चिममा तनहुँ, लमजुङ र मनाङ उत्तरमा तिब्बत र दक्षिणमा चितवन र तनहुँ जिल्लाहरु रहेका छन् ।

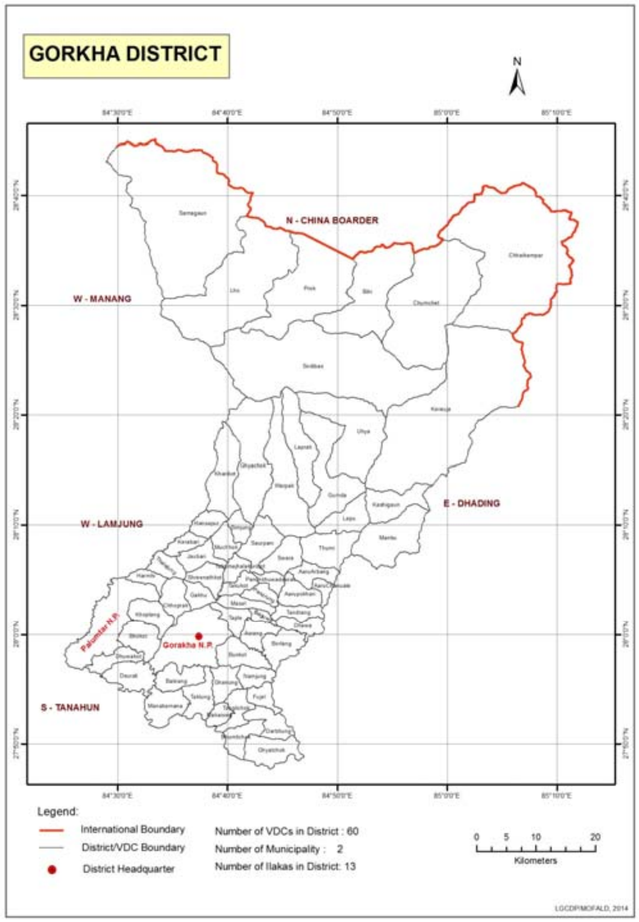

हावापानी

यस जिल्लाको भौगोलिक वनावट खोंच, पहाड, उच्च हिमाल, पहाडी भिर वस्ती तथा टारहरु रहेको छ । यहाँ ४ प्रकारका हावापानी रहेको पाइन्छ ।

१. उष्ण हावापानी

२. समशितोष्ण हावापानी

३. शितोष्ण हावापानी

४. हिमाली (अल्पाइन) हावापानी

नेपाल सरकार, जनसंख्या तथा वातावरणले प्रकाशन गरेको जलवायु परिवर्तन सङ्कटासन्न नक्साङ्कन प्रतिवेदनमा उल्लिखेत ईन्डेक्स (index) को आधारमा गोरखा जिल्ला उच्च जोखिमको अवस्थामा (०.६०१-०.७८६, High Rank) रहेको सुचिकृत छ ।

तालिका १ गोरखा जिल्लाको संकटासन्नताको अवस्था

क्र.स	सुचकाङ्कहरु	अवस्था				
		अति उच्च	उच्च	मध्ययम	न्यून	अति न्यून
१	वर्षा तथा तापक्रम				√	
२	पारिस्थितिकीय संकटासन्नता		√			
३	पहिरो/भू-क्षय		√			
४	बाढि/डुवान					√
५	सुख्खा			√		
६	हिमताल विष्फोट	√				
७	समग्र संकटासन्नताको ईण्डेक्स		√			

जलवायु परिवर्तन सङ्कटासन्न नक्साङ्कन प्रतिवेदन, २०११

हिमशिखर :

गोरखा जिल्लाको उत्तरी भेगमा अग्ला हिमशिखरहरु अवस्थित छन् । जसले राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय पर्यटकहरुलाई आकर्षित गरिरहेका छन् । पर्यापर्यटन यस जिल्लाको आयआर्जनको प्रचुर सम्भावना बोकेको क्षेत्र पनि हो । यस जिल्लामा मुख्य हिमशिखरह निम्न छन् :

मनासलु -	८१६३ मीटर
हिमालचुली (पूर्व) -	७८९५ मीटर
नागधी चुली -	७८७१ मीटर
हिमालचुली (पश्चिम) -	७३७१ मीटर
मनासलु (उत्तर) -	७१५१ मीटर
बौद्ध हिमाल -	६६७२ मीटर
रौला हिमाल -	७१७७ मीटर
श्रृंगी हिमाल -	७१८७ मीटर

जलस्रोत :

गोरखा जिल्ला जलस्रोतको भण्डारको दृष्टिले पनि धनि मध्येको जिल्ला हो । यस जिल्लामा बूढी गण्डकी, चेपे, दरौंदी, मर्स्याङ्दी, त्रिशुली, स्यार खोला लगायतका मुख्य नदीहरु अवस्थित छन् । कल्छुमन, वीरेन्द्र ताल, नारद पोखरी, लार्के ताल, दूध पोखरी, रानी पोखरी, निम्चे पोखरी लगाएतका पोखरीहरु पनि गोरखा जिल्लामा रहेका छन् ।

जिल्लाको राजनैतिक विभाजन :

गोरखा जिल्लालाई ३ वटा संसदीय निर्वाचन क्षेत्र, १३ वटा जिल्ला विकास समिति इलाका संख्या, २ वटा नगरपालिका र ६० वटा गाउँ विकास समितिमा विभाजन गरिएको छ । हाल राज्य पुनः संरचनाको कार्य भैरहेको परिपेक्षमा छिट्टै जिल्लाको नयाँ राजनैतिक विभाजनको संभावना पनि रहेको छ ।

सुचना तथा अभिलेख केन्द्र र संचारको अवस्था :

जिल्ला विकास समिति गोरखामा सुचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना भएको छ र पालुङ्गटारमा ग्रामीण सुचना केन्द्र स्थापना गरिएको छ । यस जिल्लामा ७ वटा एफ.एम. रेडियो, २ वटा दैनिक पत्रिका, १ वटा जिल्ला हुलाक कार्यालय तथा इलाका हुलाक १२ वटा रहेका छन् ।

गोरखामा भएका संचार माध्यमहरुको सुची :

- रेडियो गोरखा ९२.८
- रेडियो मनासलु १०३.९

- गोरखकाली एफ.एम. १०३.६
- रेडियो मातृभूमि ९८.२
- च्वाइस एफ.एम. ९०.४
- रेडियो हर्मी १०५.४
- रेडियो मनकामना १०२.४
- रेडियो बारपाक
- दरौंदी दैनिक
- शुरुवात दैनिक
- गोरखा समाचार

जिल्लाको भू- उपयोगको अवस्था :

यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल ३६०९९९.९० हेक्टर रहेको छ । गोरखाको भू- उपयोगको स्थिति निम्न बमोजिम रहेको छ ।

कृषि योग्य जमिन :	५५६९६ हेक्टर (१५.४२%)
वन जंगल, झाडी :	११२६७६ हेक्टर (३१.२१%)
चरन भूमि :	५९५२० हेक्टर (१६.४९%)
अन्य :	१३३१०८ हेक्टर (३६.८६%)

शैक्षिक अवस्था :

गोरखा जिल्लाका उत्तरी हिमाली भेगमा तुलनात्मक रुपमा साक्षरता दर कम रहेको देखिन्छ । वि.स. २०६८ सालको जनगणनाले गोरखा जिल्लाको पुरुष साक्षरता दर ७५.०९ प्रतिशत देखाउँछ भने महिला साक्षरता दर ५९.४४ प्रतिशत रहेको उल्लेख छ । यस जिल्लामा आंगिक क्याम्पस १, सामुदायिक क्याम्पस ५, प्राविधिक शिक्षालय २, उच्च मा.वि. ५६, मा.वि. १०, नि.मा.वि. ६१ र प्रा.वि.को संख्या ३८४ रहेको साथै ECD कक्षा ३२५ वटा संचालनमा छन् ।

स्वास्थ्य संस्था :

गोरखामा जिल्ला अस्पताल, आँपपिपल अस्पताल, जिल्ला आयुर्वेद औषधालय, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र ३, स्वास्थ्य चौकी ६६, गाउँ घर क्लिनिक २४०, खोप क्लिनिक २५८, शहरी स्वास्थ्य केन्द्र ७, प्राइभेट अस्पताल ४ साथै स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने गै.स.स.हरुको संख्या ९ रहेको छ ।

जनसंख्या :

वि.स. २०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस जिल्लाको कुल जनसंख्या २,७१,०६२ रहेको छ जस मध्ये १,२१,०४१ पुरुष र १५००२० महिला रहेको छ । हिन्दु धर्मावलम्वीहरुको बाहुल्यता रहेको यस जिल्लामा बौद्ध, क्रिस्चियन, जैन र इस्लाम धर्म मान्नेहरुको पनि बसोबास रहेको छ ।

खण्ड २
योजनाको उद्धेश्य र आवश्यकता

बहु प्रकोप जोखिमयुक्त देशहरु मध्ये नेपाल पनि उच्च जोखिममा रहेको देशमा पर्दछ । नेपालको भौगोलिक बनावट प्रकोपका दृष्टिले अति संवेदनसिल तथा जोखिमयुक्त अवस्थमा रहेको छ । विभिन्न तथ्याङ्कहरुमा उल्लेख भए अनुसार नेपाल सम्पुर्ण जोखिमको हिसावले २० औं स्थानमा छ । भूकम्पको जोखिमको हिसावले विश्वमा ११ औं, वाढीको हिसावले ३० औं र जलवायु परिवर्तनको हिसावले एशिया स्तरमा छैठौं जोखिमपूर्ण देशका रुपमा रहेको छ । नेपालका २३१५ वटा हिमतालमध्ये २२ वटा ताल फुट्ने अवस्थामा छन् । मुलुकमा प्रत्येक वर्ष प्रकोपका ४२० वटा घटनाहरु घटेको पाइन्छ । प्रत्येक वर्ष १००० को हाराहारीमा मानिसहरु मारिन्छन् । हरेक वर्ष लगभग ८० जना वेपत्ता हुन्छन्, ९३५० घरधुरी र १३,३०,००० जनसंख्या प्रभावित, १६,००० घर परिवार विस्थापित, १ अर्व भन्दा बढी आर्थिक क्षति हुन्छ । नेपालमा २०७२ बैशाष १२ गते गएको विनासकारी गोरखा भूकम्पका कारण १४ वटा जिल्लाहरु अति प्रभावित बनेका छन् । भूकम्पका कारण ८०२० जनाको ज्यान गएको छ भने १६,०३३ जना घाईते भएका छन् । त्यस्तै गरेर ३७५ जना मानिसहरु हराएको नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालयको प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको छ । गोरखा जिल्लामा विपद्संग सम्वन्धित तथ्याङ्कहरु व्यवस्थित ढंगले राख्ने प्रणाली स्थापना नभएता पनि प्रकोपको हिसावले संवेदनशिल जिल्लाको रुपमा पहिचान भएको छ । गोरखा जिल्ला विशेषतहः पहिरो तथा आगलागीको जोखिमले संकटासन्न रहेको कुरा रेडक्रस जिल्ला शाखा तथा जिल्ला प्रशासन कार्यालयको तथ्याङ्कहरुबाट आँकलन गर्न सकिन्छ । यस जिल्लाका अन्य प्रकोपहरुमा बाढी, चट्याङ्ग, हावाहुरी, असिना, जंगली जनवारको आक्रमण र विभिन्न प्रकारको महामारीहरु प्रमुख रुपमा रहेका छन् ।

यसरी हेर्दा नेपालमा कुनै पनि प्रकारको विपद्का घट्ना घट्न सक्ने सम्भावना अत्याधिक मात्रामा रहेको छ । यसको लागि राज्यको तर्फवाट पूर्व तयारी गरी विपद्वाट हुने क्षतीको न्यूनीकरण गर्न राज्यका हरेक संयन्त्र देखि स्थानीय समुदाय स्तर सम्म सचेतना फैलाउनु र सामनाका लागि तयारी गराउनु आवश्यक छ । प्रकोप व्यवस्थापन र उद्धार कार्यलाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा मानव अधिकारका रुपमा अघि बढाउन १८ - २२ जनवरी २००५ मा जापानको ह्योगो शहरमा प्राकृतिक प्रकोप न्यूनिकरण सम्बन्धि दोश्रो विश्व सम्मेलन भएको थियो । यस अवसरमा नेपालले प्रकोप न्यूनीकरण एवम् समन्वय परिषद्को गठन गर्ने, प्रकोप सम्बन्धि राष्ट्रिय रणनीति तयार गर्ने, विकसित मूलुकका उच्च प्रविधि र अनुभवहरुलाई अनुसरण गर्ने, दिगो विकास र सुरक्षित भविष्य निर्माणका लागि शिक्षा भन्ने नारालाई साकार पार्न शैक्षिक पाठ्यक्रममा सुधार गर्ने र प्रकोप न्यूनीकरणका लागि विश्व कोषको स्थापना गर्ने जस्ता कुराहरुमा आफ्नो प्रतिबद्धता जाहेर गरिसकेको छ । साथै यस प्रकोप जोखिम न्यूनीकरणलाई नेपाल सरकारबाट २५ असोज २०६६ मा स्वीकृत गरिनुका साथै उक्त रणनीतिमा पनि जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धि अवधारणाहरूलाई आपतकालीन पूर्वतयारी (Preparedness), प्रतिकार्य (Response) तथा पुनर्लाभ (Recovery) सम्बन्धि कार्यक्रम व्यवस्थित रूपमा समावेश गर्ने समेत उल्लेख गरिएको छ ।

जिल्लाको विविध प्रकारको भौगोलिक बनावट र वातावरणीय विविधताले गर्दा उत्पन्न हुन सक्ने विपद्का परिणामलाई पूर्व तयारी गरी जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरु अपनाउनुपर्ने हुन्छ । गोरखा भुकम्पको पाठले पनि विपद्को समसामयिक पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना हुन अति आवश्यक छ भन्ने कुराको टट्कारो महशुस गारएको छ । कतिपय विपद् (Disaster) हरुलाई पूर्ण रुपमा निदान गर्न नसकिएता पनि विपद् जोखिम न्यूनिकरण गर्न सकिने भएकोले विपद् पूर्व नै योजनाबद्ध तरिकाले विपद् व्यवस्थापनको खाका बनाउन आवश्यक हुन्छ । विपद् पूर्व (Pre-Disater), विपद्को समयमा (During Disaster) र विपद् पश्चात (Post Disaster) गरिने क्रियाकलापहरुको योजनावद्ध खाका नै विपद् व्यवस्थापन योजना हो ।

२.१ योजनाको उद्देश्य

२.१.१ समष्टिगत उद्देश्य :

विपद्बाट उत्पन्न मानवीय असरहरू न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि जिल्लाको प्रतिकार्य क्षमता अभिवृद्धि गर्दै प्रभावितहरूका आधारभूत आवश्यकताहरूलाई समयमा नै प्रभावकारी एवं समन्वयात्मक रुपमा उपलब्ध गराउने कार्यको सुनिश्चितता गर्नु रहेकोछ ।

२.१.२ निर्दिष्ट उद्देश्यहरु :

- विपद् प्रभावित व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई तत्काल उद्धार गरी मानवीय सहयोगको उपलब्धता सुनिश्चित गर्न,
- उपलब्ध न्यूनतम साधन स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै आवश्यक अन्य साधन स्रोतहरुको खोजी गरी नेपाल सरकारबाट भएका निर्णयको कार्यान्वयन गर्न,
- सरोकारवाला निकाय तथा संघ संस्थाहरूसँग प्रभावकारी समन्वयको सुनिश्चितता गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यलाई प्रभावकारी बनाउन,
- जोखिम नक्सांकन गरी संकटासन्नताको पहिचान, स्तरीकरण तथा क्षमता विश्लेषण गरी जोखिम न्यूनीकरण गर्ने खालका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न,
- आवश्यकताअनुसार विकास प्रकृयामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई मूलप्रवाहीकरण गर्दै विपद् पूर्व, विपद्को समय र विपद् पश्चात् गर्नु पर्ने कार्यलाई प्राथमिकीकरण गर्न ।
- प्राकृतिक वा गैर प्राकृतिक विपद्को जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्दै विपद्को प्रभावकारी व्यवस्थापन गरि सर्वसाधारणको जिउ धन, सार्वजनिक तथा ब्यक्तिगत सम्पत्ति, प्राकृतिक सम्पदा तथा भौतिक संरचनाको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्न ।
- जिल्लामा आपतकालीन कोषको स्थापना गर्न ।

२.२ योजनाको अपेक्षित नतिजा

यस योजनाले खोजेका परिणामहरू मुख्यतया निम्न लिखित विषय वस्तुसँग सम्बन्धित रहेका छन् :

- विपद्को समयमा प्रभावित समुदायलाई तत्काल सहयोग गर्न सजिलो हुने छ ।
- जिल्लामा मानवीय क्षेत्रमा कार्यरत संघ-संस्थाहरूको पहिचान तथा श्रोत साधनको आंकलन हुने छ ।
- विषयगत क्षेत्रहरूको आकस्मिक योजना निर्माण भई प्रतिकार्यका लागि सरल दस्तावेज निर्माण हुने छ ।
- विपद् प्रभावितहरूलाई तत्काल उद्दार तथा राहत सेवा पुऱ्याउन सरल उपायहरू अवलम्बन गर्न सजिलो पर्ने छ ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण गर्न सरोकारवालाहरू वीच समन्वयात्मक संयन्त्रको निर्माण भई विपद्को समय र विपद् पश्चात् तत्काल प्रतिकार्य गर्न सहज हुने छ ।
- विपद्को समयमा स्थानीय निकाय तथा जिल्ला दैवीप्रकोप उद्धार समिति, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको समन्वय र सहकार्यमा प्रभावकारी प्रतिकार्यका गतिविधिलाई अघि बढाइने छ ।

२.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले प्राप्त गर्न खोजेका परिणामहरू

यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले प्राप्त गर्न खोजेका परिणामहरू मुख्यतया निम्न लिखित छन् :

- स्थानीय पूर्वाधारको वस्तु स्थिति विवरण,
- प्रभावित हुन सक्ने समुदायको संख्या र अवस्थिति,
- उपलब्ध क्षमता (विपद्सँग जुध्ने र प्रतिकार्यमा उपलब्ध हुन सक्ने),
- विपद् जोखिम विश्लेषण,
- पूर्व सुचना प्रणाली,
- खोज तथा उद्धार व्यवस्था,
- आश्रय घर (सेल्टर) वा क्याम्प व्यवस्थापन प्रणाली,
- राहत व्यवस्था र वितरण,
- खाद्य सामग्री र गैर खाद्य सामग्रीको भण्डार अवस्था,
- प्रतिकार्यमा संलग्न साझेदारहरको भूमिका र जिम्मेवारीको निर्धारण,
- हरेक निकायमा सम्पर्क व्यक्तिको पहिचान र संचार सम्पर्कको व्यवस्था,
- मानवीय सहायताकर्मीले गर्ने सहयोग (के, कसले, कहिले, कहाँ, कसरी उपलब्ध गराउने हो सोको पहिचान),
- सरोकारवाला सरकारी तथा गैर सरकारी संघ/संस्थाको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि हुने

२.४ योजनाको सिमितता

यस योजनाका निम्नानुसार आधारभूत सिमितता रहेका छन् :

- विषयगत कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी तथा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा प्रकोपले पारेको क्षतिको सबै विवरण पूर्ण नहुन सक्दछ तसर्थ आगामी दिनहरूमा नियमित तवरले जानकारीहरू एवं तथ्यांकहरू अद्यावधिक र परिमार्जन गर्न आवश्यक देखिएको छ ।
- जोखिम तथा प्रकोपहरूको स्तरीकरण जलवायु परिवर्तन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना, अघिल्लो विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, विभिन्न सरोकारवालाहरूसंगको छलफल तथा प्रतिवेदनलाई आधार मानी गरिएको छ जुन विपद्को तवरबाट केही फरक हुन सक्छ ।
- सम्भावित विपद् प्रभावित घरधुरीहरू जिल्लाको कुल जनसंख्याको लगभग १० प्रतिशतलाई आधार मानिएको छ, जुन वास्तविकतामा फरक पनि हुन सक्ने छ ।

२.५ पूर्वतयारीका लागि सामान्य मान्यताहरू

पूर्वतयारी कार्य गर्दा सबै साझेदारहरूले अपनाउनु पर्ने सामान्य सिद्धान्तहरू देहाय बमोजिम हुने छन् :

- जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति मार्फत एकद्धार नीति अनुरुप समग्र समन्वयको काम हुने छ । प्रमुख जिल्ला अधिकारी (प्र.जि.अ.) वा दैवी प्रकोप उद्धार समितिले समन्वयका लागि अन्य संघ/संस्थाहरूको सहयोग लिन सकिने छ ।
- विषयगत क्षेत्रानुसार समन्वय गर्ने र समन्वय गर्दा मुख्य माग वा आवश्यकता पुरा होस् भन्ने ध्यान पुऱ्याउनु पर्दछ ।
- कतिपय गैरसरकारी संस्थाहरू विपद् पूर्वतयारी एवं उद्धार कार्यका लागि दक्ष जनशक्ति, आर्थिक, भौतिक सुविधा तथा स्थानीय सञ्जालमा आधारित भएकाले त्यस्ता संस्थाहरूलाई क्षमता अनुसार प्रभावकारी रुपमा परिचालन गर्ने ।
- पूर्व निर्धारित रुपमा समन्वय, सहयोग, समझदारी, सहकार्य, निर्देशन र आवश्यक नियन्त्रण कायम गर्ने ।

२.६ नेपाल सरकारको राष्ट्रिय नीति तथा ऐनमा विपद् सम्बन्धी प्रावधान

२.६.१ दैवीप्रकोप उद्धार ऐन, २०३९

नेपालमा विपद् व्यवस्थापनको कानुनी संरचनाको सुरुवात २०३९ सालमा जारी भएको दैवी प्रकोप (उद्धार) ऐनबाट भएको हो । यो ऐनले सरकारलाई विपद्को सामना गर्न तयार हुने र विपद्को समयमा प्रतिकार्य गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । यो ऐनले मुलुकको इतिहासमै पहिलो पटक विपद् व्यवस्थापनको लागि संस्थागत संरचनाको व्यवस्था गरेको छ ।

२.६.२ स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५

स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ ले स्थानीय विकासका लागि स्वायत्त शासनको व्यवस्था सहित वातावरणमैत्री विकास व्यवस्थापनका लागि विकेन्द्रीकरणको अवधारणालाई प्रवर्द्धन गरेको छ । यसमा विकास प्रक्रिया, वातावरण र विपद् बिचका अन्तरसम्बन्धलाई प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा जोड दिइएको छ । यस ऐनले स्थानीय निकायहरूलाई उत्तरदायी बनाएको भए तापनि उक्त ऐनमा भएका व्यवस्थाहरूलाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक नियमावली तथा बजेटको विनियोजन नगरिएकाले ऐनमा व्यवस्था भएका अवधारणाहरूको कार्यान्वयन पक्ष एकीकृत रुपमा अगाडि बढाउन नसकिएको अवस्था छ । जिल्लाको सन्दर्भमा स्थानीय निकायहरूको विपद् व्यवस्थापन गर्ने क्षमता, साधन र स्रोत पर्याप्त नभएका कारण स्थानीय स्वायत्त शासन ऐनले सोचे बमोजिम तत्काल जिम्मेवारी बहन गर्न सक्ने देखिँदैन ।

२.६.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा राष्ट्रिय कार्यशाला २०६७ को सिफारिस

- जिल्ला तथा क्षेत्रमा कार्यरत सरोकारवाला निकायहरूले आ-आफ्नो निकायमा विपद् सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने
- विपद् सम्बन्धी विविध तालिम, बैठक तथा कार्यशालामा जिल्लामा कार्यरत सबै मानवीय सहायतामा संलग्न निकायलाई आमन्त्रण गर्ने र उनीहरूलाई सक्रिय रुपमा सहभागी गराउने । यस्ता निकायहरूमा सरकारी विषयगत निकायहरू, सुरक्षा निकायहरू, राष्ट्र संघीय संस्थाहरू, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, रेडक्रस अभियानका सदस्यहरू, विषयगत क्षेत्रका अगुवा तथा सदस्य संस्थाहरू आदि पर्दछन् ।
- क्षमता विकास तालिमका रुपमा तालिम तथा बैठकका माध्यमबाट आपतकालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा विषयगत अवधारणा (Cluster approach) लाई सुदृढ बनाउने ।
- विपद् पूर्वतयारी योजना तर्जुमाका लागि सरकारी र गैर/सरकारी निकायका बिच समन्वय गर्न जिल्लामा जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्था पहिचान गर्ने । योजना तर्जुमामा एकरुपता कायम गर्नका लागि सबै जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्थाले एक जना मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति तोकी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ (Guideline for Disaster Preparedness Response Plan 2011) को बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने ।
- प्रत्येक वर्ष विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्यशाला आयोजना गरे पश्चात् सबै विकास क्षेत्रमा क्षेत्रीय कार्यशाला आयोजना गर्ने । यस्तो कार्यशालाका सहभागीहरूमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला विकास समिति, नेपाल रेडक्रसका जिम्मेवार प्रतिनिधि तथा क्षेत्रीय दैवी प्रकोप उद्धार समितिका सदस्यहरू तथा यस क्षेत्रमा कार्यरत प्रमुख गैर/सरकारी संस्थाहरू हुन सक्दछन् ।
- सबै मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार संस्था तथा सरकारी विषयगत कार्यालयहरूबाट आवश्यक बजेट विनियोजनको सुनिश्चित गर्न तथा यसको प्रचार-प्रसार गर्न जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (Disaster Preparedness Response Plan (DPRP) लाई जिल्ला परिषद्बाट अनुमोदन गराउने ।

- विपद् संकटासन्न क्षेत्रका बासिन्दाहरूलाई आवश्यक उद्धार सामग्रीको समेत व्यवस्था गरी खोजी तथा उद्धार सम्बन्धी तालिम उपलब्ध गराउने ।
- विकासका आयोजनामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई मूल प्रवाहीकरण गर्ने ।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPRP) तयारीका लागि नगरपालिकम न.पा)/गाउँ विकास समिति (गा.वि.स.) स्तरीय विपद् जोखिम नक्सा अनिवार्य रुपमा तयार गर्ने र यो कार्य सम्बन्धित न.पा/गा.वि.स. का पदाधिकारीसँगको प्रत्यक्ष संलग्नतामा गर्ने ।
- ७५ वटै जिल्लामा योजना तर्जुमामा एक रुपता कायम गर्न र गुणस्तर कायम गर्न सबै जिल्लाका निकायहरूले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ को अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- केन्द्रीय, क्षेत्रीय र जिल्ला तहमा मार्गदर्शन, २०६७ का बारेमा अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन गर्ने र यसका लागि मानवीय सहायतामा संलग्न निकायलाई सहयोग गर्न आव्हान गर्ने ।
- आ-आफ्नो भूमिका तथा जिम्मेवारीका बारेमा हुन सक्ने द्विविधालाई अन्त्य गर्न सबै जिल्लामा जिल्ला प्रशासन कार्यालय र जिल्ला विकास समितिले आपसी छलफल र समन्वय गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार सम्बन्धी कार्य गर्ने । जिल्ला विकास समितिले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयारी प्रकृयामा आवश्यक सहयोग गर्ने ।
- विद्यालय र मदरसाको विकल्पका रुपमा सुरक्षित आश्रय स्थलको पहिचान गर्ने ।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको एउटा भागको रुपमा विपद्को प्रकृतिमा आधारित प्रतिकार्य योजना (Scenario Based Response Plan) तयार गर्ने जुन आकस्मिक योhgf (Contingency Plan) को तर्जुमा प्रकृयासँग मिल्दो जुल्दो हुन्छ । विपद्को प्रकृति छनौट गर्दा सबै जिल्लाले भूकम्पीय जोखिम सम्बन्धी प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने र जिल्लाको संकटासन्नताका आधारमा अन्य विपद्को छनौट गरी प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने ।
- हरेक जिल्लामा विपद् पूर्वतयारी योजना तर्जुमा प्रकृयामा राजनैतिक दल र नीजिक्षेत्रको सहभागिता अनिवार्य गर्ने ।
- राहत तथा उद्धार सम्बन्धी वैज्ञानिक मापदण्ड तर्जुमा गरी लागू गर्ने ।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा उल्लेख भए बमोजिमको साझा विपद् लेखाजोखा औजार (Common Disaster Assessment Tool) हरुको सबै सरकारी तथा मानवीय सहायता सम्बन्धी साझेदार निकायले प्रयोग गर्ने ।
- प्रभावकारी पूर्वतयारीका लागि योजना तर्जुमा प्रकृयाको सुरु देखि नै संचार माध्यमलाई संलग्न गराउने ।
- यस अघि नै विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरिसकेका जिल्लाहरूले पनि प्रभावकारी मानवीय प्रतिकार्यका लागि वर्तमान अवस्था र आवश्यकताको आंकलन गरी विद्यमान म्एच्ए लाई संशोधन वा अद्यावधिक गर्ने । यसका साथै तर्जुमा भएको योजनाको कम्तीमा वर्षमा २ पटक समीक्षा गर्ने ।

- प्रत्येक जिल्लाको मएचए को कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन तथा समिक्षा गर्न कार्ययोजना तर्जुमा गर्ने (यसका लागि सरकारी निकाय, रेडक्रस, राष्ट्र संघीय निकाय, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था र निजी क्षेत्र सम्मिलित ५ सदस्यीय कार्यदल निर्माण गर्ने)।
- न.पा/गा.वि.स. तथा जिल्ला तहमा जनचेतनामूलक अभियान सञ्चालन गर्ने।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको तर्जुमामा जिल्ला स्थित सबै मानवीय सहायतामा संलग्न निकायहरूले जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिलाई सहयोग गर्न आव्हान गर्ने।

योजना तर्जुमा विधि

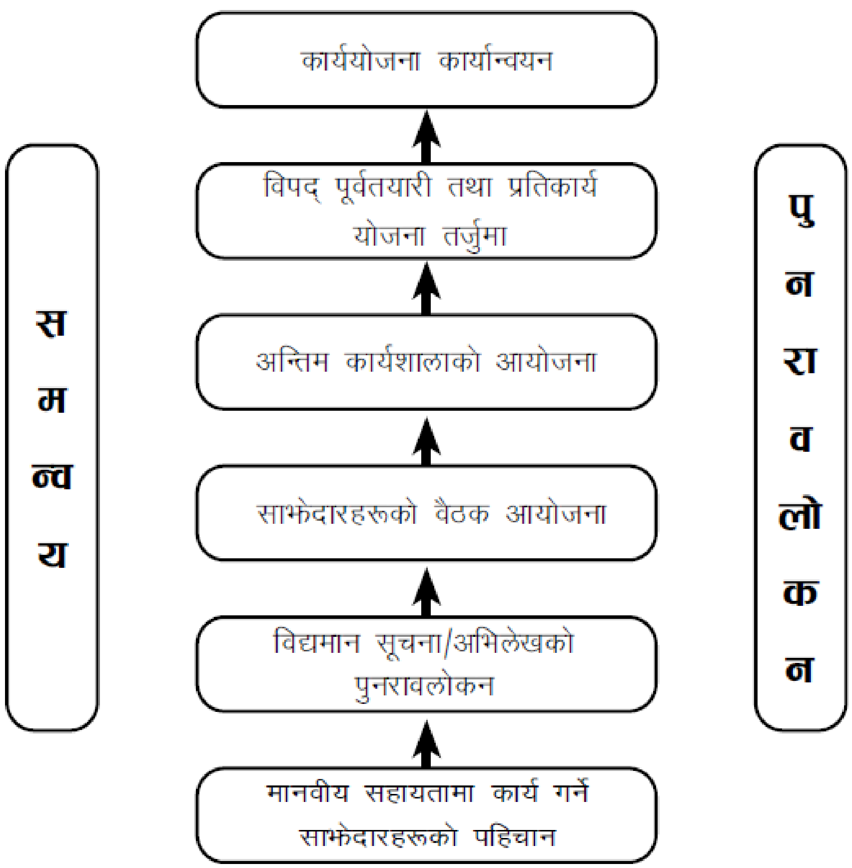

खण्ड ३
विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयारी चरण

३.१ योजना निर्माणको प्रक्रिया

गोरखा जिल्लामा २०६८ सालमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयारी प्रक्रिया शुरुवात भएको र २०६९ सालमा योजना तयार भएको थियो । हाल जिल्लामा विद्यमान र सम्भावित जोखिमहरूको विस्तृत समिक्षा गरी उक्त समिक्षाका आधारमा विषयगत संस्थाहरूले विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरी पृष्ठपोषण पश्चात जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७४ (पहिलो संशोधन) प्रकाशन गरिएको छ । यस योजनामा समावेश गरिएका सूचना तथा तथ्याङ्कहरूलाई समयानुकूल परिमार्जन गरी प्रकाशन गर्न प्रयास गरिने छ । यस योजना तयारीमा निम्न प्रक्रिया अवलम्बन गरिएको छ :

- प्रमुख जिल्ला अधिकारी, जिल्ला प्रशासन कार्यालयसंग नियमित विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना परिमार्जन सम्बन्धमा छलफल,
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयारीका लागि मिति २०७४ जेष्ठ ५ गते स्थानिय विकास अधिकारीको अध्यक्षतामा ५ सदस्यीय कार्यदल गठन,
- सवै निकाय तथा सरोकारवाला संस्थाहरुसंग समन्वय गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अद्यावधिक गर्नका जिम्मा गोरखा जिल्लाको District Lead Support Agency- CARE Nepal लाई जिम्मा दिईयो,
- अघिल्लो विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई सन्दर्भ सामग्रीको रुपमा प्रयोग गरी जोखिमता पहिचान र सरोकारवालाहरुसंग छलफल गरी अद्यावधिक,
- विभिन्न ९ वटा विषयगत क्षेत्रका संयोजक (Cluster lead) निकाय तथा सदस्यहरुसंग छलफल गरी आ-आफनो क्षेत्रको क्षमता पहिचान तथा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार,
- जिल्लामा बनेका विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना, विभिन्न कार्यलयका सरकारी तथा गैह्र सरकारी संस्थाहरूद्वारा प्रकाशित प्रतिवेदन, जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा रहेको सुचना र नेपाल रेडक्रस जिल्ला शाखा गोरखाको प्रकाशन, प्रतिवेदनहरू तथा तथ्याङ्कको आधारमा जोखिमको प्रवृत्ति एवं परिमाण पहिचान,
- जिल्ला विपद् जोखिम पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको मस्यौदा तयारी,
- क्लष्टर प्रमुख, एवं जिल्लाका सरोकारवालाहरूको बैठकमा जिल्ला विपद् जोखिम पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको मस्यौदा उपर छलफल गरी पृष्ठपोषण आदान प्रदान,
- जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना पहिलो संशोधन प्रकाशन ।

३.२ सामान्य पूर्वतयारी योजना

३.२.१ मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार निकायको सूची

जिल्लामा प्रमुख जिल्ला अधिकारीको अध्यक्षतामा जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति क्रियाशील रहेको छ । यस समितिको काम, कर्तव्य, अधिकार तथा जिम्मेवारीहरू दैवी प्रकोप उद्धार ऐन, २०३९ बमोजिम हुने छ । जिल्ला विकास समितिले यस समितिको सचिवालयको रुपमा काम गर्छ भने अन्य विषयगत सरकारी कार्यालयहरू, सुरक्षा निकायहरू एवं नेपाल रेडक्रस सोसाईटी आदि दैवी प्रकोप उद्धार ऐन, २०३९ बमोजिमका सदस्यहरू रहेका छन् । गोरखा भुकम्प पश्चात जिल्लामा विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू र गैरसरकारी संस्थाहरू पनि क्रियाशिल रहेका छन् । यस जिल्लामा रहेका सम्पूर्ण संघ संस्थालाई समेट्ने क्रममा तिनीहरूका विषयगत क्षेत्रको अगुवा तथा सहयोगी संस्थालाई सुचिकृत गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

३.२.२ सन्दर्भ सामग्री पुनरावलोकन

जिल्लामा विभिन्न निकायहरूबाट विभिन्न समयमा विपद् सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान एवं योजना सम्बन्धी प्रतिवेदनहरू प्रकाशन भएका छन् । यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमाका लागि विभिन्न सन्दर्भ सामग्रीहरूको अध्ययन गरिएको छ । केही महत्वपूर्ण सामग्रीहरू र त्यसबाट प्राप्त गरिएका असल अभ्यासहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सन्दर्भ सामग्रीहरुको विवरण

क्र.स	प्रतिवेदन/प्रकाशनको नाम	सिकाई/असल अभ्यासहरू
१	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०६८-६९	विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि सुरुवाती योजना, विषयगत अभ्यासहरू सुरुवातको पहल, जिल्ला भित्र रहेका जोखिम तथा क्षमताहरू उल्लेख भएको ।
२	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, गोरखा शाखाको प्रतिवेदनहरू	जिल्लामा विभिन्न वर्षमा घटेका विपद् तथा प्रतिकार्यका प्रयास तथा तथ्याङ्क अभिलेखिकरण ।
	जिल्ला विकास समिति, गोरखा भुकम्प २०७२ क्षतिको प्रारम्भिक प्रतिवेदन	जिल्लामा २०७२ को गोरखा भुकम्पले पऱ्याएको मानवीय, पशुधन, खाद्यन्न तथा भौतिक क्षति, जोखिमयुक्त वस्तीहरु बारे प्रारम्भिक जानकारी
३	विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि राष्ट्रिय रणनीति, २०६६	राष्ट्रिय स्तरमा तयार भएको नीतिबारे जानकारी र जिल्ला स्तरमा समायोजन गर्ने प्रक्रिया बारे स्पष्टता ।
४	दैवी प्रकोप उद्धार ऐन, २०३९	ऐनले व्यवस्था गरेको मापदण्ड र सरकारी संरचना बारे बुझाई ।
५	स्फेयर (Sphere) मापदण्ड	राहत मापदण्ड र न्यूनतम आवश्यकताबारे सबै सरोकारवाला निकायहरूलाई जानकारी नभएको ।
६	प्रकोप पीडित उद्धार र राहतसम्बन्धी	राहत सम्बन्धी मापदण्ड निर्धारण गरिएको ।

	मापदण्ड, २०६४ (दोस्रो संसोधन : २०६९।२।२९)	
७	राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्य ढाँचा, २०७०	तत्कालको प्रतिफल सम्बन्धी ।
८	विभिन्न सरकारी कार्यलयहरूको वार्षिक प्रतिवेदन	जिल्ला स्थित विभिन्न सरकारी कार्यलयहरुको प्रगती विवरण तथा असल अभ्यासहरू प्राप्त गर्न सजिलो भएको ।
९	स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना (Local Disaster Risk Management and Climate Change Adaptation Plan)	ग.वि.स.हरुमा देखिरहेका जलवायु उत्पन्न प्रकोप र विपद्को सन्दर्भ आँकलन गर्न ।
१०	सेड्नाई कार्य संरचना सन् २०१५ देखि २०३०	विपद लाई प्राथमिकता क्षेत्र अन्तर्गत समावेश गर्न

३.२.३ विभिन्न वैठकका निर्णयहरु

सि.न.	समिति तथा क्षेत्रगत सहयोगी समूह	वैठक भएको मिति	नेतृत्व गर्ने कार्यालय	कैफियत
१	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयारी समिति	२०७२ जेष्ठ ०५	जिल्ला विकास समिति	
२	सूचना,सञ्चार र समन्वय	२०७२/०५/२१	जिल्ला प्रसाशन कार्यालय	
३	खोज तथा उद्धार	२०७३/०५/२१	जिल्ला प्रसाशन कार्यालय	
४	आश्रय स्थल तथा गैरखाद्य	२०७३/०२/२५ २०७३/०५/३१	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	
५	खाद्यान्न	२०७३/०३/०६ २०७३/०५/०७	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	
६	खानेपानी तथा सरसफाइ	२०७३/०५/१७	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
७	स्वास्थ्य तथा पोषण	२०७३/०५/३०	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	
८	शिक्षा	२०७३/०३/०८ २०७३/०५/३०	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	
९	संरक्षण	२०७३/०३/३१	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	
१०	पुनस्थापन तथा पुन निर्माण	२०७३/०५/३१	जिल्ला विकास समिति	

३.२.४ प्रकोप जोखिम विश्लेषण

यस जिल्लामा रहेका ६० गा.वि.स. र २ नगरपालिका मध्ये केहि गा.वि.स.हरुमा केएर नेपाल, सेभ द चिल्ड्रेन, लुथ्रन वर्ड रिलिफ लगायतका संस्थाहरुको प्राविधिक सहयोगमा स्थानीय स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजनाहरु तयारी सम्पन्न तथा केहिमा तयारीको शुरुवात भइरहेका छन् । यसरी स्थानीय स्तरमा बनेका योजनाहरू तथा विश्लेषणका आधारमा पनि यस जिल्लाको जोखिमहरूको प्राथमिकीकरण गरिएको छ। हाल यस जिल्लामा ९ गाउपालिका र २ नगरपालिका रहेका छन ।

३.२.४.१ जिल्लाको प्रमुख जोखिमहरु

गोरखा जिल्लाले भौगोलिक रुपमा मध्य पहाडी देखि हिमाली भेगसम्मलाई समेटेको परिपेक्षमा यहाँ विविध प्रकारको हावापानी पाईन्छ । जसका कारण विविध प्रकारका अवसरहरुसंगै प्रकोपका घटनाहरुको जोखिम पनि उत्तिकै धेरै रहेका छन् । यस जिल्लाका अधिकांश भूभाग पहाडी भिरालो वनावट रहेकाले पहिरो तथा बाढीबाट उच्च धनजनको क्षती हुने गर्दछ । हिमाली भेगमा हिउँ पर्ने र अत्याधिक चिसोले सताउने यस जिल्लामा चैत्र, वैशाख महिना हुने आगलागी तथा हावाहुरीले मानिसहरुका घर, सार्वजनिक भवनहरु उडाउने तथा भत्काउने गर्दछ । साथै चट्याङ्ग र जंगली जनवारको आतंक पनि प्रकोपको रुपमा वेला वेला देखा परिरहेका छन् । जिल्लामा देखा परिरहने प्रकोपहरु निम्न बमोजिम रहेका छन् ।

१) बाढी
२) पहिरो
३) हिमताल बिस्फोट
४) आगलागी
५) हावाहुरी
६) जंगली जनवार आतंक
७) महामारी
८) भूकम्प
९) चट्याङ्ग

तालिका २ जिल्लामा पहिचान भएका विपद्को अनुमानित जोखिम

विपद्	विवरण	नेपाल रेडक्रस सोसाइटीबाट प्राप्त पछिल्ला ८ बर्षको क्षतिको तथ्याङ्क							
		२०६५/०६६	२०६६/०६७	२०६७/०६८	२०६८/०६९	२०६९/०७०	२०७०/०७१	२०७१/०७२	२०७२/०७३
भूकम्प	प्रभावित घरधुरी				४			६७३६४	
	पूर्णक्षती घरधुरी								
	मृत्यु							४७३	
पहिरो, बाढी	प्रभावित घरधुरी	७४	१८	६४	४९	४३	१३	३५	
	पूर्णक्षती घरधुरी								
	मृत्यु								
आगलागी	प्रभावित घरधुरी	६१	५३	४२	३०	१३	२६	१६	२०

	पूर्णक्षती घरधुरी								
	मृत्यु								
हावाहुरी र चट्याङ	प्रभावित घरधुरी	६०७		३	८	१३	२३	५	१
	पूर्णक्षती घरधुरी								
	मृत्यु								
असिना	प्रभावित घरधुरी		१८२			१			
	पूर्णक्षती घरधुरी								
	मृत्यु								
स्रोत : नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, गोरखा शाखा									

३.२.४.२ प्रकोप जोखिम स्तरीकरण

गोरखा जिल्लाका कुन क्षेत्र तथा गा.वि.स.हरु कति प्रकोपको जोखिममा रहका छन् भनि यस अघिको विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयारीको क्रममा नक्शांकन गरिसकेको हुँदा त्यसै सुचनालाई आधार मानेर योजना तयार गरिएको र योजनाको मस्यौदा माथी छलफल गर्ने क्रममा केहि परिमार्जनका सुझाव अनुरुप अन्तिम रुप दिईएको छ । यसरी जोखिम स्तरीकरण गर्नाले प्रभावित गा.वि.स., जनसंख्या तथा घरधुरीको पूर्वानुमान गरी सोहि अनुसारको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको लागि सजग रहन सहयोग गर्नेछ । साथै समय सापेक्ष यस जोखिम सुचकाङ्कहरुलाई पनि अद्यावधी गरिँदै लगिने छ ।

३.२.४.३ गाविसहरुको जोखिमता नक्शांकन

गोरखा जिल्लाको अघिल्लो विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई आधार मानेर योजनाको जोखिमताको नक्शांकन गरिएको छ, जसलाई गोरखा भुकम्प २०७२ को प्रारम्भिक प्रतिवेदनको नतिजा विश्लेष गरी अद्यावधिक पनि गरिएको छ । बाढी, पहिरोको जोखिम उच्च रहेको यस जिल्लामा गा.वि.स. अनुसार जोखिमको अवस्था यस प्रकार रहेको छ ।

क.स.	गा.वि.स.	जोखिमको अवस्था			कैफियत
		उच्च	मध्यम	न्युन	
१।	लाप्राक	√			
२।	सिर्दिबास	√			
३।	केरौंजा	√			
४।	कासिगाउँ	√			
५।	पाँचखुवा देउराली	√			
६।	छेकम्पार	√			

क्र.स.	गा.वि.स.	जोखिमको अवस्था			कैफियत
		उच्च	मध्यम	न्युन	
७।	लापु	√			
८।	गुम्दा	√			
९।	दर्वुङ	√			
१०।	चुम्चेत	√			
११।	विही	√			
१२।	प्रोक	√			
१३।	ल्हो	√			
१४।	सिम्जुङ	√			
१५।	गाँखु	√			
१६।	ताप्ले	√			
१७।	म्नकामना	√			
१८।	श्रीनाथकोट	√			
१९।	बारपाक	√			
२०।	खरिबोट	√			
२१।	मुच्चोक	√			
२२।	घ्याच्चोक	√			
२३।	सामागाउँ		√		
२४।	आरुचनौटे		√		
२५।	एहिया		√		
२६।	स्वाँरा		√		
२७।	सौरपानी		√		
२८।	बगुवा		√		
२९।	हंशपुर		√		
३०।	छोप्राक		√		
३१।	बोर्लाङ		√		
३२।	तान्द्राङ		√		
३३।	आरुपोखरी		√		
३४।	भुम्लीचोक		√		
३५।	मसेल			√	
३६।	थुमी			√	
३७।	फुजेल			√	
३८।	घ्याल्चोक			√	
३९।	गोरखा नगरपालिका			√	
४०।	पालुङटार नगरपालिका			√	

क्र.स.	गा.वि.स.	जोखिमको अवस्था			कैफियत
		उच्च	मध्यम	न्युन	
४१।	नाम्जुङ			√	
४२।	ताक्लुङ			√	
४३।	ताङ्लिचोक			√	
४४।	केराबारी			√	
४५।	मान्बु			√	
४६।	धवा			√	
४७।	मिरकोट			√	
४८।	बुङ्कोट			√	
४९।	धुँवाकोट			√	
५०।	ताकुकोट			√	
५१।	घैरुङ			√	
५२।	बक्राङ			√	
५३।	मकैसिंङ			√	
५४।	ताकुमाझ लाकुरीबोट			√	
५५।	देउराली			√	
५६।	आरुअर्वाङ			√	
५७।	हर्मी			√	
५८।	खोप्लाङ			√	
५९।	पन्द्रुङ			√	
६०।	जौबारी			√	
६१।	थालाजुङ			√	
६२।	अश्राङ			√	

३.३ निकायगत भूमिका तथा जिम्मेवारी

विश्वमा सन् २००५ देखि विश्वमा विपद् व्यवस्थापनमा विषयगत क्षेत्रको अवधारणा आइसके पश्चात नेपालमा पनि यो अवधारणा लागु गरियो । वि.सं. २०६८ सालमा गोरखामा यसै अवधारणा अनुसार विषयगत क्षेत्रको अवधारणालाई अवलम्बन गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरीएको हो । हाल २०७२ साल बैशाख १२ को गोरखा भुकम्प पश्चात प्रतिकार्य कार्यहरू संचालन गर्न र विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई पहिलो संशोधन गर्दा ९ वटा विषयगत क्षेत्रहरू तय गरिएको छ। प्रभावकारी ढंगले विपद्को पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य गर्न विभिन्न निकायहरूको समन्वय र सहकार्यमा योजना तयारी प्रक्रिया अगाडी बढाइएको छ । जिल्लामा पहिचान भएका विभिन्न निकायहरू, संस्थाहरु तिनीहरूको भूमिका र जिम्मेवारी निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.सं.	निकायको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	• समन्वयात्मक र नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने, • खोज तथा उद्धार कार्यमा सुरक्षा संयन्त्रहरु परिचालन गर्ने, • आवश्यकता अनुसार क्षेत्रीय तथा केन्द्रीय स्तरमा सहयोग माग (मानवीय, आर्थिक, भौतिक)
२	जिल्ला विकास समिति	स्थानीय विकास अधिकारी	• स्थानिय निकायहरूलाई सूचना सङ्कलन, व्यवस्थापन एवं सहयोगका लागि परिचालन गर्ने, • निकाय, संस्थाहरु विच समन्वयात्मक भुमिका निर्वाह गर्ने, • आवास तथा पुनः स्थापना कार्य गर्ने, स्रोत (आर्थिक, भौतिक, मानवीय श्रोत) परिचालन तथा समन्वय गर्ने ।
३	सुरक्षा निकाय (नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल)	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	• मुख्यतः खोज तथा उद्धार कार्यको नेतृत्व गर्ने, • सुरक्षा व्यवस्था गर्ने, • विषयगत समितिमा रही सहयोग गर्ने ।
४	राजनैतिक दलहरू (जिल्ला स्थित सम्पूर्ण राजनैतिक दलहरू)	दलका प्रमुखहरू	• समन्वय, • स्रोत संकलनमा सहयोग, • जनपरिचालन गर्ने ।
५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापती	• प्रबन्धकारी भूमिका निर्वाह गर्ने, • खाद्य/गैरखाद्य सामग्री तथा अस्थायी आवासको व्यवस्थापन, • सूचना सङ्कलन तथा सवर्क्षेणमा स्वयंसेवक परिचालन गर्ने, • प्रकोपको समयमा आपतकालीन आवास तथा बन्दोबस्ती व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने ।
६	विषयगत सरकारी कार्यालय (जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला विकास समिति, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय, सहरी विकास तथा भवन डिभिजन कार्यालय, जिल्ला	कार्यालय प्रमुखहरू	• विषयगत समितिमा रही क्षेत्रगत अगुवाको भूमिका निर्वाह गर्ने, • सम्बन्धित कार्यालयको आपतकालीन योजना निर्माण गर्ने । • अन्य सरोकारवाला सहयोगी सस्थाहरुसंग समन्वय गरी स्रोतको अधिकतम सदुपयोग गराउन भुमिका खेल्ने

	शिक्षा कार्यालय, महिला तथा बाललबालिका विकास कार्यालय)		
७	उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष	• सुख्खा तथा तयारी खाना जस्तैः चिउरा, भुजा, बिस्कुट जस्ता खाद्य सामग्री संकलन, वितरण र व्यवस्थापनमा सघाउने । • जिल्लामा रहेको खाद्य बस्तुको मौज्दातको तथ्यांक आँकलन गरी सम्बन्धित निकायमा जानकारी गराउने
८	यातायात व्यवसायी संघ	अध्यक्ष	• राहत तथा उद्धार कार्यका लागि यातायातका साधनहरू र जनशक्ति उपलब्ध गराउने ।
९	संचार माध्यम	नेपाल पत्रकार महासंघ, सञ्चार कर्मीहरू र सञ्चार माध्यमहरु	• तथ्यपरक सूचना संकलन तथा सम्प्रेषण ।
१०	पेसागत व्यवसायीः निर्माण व्यवसायी, कृषक तथा जल उपभोक्ता, सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह, सञ्जालहरु	अध्यक्ष	• राहत, उद्धार तथा संरक्षण कार्यमा सहयोग । • राहत वितरणमा सहजिकरण
११	गै.स.सं. महासंघ, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गै.स.स.	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	• मानव स्रोत परिचालन गर्ने, • स्रोत संकलन र वितरणमा सहयोग गर्ने, • गै.स.स.हरु बिच समन्वय, • क्षमता विकास तथा सहजीकरण गर्ने ।

तालिका ३ जिल्ला स्थित कार्यालयका प्रमूखहरुको विवरण

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	दर्जा	कार्यालय प्रमुखको नाम	कार्यालय नम्वर	मोबाइल नम्बर
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्र.जि.अ.	श्री जितेन्द्र बस्नेत	४२०१३३	९८५६०५७७७७
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	स.प्र.जि.अ.	श्री केशवराज शर्मा	४२०२३६	
३	रणसिंह दल गण	प्र.से.	श्री पर्वतराज गिरी	४११२००	९८४३५६७२९०
४	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्र.उ.	श्री जनक राज पाण्डे	४२०२३७ ४२०१९९	९८५६०५५५५५
५	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	प्र.अ.अ.	श्री जित बहादुर घले	४२०१६५	९८५१०२५४१०
६	जिल्ला विकास समिति	स्था.वि.अ.	श्री नारायण आर्चाय	४२०२३८, ४२०३७८	९८४६०५६४००
७	सशस्त्र प्रहरी बल गुल्म गोरखा	स.प्र.ना.उ.	श्री राजेन्द्र कुमार श्रेष्ठ	४२१३६६	९८५१२७२२३३

८	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	व.ज.स्वा.प्र.	श्री केदार राज पराजुली	४२०११९	९८५११७०४४२
९	गोरखा जिल्ला अस्पताल	गो.अ.प्र.	श्री श्रीराम तिवारी	४२०२०८	९८५११६५०८७
१०	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	जि.शि.अ.	श्री दिपेन्द्र सुवेदी	४२०५५५	९८५१०९२६०१
११	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	ब.कृ.बि.अ.	श्री यम कुमार श्रेष्ठ	४२०११३	९८५६०३०६४९
१२	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	प.बि.अ.	डा. श्री जगत वन्धु नेपाली	४१११६३ ४११२५१	९८५६०४०२९१
१३	सिंचाई डिभिजन कार्यालय गोरखा	डि.प्रमुख	श्री लोक बहादुर थापा	४२०१७५	९८५६०४०४०७
१४	जिल्ला भू- संरक्षण कार्यालय	का.प्र.	श्री कृष्ण घिमिरे	४२०२३०	९८४१४७८३६७
१५	जिल्ला वन कार्यालय	जि.ब.अ.	श्री जिवनाथ पौडेल	४२०१३६	९८५६०४०१३६
१६	खानेपानी तथा सरसफाई डि. कार्यालय	जि.ई.	श्री रत्न प्रसाद लामिछाने	४२०६८५	९८५६०४०९६०
१७	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डि. कार्यालय	डि.प्र.	श्री रोशन श्रेष्ठ	४२१४०१	९८५६०७०४०१
१८	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	प्र.जि.ई	श्री होम नाथ पौडेल	४२००२९	९८५११५१५७२
१९	गोरखा नगरपालिका	का.अ.	श्री जीवन आले मगर	४२०४३१ ४२०२६९	९८५१०६५०२०
२०	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	म.बि.अ.	श्री शुशिला वाग्ले	४२०१०८	९८४५७०३८७७
२१	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय	निर्वाचन अ.	श्री राजेन्द्र प्रसाद पोखरेल	४२०७९६	९८४६१२२६८२
२२	जिल्ला हुलाक कार्यालय	नि.हु.अ.	श्री लेख बहादुर श्रेष्ठ	४२०११२ ४२०१०५	९८४६०५६१०४
२३	घरेलु तथा सा.उ.बि.का.	ब.उ.अ.	श्री नारायण प्रसाद गौतम	४२०१९३	९८४१३७८२७३
२४	तथ्याङक कार्यालय	त. अधिकृत	यज्ञमूर्ति भण्डारी	४२०१९८	९८५७०४५९००
२५	नेपाल टेलिकम	का.प्र.	श्री चन्द्र बहादुर श्रेष्ठ	४२०३३३र४२०२२२	९८५६०२७७००
२६	११ किलो छेपेटार भालुस्वारा बारपाक सडक योजना	ई.	श्री अमृत मणी रिमाल	४२१०४१	९८४१३७९४४५

२७	नेपाल खाद्य संस्थान	नि. शा.प्र	श्री टेक प्रसाद रेग्मी	४२०१०१	९८४२९६२१९१
२८	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	का.प्र.	श्री अमृत बाबु अधिकारी	४२०१७७	९८४१३५४०२६
२९	पालुङटार न.पा.	का.अ.	श्री राकेश गुरुङ		९८५६०४०९६७
३०	एकिकृत सेवा केन्द्र सिर्दिवास	शा.अ.	गौतम भण्डारी		९७४६०५१९७८
३१	शैक्षिक तालिम केन्द्र	वरिष्ठ परिक्षक	श्री दयाराम गौतम		९८४६०६३५४३
३२	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	डा.	डा. प्रशान्त पण्डित		९८५५०५४६७०
३३	राष्ट्रिय पुनःनिर्माण प्राधिकरण उप-क्षेत्रीय कार्यालय	का.प्र.	राजेन्द्र कार्की		९८५६०४२६३७
३४	DLPIU	इ.प्र.	राम प्रसाद आचार्य		९८५६०२७००३
३५	भवन डिभिजन कार्यालय	इ.	सुनिता श्रेष्ठ		९८४१६३२०८७
३६	गण्डकी गा.पा.	शा.अ.	देवराज चौलागाई		९८५५०६८४६४
३७	भीमसेन गा.पा.	शा.अ.	लेखनाथ न्यौपाने		९८४१४२८७७१
३८	शहिदलखन गा.पा.	शा.अ.	युवराज अधिकारी		९८५६०३६५३३
३९	अजिरकोट गा.पा.	शा.अ.	सोना श्रेष्ठ		९८१३८६४०८९
४०	सुलिकोट गा.पा.	शा.अ.	शैलेस राज ढुङगाना		९८४१६४९९८४
४१	आरुघाट गा.पा.	शा.अ.	एकदेव खनाल		९८४१९४१०५६
४२	चुमनुब्री गा.पा.	शा.अ.	वेद प्रसाद ढकाल		९८५६०४००४१
४३	धार्चे गा.पा.	शा.अ.	शेषकान्त पौडेल		९८४६५६३४१८
४४	सिरानचोक गा.पा.	शा.अ.	शिव गुरुङ		९८५११८९०१६
४५	मनासलु संरक्षण क्षेत्र कार्यालय	सं.क्षे.अ.	विश्व बाबु श्रेष्ठ	४२०२८४	९८६०८३०७६६

तालिका ४ सूचना अधिकारीको नाम र सम्पर्क नम्बर

क.सं.	कार्यालयको नाम	सूचना अधिकारीको नामथर	सम्पर्क नम्बर	कार्यालयको ईमेल
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	अनिल राज कोइराला	९८५६०२१३५७	dao.gorkha@gmail.com
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय			

३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	विरेन्द्र थापा, प्र.ना.उ.	९८५५०९०२२०	dpogorkha@gmail.com
४	जिल्ला विकास समिति	ईश्वरी प्रसाद पनेरु,	९८४६०७०४२२	info@ddcgorkha.gov.np
५	सशस्त्र प्रहरी बल गुल्म गोरखा	हिमलाल श्रेष्ठ, स.प्र.नि.	९८४७०४२५३२	apfgorkha.coy@gmail.com
६	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	नवराज खड्का, ज.स्वा.नि.	९८५६०४४४६४	dphogorkha@gmail.com
७	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	कृष्ण प्रसाद सिग्देल	९८५५०५३८५	deogorkha@gmail.com
८	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	कृष्ण प्रसाद पौडेल, योजना अधिकृत	९८४५०८८८४६	gorkhadado@yahoo.com
९	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	ईन्द्र बहादुर भट्ट, डा.	९८४६०३९३०८	dlsogorkha@yahoo.com
१०	जिल्ला सरकारी वकील कार्यालय	प्रेम प्रसाद पन्थी, ना.सु.	९८४७१३८३५३	
११	सिंचाई विकास कार्यालय गोरखा	सन्तोष घिमिरे, ई.	९८४३७८८५८५	likthapaa2020@yahoo.com
१२	जिल्ला भू- संरक्षण कार्यालय	वामदेव ढकाल, वा.वि.अ.	९८४५६७३४९९	dscogorkha@gmail.com
१३	जिल्ला वन कार्यालय	होम बहादुर बल्छौडी, स.व.अ.	९८४६०५०२९८	paudeljn21@gmail.com
१४	खानेपानी तथा सरसफाई डि. कार्यालय	ईन्द्र प्रताप बोहोरा, ई.	९८४६०७१९४८	wssgorkha@gmail.com
१५	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डि. कार्यालय	कमल प्रसाद श्रेष्ठ, ई.	९८४६०५६३२७	dudbcgorkha@gmail.com
१६	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	मञ्जु गुरुङ, ई.	९८४११२७७७३	dtogorkha@gmail.com
१७	गोरखा नगरपालिका	प्रकाश दाहाल, ई.	९८४९११६७१०	lgcdgorkhamun@gmail.com
१८	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	सारदा ढकाल, म.वि.नि.	९८४६०९८०७७	wdo.gorkha@gmail.com
१९	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय	कमलापती अधिकारी, ना.सु.	९८४६१६२१८३	ec.deo36@gmail.com
२०	मालपोत कार्यालय	देवेन्द्र थापा	९८४७६५५१५५	gorkhamalpot@gmail.com
२१	जिल्ला हुलाक कार्यालय	भिमकान्त भट्टराई, ना.सु.	९८४७४२८१३८	
२२	घरेलु तथा सा.उ.बि.का.	शालिकरा घिमिरे, शाअ.	९८४८०६७७६१	gorkhagharelu@gmail.com
२३	गोरखा दरवार हेरचाह अड्डा	रामेश्वर कट्टेल, सचिव	९८४६०९८७३०	
२४	गोरखा संग्रहालय	प्रदीप पौडेल, स.ले.पा.	९८५६०४४१४८	karusmi@gmail.com
२५	तथ्याङक कार्यालय	विकल्प चौधरी, सुपरीवेक्षक	९८४७९०२८९३	bhandariyagyamurti98@gmail.com
२६	नेपाल टेलिकम	सन्दीप ढकाल, टेक्निसीयन	९८५६०४१२४१	www.ntc.net.np
२७	रा.बा.बैंक गोरखा	राम शरण के.सी.	९८४६०३९३४३	gorkha@rbb.com.np
२८	कृषि विकास बैक	पशुपति थापा व्यवसाय अधिकृत	९८४१८८०९४०	
२९	११ किलो छेपेटार भालुस्वारा बारपाक	पुजन गिरी, ई.	९८४१६४६५५२	khatri.premprakash@yahoo.com

	सडक योजना			
३०	नेपाल खाद्य संस्थान	मोहन प्रसाद बजगाई, ना.सु.	९८०१६२१५९८	
३१	नापी कार्यालय	अमृत पाण्डे, सर्भेक्षक	९८५६०२६५३१	
३२	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	विराज शर्मा, ई.	९८४६८१९७९७	neagorkha@gmail.com
३३	पालुङटार न.पा.	रामचन्द्र मरहट्टा, ना.सु.	९८४६०४२६०८	palungtarmun@gmail.com
३४	एकिकृत सेवा केन्द्र सिर्दिवास	राम प्रसाद शर्मा ना.सु	९७४६०५१९७८	
३५	शैक्षिक तालिम केन्द्र	यान बहादुर नेपाली, प्रशिक्षक	९८२५१५६०४८	
३६	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	बसन्त घिमिरे, वैद्य	९८०११२८५४५	drpandit2014@gmail.com
३७	मनासलु संरक्षण क्षेत्र कार्यालय	कृष्ण प्रसाद आचार्य	९८४६११८१८७	

तालिका ५ जिल्लामा कार्यरत गैह्र सरकारी संस्थाहरूको सम्पर्क व्यक्ति एव नम्बर

क्र.सं.	नामथर	संस्था	जिम्मेवारी	सम्पर्क नम्बर	ईमेल
१	डेनिस लि	क्याथोलिक रिलिफ सर्भिस (सि आर एस)	प्रमुख	९८१८१५८८१९	dennis.lee@crs.org
२	रामहरी देवकोटा	क्याथोलिक रिलिफ सर्भिस (सि आर एस)	कार्यक्रम प्रवन्धक	९८४९८१४८३३	ramhari.devkota@crs.org
३	राजेश राई	पिपुल ईन निड (पिन)	कार्यक्रम प्रवन्धक	९८५१२२३०४३	rajesh.rai@peopleinneed.cz
४	द्रोण जि सि	गुड नेवर ईन्टरनेशनल	जिल्ला संयोजक	९८४८०७८५७४	dorna.gc@goodneighbors.org
५	याम जि सि	सुआहारा	जिल्ला संयोजक	९८०१२४८६५२	ygc@hki.org
६	माधव रिजाल	लुथर्न ओल्ड रिलिफ	कार्यक्रम अधिकृत	९८५११८४३२७	madhavrizal.lwr@gmail.com
७	कृष्ण शाही	ओल्ड भिजन	जिल्ला प्रवन्धक	९८०११५७१४६	krishna.shahi@wvi.org
८	विनय अमात्य	सेभ द चिल्ड्रेन	जिल्ला प्रवन्धक	९८५११४८३००	binaya.amatya@savethechildren.org
९	विजय राज पन्त	अक्सफाम	जिल्ला कार्यक्रम प्रवन्धक	९८५११४७९५२	vpant@oxfam.org.uk
१०	माधव प्र. ढकाल	केएर नेपाल	परियोजना प्रवन्धक	९८५५०६३४५९	madhav.dhakal@care.org
११	पुरुषोत्तम अधिकारी	साझेदारी विकास	कार्यक्रम प्रवन्धक	९८५११२१५२२	padhikari@pactworld.org
१२	सिताराम श्रेष्ठ	गैसस महासंघ गोरखा	अध्यक्ष	९८५६००६१५२	gorkhassicdc@gmail.com
१३	हरि देवकोटा	एकीकरण नेपाल	कार्यकारी निर्देशक	९८५१११५५८९	unnepal8@gmail.com
१४	विभोर बराल	यूएनडिपि		९८५११००७७४	bibhor.baral@undp.org
१५	महम्मद ईद्रिस खान	यूनीसेफ	जिल्ला प्रमुख	९८०२०३९००७	mikhan@unicef.org

१६	हरी शाही	आईएमसी	जिल्ला प्रमुख	९८१३३६५८०४	hshahi@internationalmedicalcorps.org
१७	ललित थापा	डिसिए	जिल्ला प्रमुख	९८५१२४८०४१	lbth@dca.dk

तालिका ६ समुह, सञ्जाल तथा महासंघ

क सं.	समूह, सञ्जाल तथा महासंघ	सम्पर्क व्यक्ति	पद	सम्पर्क नं.
१	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ नेपाल, जिल्ला महासंघ, गोरखा	श्याम बाबु कट्टेल	अध्यक्ष	९८४६०४६०००
२	आदिवासी जनजाति महासंघ,			
३	नेपाल पत्रकार महासंघ, गोरखा	किशोर जङ्ग थापा	अध्यक्ष	९८५६०४०६५५
५	गैह्र सरकारी संस्था महासंघ	सिताराम श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९८४१६८३८६७
६	उद्योग वाणिज्य संघ, गोरखा	श्रवण कुमार जोशी	अध्यक्ष	

तालिका ७ जिल्ला स्थित राजनीतिक दलका प्रमूखहरूको नाम र सम्पर्क नम्बर

क.सं.	राजनैतिक दलको नाम	दल प्रमुखको नाम/थर	सम्पर्क नं.
१	नेपाली कांग्रेस	श्री हरी बहादुर घले	९८५६०४००४४, ९८४६०७०३७०
२	ने.क.पा.एमाले	श्री प्रेम गुरुङ	९८५६०४०४५६
३	ए.ने.क.पा.माओवादी	श्री लेख बहादुर थापा मगर	९८४६०७०३३४
४	ने.क.पा.कान्तीकारी माओवादी (का)	श्री नारायण अधिकारी	९८५६०४०७०८
५	रा.प्र.पा नेपाल	श्री रुद्र राज पाण्डे	९८४१६८४९४३
		श्री भगवान मल्ल	९८५६०६००५८
६	सङ्घीय समाजवादी पार्टी	श्री शुक देव तामाङ	९८४६०७०२५७
७	नेपाल परिवार दल	श्री रविन्द्र थापा	९८४६९४२७२८
८	नयाँ शक्ति पार्टी नेपाल	श्री रमेश पोखेल (अटल) महेन्द्र श्रेष्ठ	९८५६०४०९९७ ९८६०२९३५२९
९	ने.क.पा. माले	श्री नारायण वावु आचार्य	९८४६५३६६४९
१०	ने.म.कि.पा.	श्री प्रल्हाद लामिछाने	९८५६०४३०७२
११	राष्ट्रिय जनमोर्चा	श्री राम प्रसाद अर्याल	९८४६७३५१६७

तालिका ८ व्यवस्थापिका संसदमा प्रतिनिधित्व गर्नूहने माननीय सांसदज्युहरूको नाम तथा सम्पर्क नम्बर

क सं.	नाम थर	प्रतिनिधित्व गर्ने पार्टी	सम्पर्क नं.
१	श्री हितराज पाण्डे	नेकपा माओबादी केन्द्र	
२	श्री छम बहादुर गुरुङ	नेकपा माओबादी केन्द्र	९८४६७३५०९३
३	श्री कृष्ण धिताल	नेकपा माओबादी केन्द्र	९८५६०२७९०४

४	श्री चिनकाजी श्रेष्ठ	नेपाली कांग्रेस	
५	श्री कमला पन्त	नेपाली कांग्रेस	९८५१०९३०१६
६	श्री एकनाथ ढकाल	नेपाल परिवार दल	

३.४ सामान्य प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

- विपद् व्यवस्थापनका लागि विषयगत क्षेत्र तथा अन्य सरोकारवालाहरुसंगा समन्वयका निमित्त संयन्त्र स्थापना गर्ने ।
- सुरक्षा निकायहरु तथा रेडक्रसका स्वयंसेवकहरूलाई खोज तथा उद्धार सम्बन्धी तालिम दिने ।
- गैरखाद्य सामग्री तथा अन्य प्रतिकार्य सामग्रीहरूको संकलन तथा भण्डारण गर्ने ।
- जिल्ला स्तरमा कार्य सञ्चालन विधि सहित विपद् प्रतिकार्य तथा राहत कोष स्थापना गर्ने ।
- विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धी नमूना अभ्यासहरु सञ्चालन गर्ने ।

खण्ड ४
विपद्को प्रतिकार्यमा आधारित प्रतिकार्य योजना

आवश्यकताको लेखाजोखा तथा खाडल पहिचान ९ल्भभम ब्ककभककभलत बलम न्बउ ष्मभलतषष्अबतष्यल०८

विपद्को पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य गर्न विभिन्न निकायहरूको समन्वय र सहकार्यमा योजना तयारी प्रक्रिया अगाडी बढाइएको छ । जिल्लामा पहिचान भएका विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरु, सम्पर्क व्यक्ति र सम्पर्क नम्वर तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.१ जिल्लामा रहेका विषयगत क्षेत्रहरु र सम्पर्क सुची :

सि.न.	विषयतत क्षेत्रको समुह	नेतृत्व गर्ने कार्यालय	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्वर
१	सूचना,सञ्चार र समन्वय	जिल्ला प्रसाशन कार्यालय	श्री जितेन्द्र बस्नेत	९८५६०५७७७७
२	खोज तथा उद्धार	जिल्ला प्रसाशन कार्यालय	श्री जितेन्द्र बस्नेत श्री केशवराज शर्मा	९८५६०५७७७७
३	आश्रय स्थल तथा गैरखाद्य	शहरी विकाश तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालय	श्री रोशन श्रेष्ठ	९८५६०७०४०१
४	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	श्री यम कुमार श्रेष्ठ	९८५६०३०६४९
५	खानेपानी तथा सरसफाई	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	श्री रत्न लामिछाने	९८५६०४०९६०
६	स्वास्थ्य तथा पोषण	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	श्री केदार राज पराजुली	९८५६०४०११९
७	शिक्षा	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	श्री दिपेन्द्र सुवेदी	९८५६०४०१५५
८	संरक्षण	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	श्री शुशिला वाग्ले	९८४५७०३८७७
९	वन्दोवस्ती	जिल्ला प्रसाशन कार्यालय	श्री जितेन्द्र बस्नेत श्री केशवराज शर्मा	९८५६०५७७७७

४.२ जिल्ला स्तरीय विषयगत क्षेत्रका अगुवा संस्थाको विवरण तथा जिम्मेवारी (Sectoral Agencies) :

४.२.१ विषयगत क्षेत्र : सूचना, संचार र समन्वय (Information, communication and coordination)

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads): जिल्ला प्रशासन कार्यालय गोरखा

समुदायमा आई पर्न सक्ने विपद्को बारेमा अगावै सचेत गराउन अपनाइने सूचना माध्यम नै विपद् पूर्वसूचना प्रणाली हो । गोरखाका विभिन्न विपद् प्रभावित समुदायलहरुले समयमै विपद्को स्थितिको बारेमा जानकारी प्राप्त गरेमा उनीहरु सोहीअनुरुप आफुलाई सुरक्षित स्थानमा लैजान सक्षम हुन्छन् । जसले जनधनको क्षति कम हुन गई विपद् प्रभावितहरुको संख्यामा पनि कमि हुनका साथै खोज तथा उद्धारको अवस्थामा केहि सहजता आउन सक्छ । तसर्थ यस जिल्लामा स्थापित पूर्व सूचना प्रणालीहलाई प्रभावकारी ढंगले संचालन, अनुगमन तथा व्यवस्थापन गरि

राज्यको संयन्त्र लगायत स्थानिय संचार माध्यमहरुमा मूलप्रवाहीकरण गर्न जरुरी छ र यस्ता पूर्वसूचना प्रणाली अन्य क्षेत्रहरुमा पनि विस्तार गर्न आवश्यक छ ।

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) को सूची :

क्र. सं.	कार्यालयको नाम	दर्जा	कार्यालय प्रमुखको नाम	कार्यालय नम्वर	मोबाइल नम्बर
1	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्र.जि.अ.	श्री जितेन्द्र बस्नेत	४२०१३३	९८५६०५७७७७
2	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	स.प्र.जि.अ.	श्री केशवराज शर्मा	४२०२३६	
3	रणसिंह दल गण	प्र.से.	श्री पर्वतराज गिरी	४११२००	९८४३५६७२९०
4	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्र.उ.	श्री जनक राज पाण्डे	४२०२३७ ४२०१९९	९८५६०५५५५५
5	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	प्र.अ.अ.	श्री जित बहादुर घले	४२०१६५	९८५१०२५४१०
6	जिल्ला विकास समिति	स्था.वि.अ.	श्री नारायण आर्चाय	४२०२३८, ४२०३७८	९८४६०५६४००
7	सशस्त्र प्रहरी बल गुल्म गोरखा	स.प्र.ना.उ.	श्री राजेन्द्र कुमार श्रेष्ठ	४२१३६६	९८५१२७२२३३
8	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	व.ज.स्वा.प्र.	श्री केदार राज पराजुली	४२०११९	९८५११७०४४२
9	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	जि.शि.अ.	श्री दिपेन्द्र सुवेदी	४२०५५५	९८५१०९२६०१
10	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	ब.कृ.बि.अ.	श्री यम कुमार श्रेष्ठ	४२०११३	९८४६०८८३५९
11	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	प.बि.अ.	डा. श्री जगत वन्धु नेपाली	४१११६३ ४११२५१	९८५६०४०२९१
12	खानेपानी तथा सरसफाई डि. कार्यालय	जि.ई.	श्री रत्न प्रसाद लामिछाने	४२०६८५	९८५६०४०९६०
13	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डि. कार्यालय	डि.प्र.	श्री रोशन श्रेष्ठ	४२१४०१	९८५६०७०४०१
14	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	प्र.जि.ई	श्री होम नाथ पौडेल	४२००२९	९८५११५१५७२
15	गोरखा नगरपालिका	का.अ.	श्री जीवन आले मगर	४२०४३१ ४२०२६९	९८५१०६५०२०

16	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	म.बि.अ.	श्री शुशिला वाग्ले	४२०१०८	९८४५७०३८७७
17	नेपाल टेलिकम	का.प्र.	श्री चन्द्र बहादुर श्रेष्ठ	४२०३३३४२०२२२	९८५६०२७७००
18	नेपाल खाद्य संस्थान	नि. शा.प्र	श्री टेक प्रसाद रेग्मी	४२०१०१	९८४२१६२११९
19	नापी कार्यालय	का.प्र.	श्री माधव राज ढकाल	४२०१९१	९८५६०४०६२६
20	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	का.प्र.	श्री अमृत बाबु अधिकारी	४२०१७७	९८४१३५४०२६
21	पालुङटार न.पा.	का.अ.	श्री राकेश गुरुङ		९८५६०४०९६७
22	एकिकृत सेवा केन्द्र सिर्दिवास	शा.अ.	गौतम भण्डारी		९७४६०५१९७८
23	शैक्षिक तालिम केन्द्र	वरिष्ठ परिक्षक	श्री दयाराम गौतम		९८४६०६३५४३
24	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	डा.	डा. प्रशान्त पण्डित		९८५५०५४६७०
25	DLPIU	इ.प्र.	राम प्रसाद आचार्य		९८५६०२७००३
26	भवन डिभिजन कार्यालय	इ.	सुनिता श्रेष्ठ		९८४१६३२०८७
२८	नेपाल पत्रकार महासंघ	अध्यक्ष	भिमलाल श्रेष्ठ		९८४६०३९३९३
२९	रेडियो गोरखा एफ.एम.९२.८	स्टेशन म्यानेजर	किशोर जंग थापा		
३०	रेडियो मनास्लु एफ.एम.१०३.९				
३१	गोरखकाली एफ.एम. १०३.६	स्टेशन म्यानेजर	भिमलाल श्रेष्ठ		९८४६०३९३९३
३२	रेडियो मातृभूमि ९८.२		गुणराज		
३३	च्वाइस एफ.एम. ९०.४		किरण लोहनी		
३४	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	सभापति	श्री भगवान वावु मास्के		९८५६०२८५९४
३५	गैसस महासंघ	अध्यक्ष	सिताराम श्रेष्ठ	९८४१६८३८६७	९८४१६८३८६७
३६	जिल्ला स्थित राजनीतिक दलका प्रमुखहरू				
३७	केयर नेपाल	कार्यक्रम व्यवस्थापक	माधव ढकाल		९८५५०६३४५९

विपद् पछिको अनुमानित परिस्थिति :

- सूचना प्रसारण प्रविधिहरु अवरुद्ध रहने ।
- सडक, पुल, विद्युत, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी ,सार्वजनिक भवनहरु अवरुद्ध वा क्षति ग्रस्त भएको हुने ।

- महिला, वृद्ध, बालबालिका तथा शारीरिक, मानसिक रुपमा अशक्त प्रकोप प्रभावित र सबै समुदाय विस्थापित ।
- आफन्तहरुसँगको सम्बन्ध विच्छेद र सम्पर्कका लागि प्रयास भईरहेको हुने ।
- मानिसका आवास तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति क्षति भएको हुने ।
- विद्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, प्रहरी चौकी, खुला ठाउँ जस्ता सार्वजनिक संस्थाहरुमा मानिसको चाप बढ्ने ।
- व्यक्ति, घर, परिवार, समुदायमा असुरक्षा र संत्रासको वातावरण सृजना हुने ।

विपद् अवस्थामा आधारित विषयगत उद्देश्य :

- विपद्को अवस्थामा आवश्यक पर्ने सूचनाको समीक्षा गर्ने ।
- जिल्ला र स्थानीय स्तरमा पूर्व चेतावनीका लागि सूचना संयन्त्रको स्थापना, विकास र पहिचान गरी अभिलेख अध्यावधि गर्ने ।
- सूचनाको प्राप्ती, विश्लेषण, उपयोग र सूचना प्रवाहको व्यवस्था मिलाउने ।
- केन्द्र, क्षेत्रीय स्तर र स्थानीय स्तरमा सूचना सम्प्रेषण र समन्वय गरी आवश्यक खोज उद्धार राहत लगायत कार्यका लागि सूचना सम्प्रेषण गर्ने ।
- सूचना प्रवाहका वैकल्पिक उपायहरु पहिचान गर्ने तथा सूचनालाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रहरुमा समन्वय गरी तत्काल प्रतिकार्य सुनिश्चित गर्ने ।
- जिल्लामा आपत्कालीन सञ्चालन केन्द्र स्थापना र सुसंचालनका लागि प्रयास गर्ने ।
- विपद्मा खोज र उद्धार कार्यमा खट्ने संस्था/समूहलाई सक्रिय पार्ने ।
- विपदको बेलामा तार बिहिन सञ्चार **(Wirless Communication)** को विस्तार गर्ने ।

मानवीय सहयोगका मापदण्ड (Minimum Standards) :

- समन्वय वैठक शुरुमा प्रत्येक दिन एक पटक बस्ने । कमाण्ड पोष्ट खडा गर्ने ।
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने ।
- खोज उद्धार टोलीलाई आवश्यकताका आधारमा परिचालन गर्ने ।
- अवस्था तथा आवश्यकताको आधारमा रहेर मिरा (MIRA) टीम परिचालन गर्ने ।
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा दिनदिनै प्रतिवेदन तयार गर्ने । क्रमशः आवश्यकता अनुसार हरेक २ दिन तथा साप्ताहिक रुपमा निरन्तरता दिने ।
- पहिलो पटक २४ घण्टाभित्र र त्यसपछि (पहिलो हप्तामा हरेक दिन) समाचार माध्यमका लागि समाचार पठाउने ।
- स्थानीय स्तरमा रहेका विपद् उद्धार समितिलाई सक्रिय पार्न प्रयास गर्ने ।
- समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनको अनुगमन गर्ने, प्रतिवेदन तयार गरि सबैलाई जानकारी गराउने

तालिका ९ आपत्कालिन सुचना तथा समन्वय क्षेत्रको आपत्कालिन पुर्वतयारी योजना

विपद्को घटना पश्चात् अबधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्वेवार निकाय	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	विपद् सम्बन्धि सूचनाको जानकारी प्रमुख जिल्ला अधिकारी समक्ष गराउने ।	१. स्थानीय तहमा पूर्व सूचना कार्यदल गठन/अद्यावधिक गर्ने । २. जिल्ला आपत्कालिन सञ्चालन केन्द्रलाई समयमानै विपद् सम्बन्धि सुचना प्रदान गर्न सक्षम बनाउन साधन श्रोत (भवन,गोदाम र आराम कक्ष) ले युक्त बनाउने । ३. नगरपालिकामा आपत्कालिन सहयोग संचालन केन्द्र स्थापना गर्न उत्प्रेरित गर्ने । ४. हरेक गाउँपालिकामा एक जना सूचना सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने	जिल्ला आपत्कालिन सञ्चालन केन्द्र साधन श्रोतले युक्त हुन नसकेको, नगरपालिका तथा गाउँपालिका स्तरमा सूचना सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने कार्य भईनसकेको ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला विकास समिति, नगरपालिका, गाउँपालिका	२००००००
	सडक तथा हवाई सञ्जाल नक्सा तथा सेक्युरीटी अपडेट गर्ने	सडक तथा हवाई सञ्जालको नक्सम निर्माण गर्ने , सडक सञ्जाल स्पष्ट बनाउने होर्डिङ बोर्ड निर्माण गर्ने ।	विपद्को समयमा उपयोगहुन सक्ने सडक तथा हवाई नक्सा विकास नभईसकेको	दैवी प्रकोप उद्धार समिति	१,००,०००
	दैवी प्रकोप उद्धार समितिको समन्वय बैठक आयोजना गरी जानकारी संकलन गर्ने, परिस्थितिको अद्यावधिक गर्ने र क्लष्टरलाई सक्रिय बनाउन जिम्मेवारी विभाजन गरी आवश्यक समन्वय गर्ने ।	१. हरेक क्लष्टरको सम्पर्क सूची अध्याबधिक गर्ने । (सम्बन्धित कार्यालयको नामको मोवाइल तथा अफिसको सम्पर्क नंबर राख्ने ।) २. विपद्को समयमा विभिन्न क्लष्टरको भूमीका स्पष्टसँग उल्लेख गरी सबै समक्ष जानकारी गराउने ।	दैवी प्रकोप उद्धार समिति तथा बिषयगत क्षेत्रलाई विपद् व्यवस्थापन, पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका सम्बन्धमा क्षमता विकास	दैवी प्रकोप उद्धार समिति, स्थानीय निकायहरु (न.पा,गा.पा, वडा नागरिक मञ्च) क्रियाशिल गैरसरकारी संघ	५००,०००।

		३. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा कसरी अगाडि बढ्ने भन्ने बिषयमा दैवी प्रकोप उद्धार समितिलाई अभिमुखिकारण तथा क्षमता विकासका तालिम (सूचना व्यवस्थापन तथा सम्प्रेषण) तथा अनुभव आदान प्रदान कार्यक्रम संचालन गर्ने	नभईसकेको	संस्थाहरु	
	स्थानीय सुरक्षा निकाय र अन्य सरकारी निकायबाट विपद् क्षति सम्बन्धी सूचना संकलन गर्ने ।	१. जिल्ला स्थित सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायको सम्पर्क नं सहितको सूचीलाई अध्यावधिक गर्ने । २. गाउँदेखि सदरमुकामसम्म विपद्को समयमा प्रयोग गर्न सक्ने सूचना संयन्त्र निर्माण गर्ने ।	स्थानीय देखि जिल्ला स्तरसम्म विपद्को समयमा प्रयोग गर्न सकिने सूचना संयन्त्रको विकास भनईसकेको ।	दैवी प्रकोप उद्धार समिति,जिल्लामा रहेका सुरक्षा निकाय	
	आपतकालिन समयमा सहयोग गर्ने मानविय सहयोगमा कार्यगर्ने विभिन्न संघसंस्था तथा निकायहरुसँग समन्वय गर्ने ।	१. आपतकालिन अवस्थामा जिल्लामा मानविय सहयोग गर्ने विभिन्न निकायहरुको सम्पर्क सूची अद्यावधिक गर्ने ।		दैवी प्रकोप उद्धार समिति,जिल्ला विकास समिति	
	घटनास्थलमा तत्काल परिचालन हुनसक्ने स्वयंसेवकसँग सम्पर्क स्थापित गर्ने	१. आपतकालिन अवस्थाका लागि सर्बेक्षण टोली तथा स्वयंसेवकहरुको कोहुन सक्दछन् तीनको सूची तयार पार्ने ।		जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति ,जिल्ला विकास समिति	
	विपदको स्थानमा आपतकालीन सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने/भइरहेकाको हकमा त्यसलाई पूर्ण सक्रिय बनाउने	१.आपतकालिन सूचना केन्द्रको अवधारणा/कार्यसंचालन विधि निर्माण गर्ने ।	आपतकालिन सूचना केन्द्रको अवधारणा/कार्यसंचालन विधि निर्माण नभईसकेको अवस्था	स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति, जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला विकास समिति	५०,०००।
	संकलित सूचनाहरुको विश्लेषण गरि रेडियो, टेलिभिजन, पत्रपत्रिका मार्फत सूचना प्रबाह गर्ने	१. जिल्लामा रहेका विभिन्न संचारमाध्यामहरुको सर्म्पक सूची अद्यावधिक गर्ने । २. सूचना तथा समन्वय तथा संचारकर्मीलाई विपद् सम्बन्धि सूचना		दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला विकास समिति, नेपाल पत्रकार महासंघ	१,००,०००।

		संकलन तथा संप्रेषण सम्बन्धि अभिमुखिकरण गर्ने ।			
	विपद्को बिषयमा क्षेत्रीय आपतकालिन संचालन केन्द्र र राष्ट्रिय आपतकालिन केन्द्रमा सूचना प्रवाह गर्ने ।	१.DEOC, REOC / NEOC को अवधारणा सम्बन्धि अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	DEOC, REOC / NEOCको बिषयमा समान अवधारणा विकास नभईसकेको	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति , राष्ट्रिय तथा अर्न्तराष्ट्रिय सहयोगी निकाय	१०,०००।
दोश्रो दिन	विपद् प्रभावितको सूचना संकलन गर्ने र स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुने श्रोत तथा साधनको आंकलन गर्ने ।	१. सूचना संकलन गर्ने विधि, सूचना संकलनमा संलग्न टोलीको पहिचान गर्ने । २. विपद्को समयमा उद्धारका लागि विभिन्न निकायबाट प्राप्त हुन सक्ने साधन श्रोतको विवरण तयार पार्ने ।	विद्यमान साधन श्रोतको नक्सांकन नभईसकेको	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति , जिल्ला स्थित बिषयगत कार्यालयहरु	१५,०००।
	प्रकोप प्रभावितका लागि राहत वितरणको लागि समन्वय गर्ने ।	१. राहत वितरणको लागि लजिष्टिक क्लष्टरसँग समन्वयगरि विभिन्न व्यक्ति तथा निकायको पहिचान गर्ने ।		जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	
	प्रभावित तथा घाईतेको अवस्था जानकारी गराउदै सम्बन्धित क्लष्टरसँग समन्यय गरि जानकारी प्रदान गर्ने ।	१. क्लष्टरको सूचना अद्यावधिक गर्ने ।		जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति र बिषयगत क्षेत्रका अगुवा निकाय	५,०००।
	विपद् प्रभावित परिवारहरुको अवस्थाको विषयमा आपत्कालिन सूचना केन्द्रबाट स्थानीयबाट रेडियो पत्रपत्रिका मार्फत २४ सै घण्टा जानकारी गराउने ।	रेडियो तथा संचारकर्मीको सूची तयार पार्ने ।		जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति,(DEOC)	
	सूचना केन्द्र मार्फत जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिलाई काम कार्यबाहिको सम्बन्धमा निरन्तर रुपमा जानकारी गराउने ।	१. दैवी प्रकोप उद्धार समितिका लागि एकजना सूचना अधिकारी तोक्ने ।		सूचना अधिकारी, जिम्मेवार कर्मचारी	
	खोज तथा उद्धार समूहसँग समन्वय गरी प्रारम्भिक जानकारीका आधारमा प्रारम्भिक मानवीय	१. विपद्को समयमा गर्नुपर्ने प्रारंभिक मानविय सहायताको सूची तयार पार्ने । २. मानविय सहयोगमा संलग्न		जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	

	सहयोगका लागि समन्वय गर्ने	स्थानीय/जिल्ला स्तरका निकायहरुको सम्पर्क सूची तयार गर्ने			
पहिलो हप्ता	प्रभावित मानवीय तथा भौतिक क्षति विवरण तथा प्रभावित स्थलबाट उपलब्ध भएका तथ्याङ्क र जानकारीको विश्लेषण र समिक्षा गर्ने ।	१. स्थानीय स्तरमा विपद् सूचना प्राप्त गर्ने सम्पर्क व्यक्तिको पहिचान गर्ने (राजनिती कर्मी, समाजसेवी, गा.वि.स सचिव, विद्यालय आदि)		सूचना तथा समन्वय क्षेत्र, जिल्ला विकास समिति(बिषयगत कार्यालयहरुको सहयोगमा)	
	उद्धरमा खटिएका जनशक्ति तथा उपलब्ध श्रोत साधनको जानकारीलिई आवश्यक अनुसार समन्वय तथा सम्प्रेषण गर्ने ।	१. विषयगत क्षेत्रको नियमित बैठक बस्ने र अद्यावधिक गर्ने ।		जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	१,००,०००।
	विपदबाट क्षति भएका विवरण सम्बन्धी लेखाजोखाकालागि बहुक्षेत्रीय द्रुत लेखाजोखा (Multisectoral Initial Rapid Assessment, MIRA Team) टोलिको परिचालन गर्ने ।	१. बहुक्षेत्रीय द्रुत लेखाजोखा (Multisectoral Initial Rapid Assessment, MIRA Team) टोलिको पहिचान/गठन गर्ने । २. आवश्यक परेमा बहुक्षेत्रीय द्रुत लेखाजोखा (Multisectoral Initial Rapid Assessment, MIRA) सम्बन्धि तालिम /अभिमुखिकरण कार्यक्रम आयोजना गर्ने । ३। आवश्यकतानुसार लेखाजोखाका लागि विभिन्न फर्मेटहरु विकास गरिराख्ने	बहुक्षेत्रीय द्रुत लेखाजोखा (Multisectoral Initial Rapid Assessment, MIRA Team) टोलिको पहिचान/गठन हुन बाँकी रहेको र सो सम्बन्धमा क्षमता विकास पूर्णरुपमा नभईसकेको ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना, जिल्ला विकास समिति (मानविय सेवा क्षेत्रमा काम गर्ने निकायको सहयोगमा)	५,००,०००।
	अन्तरक्लष्टरसँग समन्वय गरि विभिन्न परिस्थिती सम्बन्धी प्रतिवेदन तयार गर्ने र समाचार सम्प्रेषण गर्ने ।	१. २०७२ को भूकम्प पछिको परिसस्थीती प्रतिवेदन तयार पार्ने । (पुस्तिका तथा भिडियो डकुमेन्ट्र निर्माण गर्ने)		जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	२,००,०००।
पहिलो महिना	विपद् प्रभावित व्यक्ति तथा घाईतेका लागि परिचय पत्रको व्यवस्था गर्ने ।	१. तत्काल आवश्यक हुनसक्ने १००० प्रति परिचयपत्र प्रिन्ट गरि मौज्दात राख्ने (परिचय पत्रको खाका तयार भएको छ ।)		जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला विकास समिति,	२,००,०००

				जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	
	प्रकोप सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने (पर्चा पम्प्लेट साथै एफ.एम., सडक तथा हवाई नक्सा तथा पत्रपत्रिका मार्फत) विभिन्न क्लष्टरसँग समन्वय गराउने ।	१. प्रमुख प्रकोप र तीनको न्यूनिकारण तथा बच्ने उपाय सम्बन्धमा प्रचार प्रसार सामग्रि निर्माण गरि आवश्यकतानुसार मौज्दात राख्ने । २. आपतकालिन अवस्थामा सम्पर्क गरिने संचार माध्यामको सम्पर्क सूची अद्यावधिक गर्ने ।	मौज्दातमा राख्नुपर्ने समाग्रिको आँकलन नभईसकेको ।	दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला विकास समिति, मानविय सहयोगमा कार्यगर्ने गैर सरकारी संस्थाहरु	३,००,०००।
दोश्रो महिना	जि.वि.स/स्थानीय स्तरका प्रतिनिधि तथा बिषयगत क्षेत्र अगुवा कार्यालय (क्लस्टर लिड) बसी समिक्षा बैठक बस्ने	जिल्लाका सबै गा.वि.स तथा क्लष्टर लिडको सम्पर्क सूची तयार गर्ने ।		जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला विकास समिति,गा.वि.स	१०,०००।
सो भन्दा बढी	विपद् प्रभावितहरुको सुरक्षित पूर्नस्थापनाकाको योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्न आवश्यक समन्वय गर्ने	१. योजना निर्माण गर्न सक्ने दक्ष जनशक्तिको सूची तयार पार्ने सहयोग गर्ने ।		जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	
	विपद् अगाडि र विपद् पछिको झल्को आउने गरी सबै क्षेत्र एवं संघसंस्थासँग समन्वय गरि प्रगति विवरण प्रकाशन गर्ने ।	१. प्रगति विवरणको बिषय सूची तथा विगतको विपद् सम्बन्धि विभिन्न सूचना तथा प्रगती विवरण अद्यावधिक पार्ने ।	सूचना अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धमा सबै सरोकारवालबिच समान रुपले समन्वय विकास हुन नसकेको	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति ,जिल्ला प्रशासन, जिल्ला विकास समिति र बिषयगत कार्यालयहरु	१,००,०००।
	जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना समय सापेक्ष परिमार्जन गर्न समन्वयकारी भूमीका निर्वाह गर्ने ।	१.योजना परिमार्जन गर्न लाग्ने खर्चको आंकलन गर्ने । २.योजना परिमार्जन गर्न आवश्यक बिषेशज्ञको सूची तयार पार्ने ।		जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला विकास समिति	१५,०००

तालिका १० कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पुर्वतयारी कार्य

सि.नं	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक,कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्यतालिका)
१	स्थानीय तहमा पूर्व सूचना कार्यदल गठन/अध्यावधि गर्ने ।	दैवी प्रकोप उद्धार समिति	बैठक तथा सूचना अध्यावधि गर्ने कार्य	२०७४ पौष मसान्तसम्म
२	जिल्ला आपत्कालिन सञ्चालन केन्द्रलाई समयमानै विपद् सम्बन्धि सुचना प्रदान गर्न सक्षम बनाउन आवश्यक श्रोत साधनले युक्त बनाउने ।	जिल्ला प्रसासन कार्यालय, जिल्ला विकास समिति	भवनको व्यवस्था, सामग्री जडान	२०७४ चैत्र मसान्तभित्र
३	हरेक बिषयगत क्षेत्र (क्लष्टर) को सम्पर्क सूची अध्याबधिक गरि राख्ने ।	दैवी प्रकोप उद्धार समिति , जिल्ला विकास समिति	कार्यालयको तर्फबाट सूचना अध्यावधि गर्ने कार्य	२०७४ मंसिर मसान्तसम्म
४	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा कसरी अगाडि बढ्ने भन्ने बिषयमा दैवी प्रकोप उद्धार समितिलाई अभिमुखीकारण तथा क्षमता विकासका तालिम तथा अनुभव आदान प्रदान कार्यक्रम संचालन गर्ने	दैवी प्रकोप उद्धार समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी , विभिन्न सहयेगी गैर सरकारी संस्थाहरु	तालिम कार्यक्रम/अनुभव आदान प्रदान गोष्ठी	२०७४ माघ मसान्त सम्म
५	आपत्कालिन अवस्थामा जिल्लामा मानवीय सहयोग गर्ने विभिन्न निकायहरुको सम्पर्क सूची अध्यावधि गर्ने ।	दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला विकास समिति	कार्यालयको तर्फबाट सूचना अध्यावधि गर्ने कार्य	२०७४ मंसिर मसान्तसम्म
६	आपत्कालिन अवस्थाका लागि सर्बेक्षण टोली तथा स्वयंसेवकहरुको कोहुन सक्दछन् तीनको सूची तयार पार्ने ।	दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला विकास समिति, नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना, स्काउट,रेडक्रस सोसाईटि	कार्यालयको तर्फबाट सूचना अध्यावधि गर्ने कार्य	२०७४ मंसिर मसान्तसम्म
७	सूचना तथा समन्वय क्षेत्रका सदस्य तथा संचारकर्मीलाई विपद्मा सूचना संकलन तथा संप्रेषण सम्बन्धि अभिमुखीकरण गर्ने ।	दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला विकास समिति, नेपाल पत्रकार महासंघ	अभिमुखीकरण कार्याक्रम	२०७४ चैत्र मसान्तसम्म
८	DEOC, REOC / NEOC को अवधारणा सबै क्षेत्रमा प्रष्ट पार्ने । जिल्ला आपत्कालिन सूचना केन्द्रको संरचना सम्बन्धमा साझा अवधारणा विकास गर्ने । आपत्कालिन सूचना केन्द्रलाई	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला विकास समिति र अन्य सहयोगि निकाय	बैठक तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम श्रोत साधनको जडान गर्ने	२०७४ चैत्र मसान्तसम्म

	आवश्यक पर्ने भौतिक साधन श्रोत (कम्प्युटर/ल्यापटप, प्रिन्टर आदिको) लगायतका सामाग्रीहरु संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने ।			
९	विपद् सृजना भएको खण्डमा सम्भावित विपद्को क्षतिको अनुमान गरि त्यसका लागि आवश्यक पर्ने स्रोत साधन र उपलब्ध गराउन सक्ने निकायहरुको पहिचान गर्ने ।	दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला विकास समिति	बैठक तथा सूचना अध्यावधि गर्ने	२०७५बैशाख मसान्तसम्म
१०	२०७२ सालको भूकम्प र त्यस पश्चात दैवी प्रकोप उद्धार समितिको सक्रियता समेटिएको परिस्थीती प्रतिवेदन तयार पार्ने ।	दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला विकास समिति	प्रकाशन गर्ने	२०७४ कार्तिक मसान्तसम्म
११	प्रमुख प्रकोप र तीनको न्यूनिकारण तथा बच्ने उपाय सम्बन्धमा प्रचार प्रसार सामग्री,सडक तथा हवाई नक्सा आदि निर्माण गर्ने ।	जिल्ला प्रसासन कार्यालय, जिल्ला विकास समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय,	सामग्रीहरुको निर्माण गर्ने	२०७४ फाल्गुण मसान्तसम्म
१२	मौसम तथा संभावित विपद्को सूचना स्थानीय एफ.एम, टेलिभिजन , पत्रपत्रिकाआदि मार्फत सम्प्रेषण गर्ने ।	दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला विकास समिति, नेपाल पत्रकार महासंघ	सूचना सामग्री निर्माण तथा प्रकाशन/प्रसारण	आवश्यकता अनुसार
१३	समुदाय तथा गा.वि.स. स्तरका पूर्व सूचना कार्यदलहरुलाई विपद् पूर्व सूचना प्रणालीको विषयमा अभिमुखीकरण गर्ने ।	जिल्ला प्रसासन कार्यालय जिल्ला विकास समिति	बैठक तथा छलफल	२०७४ चैत्र मसान्तसम्म
१४	बाढी पहिरो, आगलागी, महामारी हुने क्षेत्रको पहिचान गरी प्राकृतिक प्रकोप र गैर प्राकृतिक प्रकोपको घटना हुन सक्ने (Prone Areas) बारेमा प्रचार प्रसार गर्ने गराउने ।	जि.वि.स., साझेदार निकायहरु, जिल्ला आपत्कालिन कार्य संचालन केन्द्र	अध्ययन, प्रकासन/प्रसारण	२०७४ चैत्र मसान्तसम्म
१५	जिल्ला गा.वि.स. तथा समुदाय स्तरमा IRA/MIRA Team को गठन र अभिमुखीकरण	स्थानीय निकाय, गै.स.स.	बैठक तथा छलफल कार्यक्रम	२०७४ फाल्गुण मसान्तसम्म

४.२.२ विषयगत क्षेत्र : खोज तथा उद्धार (Search and Rescue)

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads): जिल्ला प्रशासन कार्यालय, गोरखा ।

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) को सूची :

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	दर्जा	प्रमुखको नाम	कार्यालय नम्वर	मोबाइल नम्बर
1	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्र.जि.अ.	श्री जितेन्द्र बस्नेत	४२०१३३	९८५६०५७७७७
2	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	स.प्र.जि.अ.	श्री केशवराज शर्मा	४२०२३६	
3	रणसिंह दल गण	प्र.से.	श्री पर्वतराज गिरी	४११२००	९८४३५६७२९०
4	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्र.उ.	श्री जनक राज पाण्डे	४२०२३७ ४२०१९९	९८५६०५५५५५
5	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	प्र.अ.अ.	श्री जित बहादुर घले	४२०१६५	९८५१०२५४१०
6	जिल्ला समन्वय समिति	स्था.वि.अ.	श्री नारायण आर्चाय	४२०२३८, ४२०३७८	९८४६०५६४००
7	सशस्त्र प्रहरी बल गुल्म गोरखा	स.प्र.ना.उ.	श्री राजेन्द्र कुमार श्रेष्ठ	४२१३६६	९८५१२७२२३३

समष्टिगत उद्देश्य :

विपद्को बेला तत्काल खोज तथा उद्धारको आवश्यकता परेका व्यक्ति, परिवार वा समूदायलाई तत्काल खोज तथा उद्धार गरि मानवीय क्षति तथा भविष्यमा हुन सक्ने अन्य जोखिमहरुको न्यूनीकरण गर्नु यस क्षेत्रगत समुहको समष्टिगत उद्देश्य हो । यस उद्देश्य सुनिश्चित गर्नका लागि न्यूनतम निम्न कुराहरुको तयारी अत्यावश्यक पर्दछ ।

- अनुगमन चुस्त गर्नका लागि अनुगमन सम्बन्धी बैठक विपद्को समय पूर्व नै नियमित रुपमा बसालिनु पर्ने ।
- खोजी तथा उद्धार सम्बन्धी टोलीको गठन र आवश्यक पूर्व अभ्यास संचालन गनुपर्ने ।
- खोज तथा उद्धारका लागि चाहिने आवश्यक उपकरण तथा औजारहरुको उचित भण्डारण, व्यवस्थापन र परिचालनको निमित्त सम्बन्धित जनशक्तिको क्षमता अभिबृद्धि तथा शिघ्र पहुँचको व्यवस्था सुनिश्चितता गर्ने ।
- सम्भावित खोज तथा उद्धारको आवश्यक्ता पर्न सक्ने समुदायको नक्शांकन तथा त्यस क्षेत्रमा पहँच सम्बन्धि बैकल्पिक बाटो वा उपाय सहितको योजना र त्यस बारे सो क्षेत्रका लागि जिम्मेवार व्यक्ति वा संस्थालाई अभिमूखीकरण ।
- कैलाली जिल्लाको समग्र तराई क्षेत्र विपद्वाट प्रभावित हुने हुनाले क्षेत्रगत हिसावले खोज तथा उद्धार टोलीको जिम्मेवार कार्य बिभाजन र थप सहयोगका लागि आवश्यक प्रक्रियाहरुको जानकारी ।

- खोज तथा उद्धारको आवश्यक्ता भएका प्रभावितहरुको जीवन रक्षा संगै प्रभावित समुदायमा अनावश्यक तनाव सिर्जना नहुन दिने हेतुले विपद्को मानवीय क्षति र यसका लागि गरिएका प्रयास सम्बन्धि उपलब्ध सूचना व्यवस्थापन र सम्प्रेषण सम्बन्धी आवश्यक व्यवस्था

तालिका ११ खोज तथा उद्धार क्षेत्रको आपत्कालिन पूर्वतयारी योजना

विपद्को घटना पश्चात् अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपत्कालिन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपत्कालिन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न (Gap) खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्वेवार निकाय	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	• दैवी प्रकोप उद्दार समितिको वैठकमा सहभागि गर्ने • खोज तथा उद्धार क्षेत्रको आपत्कालिन समन्वय बैठक आयोजना गर्ने • शान्ति सुरक्षा प्रदान गर्ने	• साझेदार निकाय तथा सम्वर्न्धित व्यक्तिहरुको सम्पर्क सूचि अध्यावधिक गर्ने		जिल्ला प्रशासन कार्यालय एवं सुरक्षा निकायहरु	
	• प्रभावित स्थलको पहिचान र प्राथमिकता निर्धारण गर्ने, विपद्जन्य स्थल तर्फ खोजतलास तथा उद्धार टोली परिचालन गर्ने • एम्बलेन्स सेवा, दमकल, आपत्कालिन प्राथामिक उपचार र घाईतेको लागि यातायातको ब्यबस्था तत्काल मिलाउने ।	• खोज तथा उद्धार (Search and Rescue team) टोलिको निर्माण गर्ने • जिल्ला र स्थानीय विपद् प्रतिकार्यका लागि खोज तथा उद्धार समूहको क्षमता विकास गर्ने । • जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा आबश्यकता अनुसार खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार र पुर्व सूचना प्रणाली, समूह गठन गरी क्षमता	• आवश्यक मात्रामा खोजतलास तथा उद्धार सामग्री नहुनु सूचना प्रवाहमा ढिलाई भौगोलिक विकटताको कारण समय मै घटना स्थलमा पुग्न कठिनाइ, प्राविधिक तथा दक्ष जनशक्तिको कमी • प्रभावकारी रुपमा क्षेत्रगत	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, गैर सरकारी निकाय	२०,००,०००

		विकास गर्ने । ● खोज तथा उद्धारका लागि आवश्यक मानवीय तथा भौतिक सामाग्रीहरुको विद्यमान क्षमता आंकलन गर्ने, आवश्यक पर्ने खोज तथा उद्धार समाग्रीको सूची तयार गर्ने, तयारी हालतमा राख्ने र आवश्यकतानुसार खरिद प्रबन्ध गर्ने ।	समन्वयको अभाब, खुला क्षेत्रको पहिचान नभएको, बैज्ञानिक रेस्कू टिमको अभाव Fire Fighting तथा Earthquake को लागी चाहिने आबश्यक उपकरण को कमी		
	● स्थानीय तहसँग समन्वय गरी खोज तथा उद्धार गर्ने, सम्बन्धीत अन्य निकायसँग समन्वय गर्ने	● साझेदार निकाय तथा सम्वन्धित व्यक्तिहरुको सम्पर्क सूचि अध्यावधिक गर्ने ● रेडक्रस, स्थानीय क्लब तथा उद्धारसँग सम्बन्धित अन्य संघसंस्थाहरूलाई सामाजिक सेवाको क्षेत्रमा तत्काल परिचालन गर्ने व्यवस्था सुनिश्चित गरिएकोहुनेछ ।		खोज तथा उद्धार क्षेत्र(जिल्ला प्रहरी कार्यालय, शसस्त्र प्रहरी वल, नेपाली सेना, विषयगत क्षेत्र तथा निकायहरु, स्थानीय तथा अर्न्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरु)	
	● कमाण्ड पोष्ट खडा गर्ने	● आवश्यक सामाग्रीको पूर्व भण्डारण गर्ने		खोज तथा उद्धार क्षेत्र	१,४०,०००।
दोश्रो दिन	● विपद्को अवस्था हेरि खोज तथा उद्धारलाई निरन्तरता दिदै महत्वपूर्ण आवश्यक स्रोत/साधनको उपलव्धता यकिन गर्ने र आवश्यक सहयोगको माग गर्ने । ● स्थानीय तहमा	● आवश्यक स्रोत/साधनका सामग्रीको पुर्व लेखाजोखा गरि भण्डारण गरीराख्ने व्यवस्था मिलाइएको हुनेछ ।	स्रोत साधनको अपर्याप्तता	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	

	रहेका स्वयं सेवकहरुको आबश्यकता अनुसार सहयोग लिईने ।				
पहिलो हप्ता	• प्रभावितहरुलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने	• सुरक्षित स्थानको पहिचान गरी राख्ने		जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	
	• राहत सामग्री वितरण कार्यमा सहयोग गर्ने	• आवश्यक राहत सामग्रीको पूर्व भण्डारण		जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	
पहिलो महिना	• विस्थापित शिविरमा शान्ति सुरक्षा प्रदान गर्ने • विपद् घटनाको, खोज तथा उद्धार प्रयासको, विश्लेषण सहित प्रतिवेदन तयार गर्ने र जिल्ला देवी प्रकोप उद्धार समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्ने ।	• बिषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुलाई सुचना संकलन, बिष्लेषण र प्रतिबेदन तयारिका लागि ढाँचा तयारी गर्ने		जिल्ला प्रसासन कार्यालय र सुरक्षा निकाय तथा संघ संस्थाहरु	

तालिका १२ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पुर्वतयारी कार्य

सि.नं	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्यतालिका)
१.	खोज तथा उद्धार क्षेत्रसाझेदार निकाय तथा सम्वन्धित व्यक्तिहरुको सम्पर्क सूचि अध्यावधि गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय (खोज तथा उद्धार क्षेत्र)	वैठक	प्रत्येक तीन महिनामा
२.	आवश्यक पर्ने जनशक्ति छनौट तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	नेपाली सेना, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, शसस्त्र प्रहरी वल,	वैठक, छलफल	तयारी अवस्थामा रहने व्यवस्था भएको
३.	प्रभावित हुने स्थानबाट उपलब्ध हुने श्रोत साधन (जनशक्ति समेत) को पहिचान	क्षेत्रका सबै निकाय	वैठक	फागुनसम्म
४.	पूर्वतयारी तालिम र सचेतना कार्यक्रम	क्षेत्रका सबै निकाय	तालिम तथा पुर्वतयारी अभ्यास	कात्तिक र मंसिर
५.	आवश्यक राहत तथा उद्धार सामग्रीको क्षेत्रगत व्यवस्थापन एवं भण्डारण	क्षेत्रका सबै निकाय	जिल्लाका सुरक्षा निकाय र विपद्को क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरुले	वैशाख

			निरन्तर गरिरहेको	
६.	खोजि तथा उद्धारको समयमा सूचना संजालको व्यवस्था	जिल्ला आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्र, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, शसस्त्र पहरी वल	जिल्ला आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्रलाई थप साधन स्रोतले सम्पन्न वनाउनुपर्ने	नियमित रुपमा तयारी अवस्थामा रहेको

तालिका १३ जिल्ला स्थित रहेको जिल्ला विपद् प्रतिकार्य समूहको विवरण

क्र.सं	नम थर	कार्यालय	पद	टेलिफोन नम्बर
१	प्रलाद थापा	नेपाल आर्मी		९८४२८४९८९६
२	रमेश बहादुर गुरुङ्ग	नेपाल आर्मी		९८४८०८५१०९
३	फुल माया राना	एकिकरण नेपाल		९८४६१२४७४९
४	राधा राम कोइराला	नेपाल रेडकस सोसाइटि		९८४१७४५३६८
५	लखन चौधरी	जिल्ला प्रहरी कार्यालय		९८५८०९०५८८
६	प्रेम बहादुर बाचे	जिल्ला प्रहरी कार्यालय		९८४५७०६५०२
७	केदार श्रेष्ठ	ससस्त्र प्रहरी वल		९८४९६५८७११
८	हिम लाल श्रेष्ठ	ससस्त्र प्रहरी वल		९८४७०४२५३२
९	प्रकाश बहादुर सिँह	नेपाल आर्मी	मेजर	९८४१३१७६०३
१०	सौगात लामिछाने	जिल्ला प्रहरी कार्यालय		९८४५७०६१२४
११	सन्तोष पाण्डे	ससस्त्र प्रहरी वल		९८६२८४०१६७
१२	अजय परियार	जिल्ला प्रहरी कार्यालय		९८६१२११२७५
१३	कल्पना दवाडी	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय		९८४६०८९२८९
१४	दिल्ली प्रसाद श्रेष्ठ	जिल्ला कृषि कार्यालय		९८४६०८९५२७
१५	सुक माया राना	महिला तथा वालवालिका कार्यालय		९८४६०६८५०१
१६	चित्र बहादुर अधिकारी	ससस्त्र प्रहरी वल		९८४६७५२८९८
१७	सञ्जय नायक			९८५१०२६०९८
१८	गेविन्द कटवाल	नेपाल आर्मी		९८१८०७५३९४

१९	सिँह बहादुर तामाङ्ग	नेपाल आर्मी		९८०६९२६५४८
२१	आशिष देवकोटा	इको नेपाल		९८५१०५४१२१

४.२.३ विषयगत क्षेत्र : आपत्कालिन आवास (Emergency Shelter)

विषयगत क्षेत्रको अगुवा : शहरी विकाश तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालय

क्षेत्रगत सदस्यहरूको नामावली :

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	पद	टेलिफोन नम्बर
१	शहरी विकाश तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालय	श्री रोशन श्रेष्ठ	डिभिजन प्रमुख (संयोजक)	९८५६०७०४०१
२	केयर नेपाल	माधव ढकाल	आपतकालिन उद्दार व्यवस्थापक	९७५५०००६१६
३	CRS	अदिब जाभाद	कार्यक्रम व्यवस्थापक	९८६०४८३७८३
४	इको नेपाल	राम चन्द्र न्यौपाने	कार्यकारी प्रमुख	९८५११०९८५४
५	Helvetas Swiss Interoperation Nepal	विक्रम राना	टोली प्रमुख	५५२७७२६ ९८५८०५०७८३
६	अक्फाम जि.वि	विजय राज पन्त	जिल्ला सहयोग संयोजक	९८५११४७९५२
७	Samaritan's Purse	लक्षमेस्वर महतो	राष्ट्रिक कार्यक्रम व्यवस्थापक	९८४१७८६७४४
८	सेफ द चिल्ड्रेन	हरि प्रसाद थलाङ	आवास सामाजिक परिचालन अधिकृत	
९	जाइका	अमृत प्रसाद तिमल्सेना	अनुसन्धान सहायक	
१०	केयर नेपाल	विवेक श्रेष्ठ	जिल्ला आवास संयोजक	९८४१७३१४०८
११	कारितास नेपाल	दुर्गा लामा	क्षेत्रिय प्रमुख	
१२	कारितास नेपाल	सन्तोष कुमार मगर	परियोजना अधिकृत	९८४१५८४१३३
१३	असल छिमेकी नेपाल	विजया श्रेष्ठ	परियोजना संयोजक	
१४	इको नेपाल	आशिष देबकोटा		९८५१०५४१२१
१५	सेफ द चिल्ड्रेन	विनय अमात्य	टोली प्रमुख	९८५११४८३००
१६	SAMARITIAN PURSE	राजन रानाभाट	जिल्ला संयोजक	९८४९६३७५९०
१७	सेफ द चिल्ड्रेन	पुजा श्रेष्ठ	आवास प्राविधिक	९८४१५५४९४५

			अधिकृत	
१८	INF Nepal	राम प्रसाद खनाल	जिल्ला प्रमुख	९८४९८३६९४२
१९	जाइका	अमृत तिमल्सेना	जिल्ला टोली प्रमुख	९८५१११९११०२
२०	SAMARITIAN PURSE	वसन्त न्यौपाने	परियोजना प्राविधिक	९८४१०४०२५९
२१	असल छिमेकी नेपाल पोखरा	राजु अधिकारी	कार्यकारी निर्देशक	०६१(५२२५१६, ०६१(५२२५१५

विपद् अवस्था तथा मान्यता योजना

- प्रभावितहरूको प्रतिकूल वतावरणसँग प्रत्यक्ष सम्पर्कका कारण अति सङकटासन्न वर्ग गर्भवती, सुत्केरी महिला, बालवालिका, बृद्धबृद्धा, अपाङ्ग तथा रोगीहरूको स्वास्थयमा प्रतिकूल प्रभाव ।
- बास र कपासको अभावमा व्यक्तिगत तथा सामाजिक स्वभिमानमा प्रतिकूल प्रभाव ।
- लैङ्गिक तथा व्यक्तिगत गोपनियताको अभावका कारण महिला तथा बालवालिकाहरूमा हिंसाको जोखिममाबृद्धि ।
- सबै खाले प्रभावित व्यक्ति तथा परिवारका सदस्यहरूको एकै ठाउँको साँघुरो बसाइका कारण सरुवारोगहरूको संक्रमण ।
- बचेका केही सामग्रीहरूको चोरी तथा लुटपाटको संभावना बृद्धि ।
- आश्रय र लत्ता कपडाको अभावका कारण परिवारिक सदस्यहरूमा मानसिक तनावमा बृद्धि ।
- बालबालिकाहरूको बौद्धिक तथा शारीरिक विकासमा अवरोध ।
- विद्यालयका कक्षा कोठा, पुलिस चौकी तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरू उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरू माथिदवावको सिर्जना ।
- सामुदायिक संस्थागत स्थानहरूमा अस्थायी आवासको उपयोग गर्दा सामुदायिक स्वास्थ्य सम्बन्धी व्यवहारमा देखिने चुनौती ।

मानवीय सहयोगका मापदण्ड

- औसतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५-४.५ वर्ग मिटरको छाना भएको क्षेत्र उपलब्ध छ, औसतमा ५ सदस्यहरूको एक परिवारका लागि कम्तीमा पनि ४X५ मिटरको डोरीसहितको प्लास्टिक सिट र सहायता सामग्री उपलब्ध हुनेछ ।
- कम्बलमा मानिसहरूको पर्याप्त पहुँच हुनेछ ।
- दुई वर्षसम्मका केटाकेटीहरूका लागि कम्तीमा पनि एक परा सेट कपडा हुनेछ ।
- महिला, केटी, परुष तथा केटाहरूको लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा छ । यसका अतिरिक्त, महिला तथा केटीहरूका लागि नियमित सरसफाइसम्बन्धी सामग्रीको आपूर्ति भएको हुनेछ ।
- मानिसहरूसँग उपयुक्त घरायसी सामग्री छः एक सेट भाँडा ।
- शिविर बन्द गर्ने र वहिर्गमन रणनीति ।

- शिविर खडा गर्नका लागि अग्रिम रूपमा जमिनको पहिचान गर्नुपर्दछ जुन जमिन सुरक्षित तथा SPHERE को मापदण्ड अनुसार हुनुपर्छ ।
- विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरूसँग अग्रिम रूपमा नै समझदारी पत्र (MoU) मा दस्तखत भएको हुनुपर्दछ ।
- शिविरका लागि योजना तर्जुमा गर्दा नै सांस्कृतिक तथा सामाजिक मूल्यहरू एवं परिस्थितिलाई ध्यानमा राखिनुपर्दछ ।
- शिविर खडा गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरूको रेकर्ड । नागरिक समाज, सरकार तथा सान्दर्भिक समूहसँगको परामर्शमा शिविरको स्थापना ।

क्षेत्रगत उद्देश्यः

- प्रतिकूल मौसमका असरहरूबाट संरक्षण प्रदान गर्नका लागि मानिसहरूसँग छाना भएका पर्याप्त ठाउँ हुनेछन
- प्रतिकूल मौसमका असरबाट संरक्षण प्रदान गर्नका लागि र तिनको मर्यादा, सुरक्षा तथा कल्याण सुनिश्चित गर्नका लागि प्रभावित व्यक्तिहरूसँग पर्याप्त कम्बल एवं लुगा हुनेछन् ।
- घरायसी भाँडा-कुँडा तथा व्यक्तिगत स्वास्थ्यका लागि साबुन एवं तिनको मर्यादा तथा कल्याणका लागि औजारहरूमा परिवारहरूको पहुँच पग्नेछ ।

योजनाको समष्टिगत उद्देश्य :

- आवास : सुरक्षित तथा आरामदायी बस्ने ठाउँको प्राप्तिका लागि भौतिक एवं प्राथमिक सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने । यथासम्भव यस प्रक्रियामा बढीभन्दा बढी आत्म-निर्भरता तथा स्व-व्यवस्थापन (Self-Management) मा जोड दिईनेछ ।
- शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन (CCCM) प्राकृतिक विपद्का कारणले घरवारविहीन बनेका मानिसहरूका निमित्त स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै विस्थापित व्यक्तिहरूलाई मानव अधिकारको उपभोग गर्न सक्षम पार्नका निमित्त जीवनस्तर उठाई शिविरहरूमा सरोकारवालहरुको जीवन स्तरमा सुधार ल्याउने

तालिका १४ आपत्कालिन आवास क्षेत्रको आपत्कालिन पूर्वतयारी योजना

विपद् को घटना पश्चात् अबधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपत्कालिन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपत्कालिन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न (Gap) खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्वेवार निकाय	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	• क्षेत्रगत बैठक बसी (समय तोक्ने) केन्द्रिय कार्यालयलाई जानकारी गराउने	• Focal Person तोकने, सदस्यहरुको सम्पर्क सुची तयारी गर्ने • खोजतलास तथा उद्दारका बारेमा अभिमुखीकरण प्रदान	• अध्यावधिक गर्ने कार्यमा सुधार हुनुपर्ने	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालय तथा सहयोगि सदस्य संस्थाहरु (DUDBC/	५०,०००।

	• खोजतलास तथा उद्दारमा सघाउने, • प्रभावित क्षेत्रको निरिक्षण,	गरि तयारि हालतमा बस्ने		Co-Lead and Members)	
दोश्रो दिन	• लेखाजोखा सम्बन्धी औजारको प्रयोग गरी द्रुत लेखाजोखा संचालन गर्ने • प्रारम्भिक द्रुत लेखा जोखा औजारका प्रतिहरु उपलब्ध गराउने • सर्वेक्षण टोली खटाइ क्षतिको प्रारम्भिक विवरण तयार पार्ने • खोज तथ उद्धार समूहलाई सहयोग (स्वयंसेवक परिचालन) • आवास तथा गैर खाद्य सामाग्रीहरुको उपलब्धताको वास्तविक विश्लेषण गर्ने • राहत सामाग्री वितरण (त्रिपाल, म्याटरेस र ब्ल्याङ्कट)	• ४१० घरधुरीका लागि आवश्यक पर्ने लेखाजोखा सम्बन्धी औजारको व्यवस्था भएको हुनु पर्नेछ । • सर्वेक्षण टोली आपत्कालिन कार्यदलको गठन गरि, सर्वेक्षण सम्वधि अभिमुखीकरण गर्नुपर्ने • स्वयंसेवकको परिचालन • राहत वितरण गरिएको सामग्रीको अभिलेख	• तालिम, उपकरण तथा जनशक्ति को अभाव	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालय, रेडक्रस, अगुवा सहयोगी संस्था तथा अन्य संघ संस्थाहरु	५,००,०० ०।
पहिलो हप्ता	• विस्थापितको सङ्ख्या र जानकारी लिने पहिचान	• जिल्लाका विभिन्न स्थानमा अस्थायी वसोवासका लागि सुरक्षित स्थान	जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा खुल्ला स्थानहरु को उपलव्धता एकिन	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन	३,००,०० ०।

	भएकालाई अस्थायी आवासमा बसोबास गराउने • आवास तथा गैर खाद्य सामाग्रीहरुको प्रारम्भिक विश्लेषण • अस्थायी वास व्यवस्थापन तथा अन्तर क्षेत्र सहयकार्य • स्फेर मापदण्ड अनुसार भान्सा सामग्री वितरण • आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री क्षेत्रको कार्ययोजना निर्माण	पहिचान गर्ने । • दातृ निकाय, सरोकारवाला संस्था तथा विज्ञको सूची आवधिक गर्ने	नभएको	कार्यालय, रेडक्रस, अगुवा सहयोगी संस्था मिक्ब तथा अन्य संघ संस्थाहरु	
पहिलो महिना	• विस्तृत आवश्यकता अध्ययन प्रतिवेदन निर्माण • अस्थायी आवास सामाग्रीहरु विपदबाट बचेकाहरुलाई सहयोग गर्ने • सुरिक्षत तवरले पुरानै ठाउँमा बसोबासको व्यवस्था गर्ने	• विस्तृत विश्लेषण निर्देशिका र ढाँचा निर्माण गर्ने • भैपरि आउने सामग्री तथा बजारको विश्लेषण गर्ने	श्रोत साधनको अपर्याप्तता	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालय, रेडक्रस, अगुवा सहयोगी संस्था मिक्ब तथा अन्य संघ संस्थाहरु	२०,००,००० ।
दोश्रो महिना	• स्थायी बसोबासको लागि योजना निर्माण	• सरोकारवाला निकाय/व्यति र जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिसँग निरन्तर सहकार्य र समन्वय • राष्ट्रिय तथा	• सुरक्षित स्थानको एकिन नभएको	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालय, रेडक्रस, अगुवा सहयोगी संस्था	१०,०००।

		अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी निकाय परिचालनको लागि निर्देशिका बनाउने		मिक्ब तथा अन्य संघ संस्थाहरु	
सो भन्दा बढी	• जनचेतनामूलक तथा क्षमता विकास तालिम • पुर्नलाभ तथा पुर्ननिर्माण कार्य गर्ने	• प्रतिवेदन लेखन तथा प्रस्तुतीकरण ढाँचा निर्माण • सूचना शिक्षा तथा संचार सामग्रीहरु (रेडियो, पर्चा, होडिङ बोर्ड, तालिम संचालन निर्देशिका, क्यालेन्डर)	• बजेट तथा सामग्रीको अभाव	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालय, रेडक्रस, अगुवा सहयोगी संस्था मिक्ब तथा अन्य संघ संस्थाहरु	६,००,०००।

तालिका १५ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

क.स	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
१.	संकटासन्न क्षेत्र पहिचान गर्ने	जि.दै.प्र.उ.स, क्षेत्र प्रमुख, कार्यदल	फागुन मसान्तसम्म
२.	जिल्ला तथा स्थानीय सरोकारवालाको क्षमता तथा स्रोत नक्साङ्कन गर्ने	जि.दै.प्र.उ.स,ने.रे.सो., नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र सम्बन्धित सरोकारवाला	चैत्र मसान्तसम्म
३.	सरोकारवालासँग परिस्थिति विश्लेषण र स्रोत उपलब्धताबारे बैठक बसी छलफल गर्ने	जि.दै.प्र.उ.स, क्षेत्र प्रमुख, कार्यदल र गै.स.स	मङ्सिर मसान्तसम्म
४.	जिल्ला प्रकोप पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यको समिक्षा तथा मूल्याङ्कन बैठक	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	चैत मसान्तसम्म
५.	विपद् उद्धार कोष स्थापना गर्ने	रेडक्रस तथा सरोकारवालाहरु	पुष मसान्तसम्म
६.	स्थानीय स्तरमा स्थापित प्रकोप उद्धार कोषलाई व्यवस्थापन गर्न तथा यसलाई वृद्धि गर्न पहल गर्ने साथै मुठ्ठी दान कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गर्ने	रेडक्रस तथा सरोकारवालाहरु	निरन्तर
७.	विपद् पूर्वतयारी तथा उद्धार प्रशिक्षण कार्य	जि.दै.प्र.उ.स, रेडक्रस	चैत मसान्तसम्म
८.	विपद् व्यवस्थापनमा महिलाको भूमिका	जि.दै.प्र.उ.स, रेडक्रस, गै.स.स	पुष मसान्तसम्म

	गोष्ठी		
९.	विपद् व्यवस्थापन गोष्ठी	रेडक्रस, जि.दै.प्र.उ.स	कार्तिक मसान्तसम्म
१०.	विपद् पूर्वतयारी योजना निर्माण	रेडक्रस	फाागुन मसान्तसम्म
११.	सम्भावित विपद् प्रभावित ४१० परिवारका लागि गैर खाद्य सामग्री (एन एफ आई संकलन गरीभण्डारण गर्ने	जि.दै.प्र.उ.स, NRCS, कार्यदल	चैत मसान्तसम्म
१२.	आवासका सामग्री तथा एन एफ आई वितरणका लागि आवश्यक यातायातको पहिचान तथा व्यवस्थापनका साथै स्वयम् सेवकको पहिचान गरी अभिमुखीकरण गर्ने	जि.दै.प्र.उ.स, क्षेत्र प्रमुख, नेपाल रेडकस सोसाईटि, यातायात सेवा समितिहरु	माघ मसान्तसम्म

४.२.४ विषयगत क्षेत्रः कृषि तथा खाद्य सुरक्षा (Agriculture and Food Security)

बिषयगत क्षेत्रको अगुवा : जिल्ला कृषि विकास कार्यालय

क्षेत्रगत सदस्यहरूको नामावली

क.सं.	कार्यालयको नाम	दर्जा	कार्यालय प्रमुखको नाम	कार्यालय नम्वर	मोबाइल नम्बर
1	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	ब.कृ.बि.अ.	श्री यम कुमार श्रेष्ठ	420113	9846088359
2	जिल्ला समन्वय समिति	स्था.वि.अ.	श्री नारायण आर्चाय	420238, 420378	9846056400
3	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	जि.शि.अ.	श्री दिपेन्द्र सुवेदी	420555	9851092601
4	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	प.बि.अ.	डा. श्री जगत वन्धु नेपाली	411163 411251	9856040291
5	जिल्ला वन कार्यालय	जि.ब.अ.	श्री जिवनाथ पौडेल	420136	9856040136
6	खानेपानी तथा सरसफाई डि. कार्यालय	जि.ई.	श्री रत्न प्रसाद लामिछाने	420685	9856040960
7	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	प्र.जि.ई	श्री होम नाथ पौडेल	420029	9851151572
8	गोरखा नगरपालिका	का.अ.	श्री जीवन आले मगर	420431 420269	9851065020

9	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	म.बि.अ.	श्री शुशिला वाग्ले	420108	9845703877
10	नेपाल खाद्य संस्थान	नि. शा.प्र	श्री टेक प्रसाद रेग्मी	420101	9842162191
11	केएर नेपाल	खाद्य सुरक्षा तथा जिविकोपार्जन अधिकृत	श्री लेखनाथ अधिकारी		९८२४१५४७६२
12	मनासलु संरक्षण क्षेत्र कार्यालय		कृष्ण प्रसाद आचार्य		9846118187
13	WFP				

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति :

- प्रभावित परिवारहरूमा तत्काल आवश्यक नियमित खाना तथा पहुँचमा कमी ।
- न्यून खानाका कारण विशेष गरी गर्भवती महिला, बृद्धबृद्धा र बालबालिकामा रोगको संक्रमण तथा संक्रमणको संभावनामा बृद्धि र शारीरिक कमजोरी हुने ।
- बालबालिकाहरूको शारिरिक तथा मानसिक विकासमा गतिरोध ।
- स्थानीय बजारमा उपलब्ध खाद्य सामग्रीहरूको मूल्य बृद्धि ।
- यातायातको अभावका कारण खाद्य सामग्रीहरूको ओसार पोसारमा कमी आउने ।
- खेतबारीमा लगाइएका बालीहरू बगाएर लैजाने ।
- पानीको धारा नष्ट हुने तथा प्रदूषित हुने ।

विपद् अवस्थामा आधारित विषयगत उद्देश्य :

समष्टिगत उद्देश्य

विपद्बाट प्रभावित खाद्यान्न अभावमा परेका व्यक्तिहरूलाई जीवन जीउनका लागि तथा खाद्यान्नको अभावमा हुन सक्ने संभावित रोगका संक्रमण तथा शारीरिक तथा मानसिक विकासको अवरोध कम गरी मानवीय जीवन र स्वाभिमानको रक्षा गर्दै जीवनको रक्षा गर्नु हो ।

विशिष्ट उद्देश्य

- जीवन जीउनका निमित्त १ घरपरिवारलाई प्रति व्यक्ति प्रतिदिन आवश्यक २,१०० किलो क्यालोरी शक्ति सहितको खाना प्रभावित समुदायको धर्म, संस्कृति र विशेष आवश्यकता/परिस्थितका आधारमा उपलब्ध गराउने ।
- जोखिममा परेका विपद् प्रभावितहरूको पहुँच तथा उपलब्धता बढाई खाद्यान्नको अभावमा सृजना हुन सक्ने शारीरिक अस्वस्थताको जोखिम तथा संरक्षणका चुनौतीहरू कम गर्ने ।

तालिका १६ कृषि तथा खाद्य सूरक्षा क्षेत्रको आपत्कालिन पूर्वतयारी योजना

विपद्को घटना पश्चात् अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपत्कालिन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपत्कालिन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य ।	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्वेवार निकाय	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	• जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, गोरखाको बैठकमा सहभागी भई सूचना आदान प्रदान गर्ने, सम्पर्क व्यक्तिहरुलाई सूचना सङ्कलनका लागि निर्देशन	• जिल्ला तहमा सम्पर्क व्यक्ति पहिचान (२५ जना) र तालिमका साथै सेवा केन्द्रका कर्मचारीहरुलाई (प्रभावित क्षेत्रका) लाई पनि तालिम दिई तयारी अवस्थामा राख्ने ।		जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	३००००
दोश्रो दिन	विषयगत अगुवा संस्था तथा सहयोगी संस्थाहरुको बैठक गरी • समन्वय संयन्त्रको स्थापना, स्रोत साधनको आंकलन र बिषयगत क्षेत्रले घटनाको वस्तुगत विवरण तयार गर्ने । • राहत सामग्रीको ढुवानी र प्राप्तिको कामलाई सहजतामा ल्याउने र समन्वय गर्ने । क्षेत्रगत समन्वयात्मक बैठक • तयारी खानेकुरा वितरण (चिउरा, चाउचाउ, चिनी, बिस्कुट)	• विषयगत अगुवा संस्थाले सहयोगी संस्थाहरुको फोन नम्बर तथा नामावली अध्यावधिक गरिएको हुनेछ । • सुरक्षा निकाय, गा.वि.स., सेवा केन्द्र, रेडक्रस, स्थानीय तहमा गठन भएका विपद् क्षति तथा आवश्यकता आँकलन टिमबीचको सूचना आदान-प्रदान संयन्त्र निर्माण गरिएको हुने छ । • आंकलन टिम तयारी अवस्थामा राखिएको हुनेछ । • गाउँ विकास समितिमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको साथै कार्यदलको गठन,	• अगुवा संस्था छनौट गर्ने • अभिमुखीकरण र संयन्त्र निर्माण नभएको • तालिम प्राप्त नभएको । • क्षमता अभिवृद्धिका लागि तालिम तथा स्रोत साधनको अभाव । • गोदाम घर अपुग	• जिल्ला कृषि विकास कार्यालय • जिल्ला कृषि कार्यालय, रेडक्रस • जिल्ला दैवी प्रकोप उद्दार समिति, जिल्ला कृषि कार्यालय, रेडक्रस • सम्पूर्ण सरकारी निकाय, गैर सरकारी संघ/सस्थाहरू • स्वयंसेवक, ट्रक व्यवसायी संघ • जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार	५००००

	• क्षेत्रगत/बिषयगत समन्वयात्मक बैठक अभिमूखीकरण र सर्वेक्षणको पूर्वतयारी	क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ । • महत्वपूर्ण विभिन्न स्थानहरूमा गोदामघर तथा पहिले नै सामान राख्न सक्ने ठाउँहरूको पहिचान गरिनेछ । • बजार भाउ र सहज पहुँचको विश्लेषण गर्ने । • खाद्य सुरक्षा (विपद् हुन सक्ने स्थानहरूमा खाद्यान्न भण्डारण गर्ने सुविधा), बीउ ब्याङ्क(सुख्खा/बाढी/पहिरो को समयमा उपयोग गर्न सकिने प्रजातिका) उपलब्ध गराउन जोड दिइनेछ । सम्पूर्ण कार्यालयका सवारी साधनहरु विपद्को अवस्थामा ढुवानीका लागि तयार भएका हुनेछन् । • जिल्लाका सरकारी निकाय तथा गैह्र सरकारी निकायसँग समन्वय गरी तयारी खानाको स्टक पाईलिङ्ग गरी राख्ने		समिति	
पहिलो हप्ता	• प्रभावित स्थानमा, शिविर सञ्चालन भएका स्थानहरुमा, राहत सामाग्री वितरण विस्तृत सर्भेक्षण : ४१० घरधुरीलाई	• मौज्दात सामग्री र अभाव (ग्याप) पत्ता लगाउने । तयारी खाना, खाद्य सामाग्री र सुत्केरी तथा बालबालिकाका लागि पोषणयुक्त खाद्य सामग्रीको पहिचान एवं समन्वय, बजार सर्वेक्षण र	• बजार अध्ययन र स्रोतको आकलन	• जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, उद्योग वाणिज्य संघ, जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति ।	आवश्यकता अनुसार

		आपूर्तिकर्ता छनौट			
पहिलो महिना	• खाद्य सामग्री वितरण स्पेयर मापदण्ड अनुसार तत्कालीन पुनर्स्थापनाको लागि आवश्यक अध्ययन, लेखाजोखा तथा विश्लेषण गरी बसोबास र जीविकोपार्जन जस्ता प्रमुख क्षेत्रको विकासका कार्यलाई अघि बढाउने वातावरण तयार गर्ने । • अनुगमन समितिले भइरहेको तथा भइसेका कार्यको अनुगमन गर्ने विपद् घटनाको, पुनर्स्थापनाका प्रयासहरुको समग्र विश्लेषण सहित प्रतिवेदन तयार गर्ने ।	• जिम्मेवारीसहित यसका लागि स्वयम्सेवक तयारी अवस्थामा राख्ने, यातायात सामग्री ढुवानी व्यवस्थापन भण्डारण एवं अनुगमन समितिको गठन तथा उनीहरुको जिम्मेवारी अभिमुखीकरण । • तालिम प्राप्त जनशक्तिको तयारी र जिम्मेवारी ।	• ५ वटा गोदाम घर आवश्यकता अनुसार •	• जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	आवश्यकता अनुसार
दोश्रो महिना	• आवश्यकता अनुरुप जीविकोपार्जनका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने (कृषि र पशुपालन)	• विपद् प्रभावित क्षेत्रहरुमा कृषि समुह, सहकारी, सामुदायिक वन, महिला समूह, लगायतका विभिन्न समूहहरुलाई विपद् प्रभावितहरुको पुनर्लाभका कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने वातावरण सृजना गर्ने ।	• सबै समूहहरुलाई एकीकृत रुपमा परिचालन गर्ने ।	• जिल्ला कृषि कार्यालय र जिल्ला पशु सेवा कार्यालय,	आवश्यकता अनुसार

४.२.५ **विषयगत क्षेत्र : खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन (WASH)**

बिषयगत क्षेत्रको अगुवा : जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यलय

क्षेत्रगत सदस्यहरूको नामावली :

क.सं	नाम	कार्यालय	पद	टेलिफोन नम्बर
१	श्री रत्न लामिछाने	जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यलय	डिभिजन प्रमुख(संयोजक)	९८५६०४०९६०
३	श्री केशवराज शर्मा	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	स.प्र.जि.अ.	
४	श्री नारायण आर्चाय	जिल्ला विकास समिति	स्था.वि.अ.	9846056400
५	श्री केदार राज पराजुली	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	व.ज.स्वा.प्र.	9851170442
६	श्री दिपेन्द्र सुवेदी	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	जि.शि.अ.	9851092601
७	श्री होम नाथ पौडेल	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	प्र.जि.ई	9851151572
८ ९	श्री शुशिला वाग्ले	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	म.बि.अ.	9845703877
१०	SAVE TNE CHILDREN	श्रीलाल श्रेष्ठ		९८४४०३४४०२
११	FEDWASUN	देवि प्रसाद श्रेष्ठ		९८५६०४०५४५
१२	WORLD VISION	विनय वराल		९८५६०२२०९३
१३	रेडकस	शिव सुवेदी		९८५७६२१८१४
१४	NEWA	हरि प. रिमाल		९७५५०००२६६
१५	COSDER	काजिराम रोका		९८५६०४०६२२
१६	गोरेटो गोरखा	पवन रमण खनाल		९८५६०४०६५०
१७	SSICDC	सिताराम श्रेष्ठ		९८५६००६१५२
१८	पद्धति विकास केन्द्र	कमला लामिछाने		९८५६०४०७२६
१९	एकिकरण नेपाल	हरि देवकोटा		९८५१११५५८९
२०	ROPE NEPAL	ज्ञान प. ढकाल		९८५६०४०००२
२१	हिमाली क्षेत्र विकास केन्द्र	वीरबल घले		९८५६०४०४३०

विपद् अवस्था तथा मान्यता योजना :

- खानेपानीका संरचनाहरू (इनटेक, ट्याङ्की, पाइपलाइन) तथा चर्पीहरू क्षति ग्रस्त भएको हुने छ खानेपानी प्रदुषित भएको हुने छ ।

- शुद्धपानी, सरसफाई र स्वच्छताको कमीका कारण रोगको प्रकोप फैलिई विपद्को जोखिम बढेको हुने छ ।

विपद् अवस्थामा आधारित विषयगत उद्देश्य :

समष्टिगत उद्देश्य

प्रकोपबाट प्रभावित घर परिवारहरूलाई सुरक्षित खानेपानी तथा सरसफाईका सुविधाहरू उपलब्ध गराई पानी र सरसफाइजन्य रोगहरू फैलन नदिई तिनको रोकथाम गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्यः

- विस्थापित समुदायका लागि खास गरी शिविरमा बस्ने मानिसहरूका लागि सुरक्षित खानेपानी, स्वास्थ्य शिक्षा तथा अस्थाई रुपमा सरफाई एवमनुहाउने सुविधाहरूमा पहुँच उपलब्ध छ भन्ने कुराको सुनिश्चित गर्ने ।
- विस्थापित मानिसहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्य सम्बन्धी सामग्री उपलब्ध गराइएको छ र खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित व्यावहारिक प्रचलनहरूकाबारेमा उचित रुपमा जानकारी उपलब्ध गराइएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- विशेष व्यवस्था गरिनु पर्ने समूह : महिला (सुत्केरी, गर्भवती), बालबालिका, बृद्ध र फरक क्षमता भएका मानिसहरू बस्ने शिविरहरूमा सफा सुग्घर कायम गर्न तिनको सशक्तीकरण गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।

न्यूनतम मापदण्ड (Minimum Standards)

:"खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी Sphere Standards अनुसार"

सुरक्षित पानी

- पिउने पानी ५ लिटर प्रति व्यक्ति प्रति दिन, अन्य कामका लागि १५ लिटर प्रति व्यक्ति प्रति दिन गरी जम्मा २० लिटर प्रति व्यक्ति प्रतिदिन, पानी संकलन गर्न जाने स्थान ५०० मिटर भन्दा टाढा हुन नहुने र पानी ल्याउन ३० मिनेट भन्दा बढी समय नलाग्ने, पानी भर्न र भण्डारण गर्नका लागि प्रति परिवार २ वटा बाल्टिन उपलब्ध गराउने । सार्वजनिक धारामा प्रतिधारा ०.२ लिटर प्रति सेकेण्ड प्रति २० परिवारको लागि पानी उपलब्ध गराउने ।

चर्पी

- १ चर्पी प्रति २५ देखि ३० व्यक्ति, १ चर्पी प्रति १० जना फरक क्षमता भएका व्यक्ति
- यी पूर्वाधार तयार गर्दा खानेपानीका श्रोतहरू प्रदूषित नहुने गरी गर्नु पर्ने र महिला, बालबालिका तथा फरक क्षमता भएकाहरूलाई सहज हुने गरी गरिनु पर्ने छ ।

नुहाउने स्थान

- विपद् आइलागेको पहिलो ३ दिन ४० महिलाका लागि १ स्नान गृह तयार गर्ने, त्यसपछि २० जनाको लागि १ स्नान गृह तयार गर्ने ।

हाइजिन किट

- १ सेट प्रति परिवार,
- प्रत्येक चर्पीमा साबुन, हार्पिक, ब्रस, फिनेल, वाल्टिन र मग राख्ने,
- प्रति व्यक्ति प्रति महिना २५० ग्राम नुहाउने र २०० ग्राम कपडा धुने साबुन उपलब्ध गराउने,
- ठोस फोहोर व्यवस्थापनका लागि प्रति १० घरका लागि १०० लिटर क्षमताको १ कन्टेनर १०० मिटर भित्रको दुरीमा राख्ने ।

तालिका १७ विपद् प्रकतिमा आधारित प्रतिकार्य योजना

विपद्को घटना पश्चात् अबधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपत्कालिन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपत्कालिन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्वेवार निकाय	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	• WASH Cluster बैठक बस्ने • सम्पर्क व्यक्तिहरुको सूचि अद्यावधिक गर्ने • घटना स्थलको प्रत्यक्ष अनुगमन तथा अवलोकनका लागि कार्यदल परिचालन	• WASH Cluster मा रहने सरोकारवालाहरुको पहिचान भएको हुनेछ । • सम्पर्क व्यक्तिहरुको सूचिकरण भएको हुनेछ । • आकष्मिक घटना अध्ययन कार्यदल गठन भएको हुनेछ ।		खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन	
दोश्रो दिन	• घटना स्थलको प्रत्यक्ष अवलोकन गर्ने • संचारकर्मी परिचालन • अवलोकन सँगै पियूस, वाटर गार्ड, बाल्टी	• कार्यदललाई अभिमुखीकरण भएको हुनेछ । • पियूस, वाटर गार्ड, बाल्टी जस्ता सामाग्रीको क्षमता लेखाजोखा तथा व्यवस्था भएको		खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन	२०,०००

	जस्ता अत्यावश्यक सामाग्री वितरण गर्ने	हुनेछ ।			
पहिलो हप्ता	● सामान्य रुपमा प्रभावित खानेपानीको स्रोतलाई तल्काल सुचारु गर्ने ● अस्थायि तथा सम्भावित स्थायि शौचालयको सुनिश्चित तथा व्यवस्थापन गर्ने ● महिला मैत्री शौचालयको व्यवस्था गर्ने ● जनचेतनामुलक कार्यक्रम चलाउने ● सरसफाई सामाग्री वितरण गर्ने ● फोहोर व्यवस्थापन गर्ने ● स्थानीय वास समिति परिचालन	● घटना स्थलमा परिचालन हुन सक्ने प्राविधिकको नाम तथा सम्पर्क सुचि हुनेछ । ● अस्थायि शौचालय सेट र त्यसको सुचि हुनेछ । ● सरसफाई सामाग्री सेट र त्यसको सुचि हुनेछ । ● महिला स्वास्थ्य स्वंमसेविका तथा विद्यार्थीहरुले स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धि जनचेतना मुलक तालिम लिएका हुनेछन् । ● स्थानीय स्तरमा वास समिति गठन भएको हुनेछ ।	अस्थायि शौचालय सेट नराखिएको सबै ठाउँका महिला स्वास्थ्य स्वंमसेविका तथा विद्यार्थीहरुले स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धि जनचेतना मुलक तालिम पाइनसकेका सबै गाविसका वास समिति सक्रिय नभएका	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन	४,००,०००।
पहिलो महिना	● विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय ● अस्थायी सेवा स्तरोन्नती ● क्षति ग्रस्त खानेपानीको स्रोतको विस्तृत सर्वेक्षण गर्ने ● व्यक्तिगत सरसफाई, महामारी जोखिम, हात धुने, महिनावारी सरसफाई जस्ता विषयमा जनचेतना अभियान चलाउने	● विषयगत क्षेत्रको बारेमा जानकारी तथा निरन्तर समन्वय भएको हुनेछ । ● जिल्लामा उपलब्ध ईन्जिनियर/सव ईन्जिनियर तथा प्राविधिकको सम्पर्क सूचि हुनेछ । ● जिल्ला तथा स्थानीय तहमा स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धि तालिम प्राप्त जनशक्ति हुनेछ । ● समुदायमा रहेको खानेपानीको	स्थानीय स्तरमा तालिम प्राप्त जनशक्तिको कमी	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन	३,००,०००

	• विद्यालय तथा टोलमा चर्पी सरफाई तथा व्यवस्थापन, खुला दिशा व्यवस्थापन, फोहोर व्यवस्थापन गर्ने • खानेपानीका लागि वैकल्पिक स्रोत खोजी गर्ने	सम्भावित श्रोतहरु पहिचान भएको हुनेछ ।			
दोश्रो महिना	• अत्यावश्यक सामाग्री वितरण पछिको अवस्थाको प्रतिवेदन पेश गर्ने साथै अनुगमन र मुल्याङ्कन गर्ने • खानेपानी, तथा सरसफाईको सेवाको स्तरोन्नती गरी आवश्यकता अनुसार निरन्तरता दिने • स–साना खानेपानी तथा सरसफाईका संरचना मर्मत सम्भार गर्ने	• सामाग्री वितरण गर्न निश्चित फारम तथा निर्देशिका तयार भएको हुनेछ । • अनुगमन तथा मुल्याङ्कन टोलि गठन तथा दक्ष व्यक्ति पहिचान भएको हुनेछ । • गा.वि.समा दक्ष तथा अदक्ष कामदार/मिस्त्रीको सुची तथा सामाग्री रहेको हुनेछ ।		खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन	२,००,०००।
सो भन्दा बढी	• पुन:निर्माणका लागि स्रोत खोजि/पहिचान गर्ने • खानेपानी आयोजनाको पुन निर्माण तथा पुन स्थापनाको कार्य अगाडि बढाउने • खुला दिशा मुक्त क्षेत्र घोषणा तथा पुनस्थापना गर्ने	• घटना पश्चातको पुन निर्माणका लागि आवश्यक प्रतिवेदन तथा क्षतिको विवरण आएको हुनेछ । • सम्बन्धित खानेपानी योजनाका लागि खानेपानी उपभोक्ता समिति गठन भएको हुनेछ ।		खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यलय	

तालिका १८ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

सि.नं	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक,कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्यतालिका)
१.	विषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण संस्था तथा व्यक्ति/स्रोतको सम्पर्क सूचि तयार गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	समन्वय तथा बैठक	१ महिना भित्र
२.	विषयगत क्षेत्रको निरन्तर बैठक	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	बैठक	प्रत्येक महिना
३.	जिल्लामा रहेका सबै विषयगत क्षेत्रसँग सम्पर्क तथा समन्वय	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	बैठक तथा छलफल	प्रत्येक महिना
४.	आकष्मिक घटना अध्ययन कार्यदल गठन	जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	कार्यशाला	चैत्र २०७४ सम्म
५.	आपत्कालिन सामाग्री संकलन तथा भण्डारण गरी सुची तयार गर्ने	जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	कार्यशाला तथा सामाग्री संकलन	चैत्र मसान्त २०७४ भित्र
६.	स्थानीय स्तरमा रहेका खानेपानीका स्रोतहरु पहिचान गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	सर्वेक्षण गर्ने	बैशाख मसान्त २०७४ भित्र
७.	सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका तथा विद्यार्थीलाई	खानेपानी तथा सरसफाई	तालिम तथा कार्यशाला	चैत्र मसान्त २०७४ भित्र

	जनचेतना मुलक तालिम दिने	डिभिजन कार्यालय		
८.	स्थानीय तहमा WASH समिति गठन गर्ने तथा सक्रिय बनाउने	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	कार्यशाला	चैत्र मसान्त २०७४ भित्र
९.	गा.वि.समा खानेपानी उपभोक्ता समितिलाई अभिमुखीकरण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	कार्यशाला	चैत्र मसान्त २०७४ भित्र
१०.	क्षति विवरण संकलन फारम तथा निर्देशिका तयार गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय,	फारम तयारी	मंसिर २०७४ सम्म
११.	खुला दिशा मुक्त क्षेत्र घोषणा गर्न प्रोत्साहन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय,	कार्यशाला तथा अभियान	चैत्र मसान्त २०७४ भित्र

४.२.६ विषयगत क्षेत्र : स्वास्थ तथा पोषण (Health and Nutrition)

बिषयगत क्षेत्रको अगुवा : जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय

क्षेत्रगत सदस्यहरूको नामावली

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	पद	टेलिफोन नम्बर
१	श्री केदार राज पराजुली	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	ब.ज.स्वास्थ्य प्रशासक(संयोजक)	९८५११७०४४२
२	श्री जितेन्द्र बस्नेत	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्र.जि.अ.	९८५६०५७७७७
४	श्री नारायण आर्चाय	जिल्ला समन्वय समिति	स्था.वि.अ.	९८४६०५६४००

५	श्री दिपेन्द्र सुवेदी	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	जि.शि.अ.	९८५१०९२६०१
६	श्री होम नाथ पौडेल	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	प्र.जि.ई	९८५११५१५७२
७	श्री शुशिला वाग्ले	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	म.बि.अ.	९८४५७०३८७७

समष्टिगत उद्देश्य :

जस्तोसुकै आपतकालिन अवस्था परे तापनि मानव जीवन सुरक्षा तथा कल्याण ९ज्ञबल कगचखष्खबा बलम धर्भा(दभष्लन० खास गरी एकदमै जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य, प्रजनन् स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धी आवश्यकताहरू पूरा भएका छन् भनी सुनिश्चित गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य (स्वास्थ्य) :

झाडापखाला, हैजा, औलो तथा अन्य पानीजन्य एवं कीटजन्य रोगहरूको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

- अरू द्रुत लेखाजोखा (Rapid assessment) सँग एकीकृत गरि स्वास्थ्य तथा पोषण (अवस्था तथा सेवाहरू) को द्रुत सर्वेक्षण क्षमतालाई सुदृढ पार्ने ।
- रोग फैलन गएका खण्डमा प्रतिकार्य तथा लेखाजोखाका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न र स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्न र अर्को निकायमा पठाउने संयन्त्र (Referral mechanism) को विकास गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग पुऱ्याउने ।
- पर्याप्त आपतकालिन आपूर्ति र मानव स्रोतलगायतका विषयमा शीघ्र क्षमता अभिवृद्धिका लागि जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- सामाजिक स्वस्थ्य सुरक्षा (स्वास्थ्य विमा) कार्यक्रम प्रबर्द्धन गर्न

विशिष्ट उद्देश्य (पोषण) :

- विस्थापित मानिसहरूका लागि पूरक खाना खुवाउने कार्यक्रम (Supplementary Feeding Programme - SFP) मा पहुँचको माध्यमबाट गर्भवती तथा दूध खुवाउने महिला एवं पाँच वर्षमुनिका केटाकेटीहरूमा गम्भीर कुपोषणको वृद्धिलाई रोकथाम गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- गम्भीर कुपोषण (Severe Acute Malnutrition - SAM) को उपचार तथा सेवामा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने
- निरन्तर स्तनपान सुनिश्चित गर्न र अवाञ्छित स्तनपानका विकल्पहरूको वितरणमा रोक लगाउन जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई मद्दत गर्ने ।
- भिटामिन ए को वितरण/जुका मार्ने औषधि तथा प्रभावित केटाकेटीहरूका लागि खोपसम्बन्धि गतिविधिहरू सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य (प्रजनन् स्वास्थ्य) :

- गर्भवती तथा सुत्केरी सेवाहरुलाई प्रभावकारी गराउन जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- परिवार नियोजन, सुरक्षित मातृत्व, यौन रोग तथा जक्ष्खब्क्ष्म्व उपचार व्यवस्थापनको लागी आवस्यक पर्ने सामग्री तथा औषधीहरुको सुनिश्चतता गर्ने र सेवाहरु उपलब्ध गराउने ।

तालिका १९ स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको आपत्कालिन पूर्वतयारी योजना

विपद्को घटना पश्चात् अबधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपत्कालिन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपत्कालिन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्वेवार निकाय	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	• Health and Nutrition Cluster बैठक बस्ने • D/CRRT Mobilization • सम्पर्क व्यक्तिहरुको सूचि अद्यावधिक गर्ने • घटना तथा सेवाको सुचना संकलन तथा सम्प्रेषण • रेडकससँग समन्वय गरी प्राथमिक उपचार गर्ने तथा घाइते अस्पताल पठाउने	• Health and Nutrition Cluster मा रहने सरोकारवालाहरु को पहिचान भएको हुनेछ । • RRT team गठन भएको हुनेछ । • सम्पर्क व्यक्तिहरु तथा प्राथमिक उपचार कार्यदल को सूचिकरण भएको हुनेछ । • प्राथमिक उपचार कार्यदल नभएको गाविसमा गठन भई तालिम प्रधान हुनेछ ।		Health and Nutrition Cluster/DDRC NRCS	२,००,०००।
दोश्रो दिन	• घटनाको विस्तृत जानकारीका लागि बैठक बस्ने तथा RRT ले प्रारम्भिक	• RRT परिचालनको लागि झटपट झोला तयार अवस्थामा भएको हुनेछ ।	झटपट झोला प्रयाप्त नभएको साथै पुरानो भएको	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यलय	५,००,०००।

	प्रतिवेदन पेश गर्ने • आवश्यकता प्राथमिकरण गर्ने • स्थानीय तहका स्वास्थ्य कर्मीलाई परिचालन निरन्तर गर्ने • घाइतेहरुलाई अस्पताल पठाउने • निरन्तर स्वास्थ्य सेवालाई अस्थायि शिविरबाट सन्चालन गरिने	• RRT लाई उनीहरुको जिम्मेवारीबारे अभिमुखीकरण गरिएको हुनेछ । • मौसम अनूसार RRT लाई सजक गराएको हुनेछ । • वन्दोवस्ती क्षेत्रसँग भएको सामाग्री सुचि तथा सम्पर्क सुचि हुनेछ ।			
पहिलो हप्ता	• महिला कार्यालयको समन्वय प्रभावित बालबालिका तथा सुत्केरी महिलाको पहिचान गरी आवश्यक पोषणका लागि खाद्यन्न क्षेत्र तथा महिला तथा बालबालिका क्षेत्रसँग समन्वय गरी उपलब्ध गराउने • स्वास्थ्यका लागि जनचेतनामुलक कार्यक्रम चलाउने • FCHV परिचालन गर्ने • अन्य विषयगत	• जिल्लामा भएका विषयगत क्षेत्रसँग निरन्तर समन्वय भएको हुनेछ । • स्थानीय स्तरमा FCHV हुनेछन् । • आवश्यक सामाग्रीहरुको (सुत्केरी तथा बालबालिकाको पोषण सम्बन्धि) उपलब्धता सुचिकृत भएको हुनेछ । • जिल्ला तथा स्थानीय तहमा स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धि तालिम प्राप्त जनशक्ति हुनेछ ।	समुदायमा भएका FCHV को नाम तथा सम्पर्क सुचि एकिन नभएको	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यलय	४,००,०००।

	क्षेत्रसँग समन्वय बैठक बस्ने				
पहिलो महिना	• विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय • अस्थायी सेवा स्तरोन्नती गर्ने • आपत्कालिन सेवा तथा कामको प्रतिवेदन तयार गर्ने • जनचेतनामुलक शिविरलाई निरन्तरता दिने • स्थानीय स्वास्थ्य सेवालाई निरन्तरता दिने	• विषयगत क्षेत्रको बारेमा जानकारी तथा निरन्तर समन्वय भएको हुनेछ । • स्वास्थ्य क्षेत्रमा सेवा प्रधान गर्ने संस्था तथा व्यक्तिको सम्पर्क सूचि हुनेछ । • जिल्ला तथा स्थानीय स्तरको RRT क्रियाशिल हुनेछ ।		जिल्ला स्वास्थ्य कार्यलय	५०,०००।
दोश्रो महिना	• अत्यावश्यक सामाग्री वितरण पछिको अवस्थाको प्रतिवेदन पेश गर्ने साथै अनुगमन र मुल्याङ्कन गर्ने । • स्वास्थ्य सेवा निरन्तरता दिने • पुन निर्माण तथा पुन स्थापनाको लागि कार्य योजना बनाउने	• सामाग्री वितरण गर्न निश्चित फारम तथा निर्देशिका तयार भएको हुनेछ । • अनुगमन तथा मुल्याङ्कन टोली गठन तथा परिचाल		जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	
सो भन्दा बढी	• पुनर्निर्माण तथा पुन स्थापनामा काम गर्ने	• जिल्लामा सहयोग गर्ने सक्ने सरोकारवालाहरु को सम्पर्क सुचि तयार भएको हुनेछ ।		जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	

तालिका २० कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

सि.नं	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक,कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्यतालिका)
१.	विषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण संस्था तथा व्यक्ति/स्रोतको सम्पर्क सुचि तयार गर्ने	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	बैठक तथा समन्वय	असोज २०७४
२.	विषयगत क्षेत्रको निरन्तर बैठक	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	बैठक	प्रत्यक महिना
३.	जिल्लामा रहेका सबै विषयगत क्षेत्रसँग सम्पर्क तथा समन्वय	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	बैठक तथा छलफल	प्रत्यक महिना
४.	आकष्मिक घटना अध्ययन/प्रतिकार्य कार्यदल गठन गर्ने	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	कार्यशाला	असोज २०७४
५.	स्थानीय स्तरमा प्राथमिक उपचार कार्यदल गठन गरी तालिम दिने तथा यसका लगि नेपाल रेडक्रस सोसाइटि सँग समन्वय गर्ने	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	बैठक तथा तालिम	चैत मसान्त भित्र,२०७४
६.	आकष्मिक प्रतिकार्य झोला (RRT Bag) तयार गर्ने	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	समन्वय तथा छलफल गरी सामाग्री छनौट/ तयारी	चैत मसान्त भित्र,२०७४
७.	आपत्कालिन सामाग्रीको भण्डारण तथा लेखाजोखा राख्ने	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	सुचिकृत गर्ने	मंसिर २०७४
६.	क्षति विवरण संकलन फारम तथा निर्देशिका तयार गर्ने	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	फारम तयार गर्ने	मंसिर २०७४
७.	RRT अभिमुखीकरण कार्यक्रम गर्ने	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	कार्यशाला	चैत मसान्त भित्र,२०७४
८.	स्वास्थ्य तथा पोषण सँग सम्बन्धित सबै सरोकारवाला निकायको सम्पर्क सुचि तयार गर्ने	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	समन्वय गरी सुचि तयार गर्ने	मंसिर २०७४

४.२.७ विषयगत क्षेत्र : शिक्षा (Education)

बिषयगत क्षेत्रको अगुवा : **जिल्ला शिक्षा कार्यालय**

क्षेत्रगत सदस्यहरूको नामावली :

क्र.सं	संस्थाको नाम	सर्म्पकव्यक्ति	पद	सर्म्पक नम्बर
१	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	दिपेन्द्र सुवेदी	जि.शि.अ (संयोजक)	९८५६०४०१५५
२	हिमानी कोष	मनुजा शाह		९८०१०३५३९९
३	चिल्डेन अफ द माउटेण्ड	प्रज्ञा कोइराला		९८४९०९०१५०
४	गुड नेभर इन्टरनेस्नल	डोर्न जि सि		९८४८०७८५७४
५	मनास्लु फाउण्डेशन	तुल सिँह गुरुङ्ग		९८४१२३९९३८
६	मेड नेपाल	मिन राज भण्डारी		९८५५०६५१३०
७	नेपाल युथ फाउण्डेशन	उमेश भट्टराई		९८५११२९२४९

८	INF	हिरालाल ताम्राकार		९८५८०२५६७३
९	SOD नेपाल	ज्ञान प्रसाद श्रेष्ठ		९८५१०१४७४९
१०	ग्रामिण सँरक्षण नेपाल	लक्ष्मण फुयाल		९७५१०१८३४०
११	CMC नेपाल	मसली माया थोकर		९८४६०७०३६३
१२	कोपिला नेपाल	दिपक न्यौपाने		९८०२८०२१४६
१३	वर्ल्ड भिजन इन्टरनेस्नल	नरेन्द्र लामिछाने		९८५५०५३८८६
१४	ERDCN	शँखर कडेल		९८५६०४०८७९
१५	RRNE परियोजना जाइका	कोबयसी		९८५१०५५६९०
१६	युनिसेफ गोरखा	खगेन्द्र सुब्बा		
१७	सेफ द चिल्ड्रेन	ईश्वर घिमिरे		९८५२०२५९४२
१८	The Gorkha Welfare Schema Area Welfare Center Gorkha	The Gorkha Welfare Schema Area Welfare Center office		०६४४२०२७२
२०	कर्म फ्याल्ड फाउण्डेशन नेपाल	प्रेम बहादुर कुवर		९८४६०६९८३४
२१	गण्ेश हिमाल यसोकृयसन काठमाण्डौं	फुल माया राना		९८४६१२४७४९
२२	पिपुल इन निड (PIN)	मुकेश सिँह थापा		९८६०७९५७४०
२३	असल छिमेकी नेपाल	विजया श्रेष्ठ		९८१३१६६२०३
२४	श्री सुघारा सघन गाउँ विकास समिति	डी एन जोशी		९८४८५८४०१६
२५	शिक्षा वातावरण तथा विकास समाज	केपि काफ्ले		९८४१४५६३१४
२६	वर्ल्ड भिजन	नवराज अधिकारी		९८५११६८९५२
२७	शान्ती नेपाल	लक्ष्मी कुँवर		९८४६१४२२४५

विपद् अवस्था तथा मान्यता योजना

- विद्यालय भवन अस्थायी बासस्थानका रुपमा प्रयोग हुने,
- विद्यालय भवन डुवानमा पर्ने, नष्ट हुने, भत्कने, पहिरो तथा बाढीले बगाउने, हावाले छाना उडाउने, आगलागी हुने, भासिने,
- विद्यालयमा रहेको शैक्षिक सामग्री तथा अन्य सामग्री नष्ट हुन सक्ने,
- घरपरिवार, विद्यालय तथा अस्थायी शिविरहरूमा बसेका बालबालिकाहरूका मानसिक तथा शारीरिक रुपमा प्रभावित हुन सक्ने,
- विद्यार्थीको परिवारका सदस्यहरूमा मृत्यु तथा घाइते हुन सक्ने,
- विद्यार्थीको घर भत्कँदा वा डुबानमा पर्दा पोशाक तथा पाठ्यपुस्तक वा अन्य सामग्री नष्ट हुन सक्ने,
- बाढी, पहिरो तथा भूकम्पपश्चात् झाडापखाला तथा अन्य संक्रामक रोगको महामारीका कारणले विद्यार्थीहरू प्रभावित हुन सक्ने,
- माथिका पूर्व प्रतिकार्य मात्र भएकाले यस योजना विपद् न्यूनीकरण समेत ध्यान दिन खोजेको ।

विपद् अवस्थामा आधारित विषयगत उद्देश्य

क) समष्टिगत उद्देश्य :

प्रकोप प्रभावित बालबालिकाहरू र आश्रय दिएर बसेका समुदायका बालबालिकाहरूले शिक्षा प्राप्त गरी भविष्य निर्माण गर्ने अधिकार अन्तर्गत अस्थायी तथा स्थायी आवास स्थलहरू अल्पकालीन वा दीर्घकालीन रुपमा औपचारिक एवम् अनौपचारिक शिक्षाका विभिन्न रुप र प्रकृतिका कक्षा सञ्चालन गरी शिक्षा प्रवाहलाई निरन्तरता दिनु तथा अस्थायी सिकाइ केन्द्र सञ्चालन गरी शिक्षाको अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न सहयोग गर्नु ।

ख) विशिष्ट उद्देश्य :

- विपद् अगावै वा विपद् पश्चात् शैक्षिक संस्थाहरूको सवलिकरण एवम् क्षति न्यूनीरकण गर्न पूर्व तयारी गर्नु,
- विपद्को समयमा प्रयोगमा ल्याउन सकिने स्रोत र साधनको पहिचान गर्ने,
- विपद् व्यवस्थापन पूर्वतयारी कार्यको अभ्यास तथा तालिम हाँसिल गर्ने,
- विपद्बाट प्रभावित विद्यालयहरूको पहिचान गरी सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गरी क्षति न्यूनीकरण गर्ने,
- विपद्लाई न्यूनीकरण गर्न प्रभावकारी योजना तयार गर्ने,
- विपद् पश्चात तत्काल तथ्याङ्क संकलन गरी आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने,
- विपद्का क्रममा बालबालिका सुरक्षित भएर बस्न तथा अध्ययन अध्यापनको उपयुक्त वातावरण तय गर्न मद्धत गर्ने,
- विपद्मा सहयोग गर्न सक्ने संस्था वा समूह पहिचान गर्ने,
- विपद् पश्चातको शिक्षा व्यवस्थापनमा सरोकारवालाहरूको पहिचान र क्षमता आँकलन गरी समयमा नै व्यवस्थापन गर्न एकात्मक प्रणाली मार्फत अगाडि बढाएर सहयोग गर्ने,
- विपद् व्यवस्थापनमा छरिएका स्रोतहरूलाई एकाद्वार प्रणालीमार्फत अगाडि बढाउन र सबै क्रियाकलाप नियम अनुसार सञ्चालन एवम् नियमन गर्न एवम् समग्र शिक्षा प्रणालीको व्यवस्थापन गर्नु ।

तालिका २१ जिल्ला शिक्षा कार्यालय, गोरखा अनतर्गत रहेका स्रोतकेन्द्रहरुको विवरण

सि.नं.	स्रोतकेन्द्र	स्रोतव्यक्तिको नाम	मोबाइल नं.
१	आरुघाट	यदु अधिकारी	9846039332
२	बारपाक	विष्णु प्रसाद मरहट्टा	9846070331
३	बोर्लाङ	उदय बहादुर भट्ट	9846379974
४	धुवाँकोट	चित्रराज देवकोटा	9846242067
५	घैरुङ	श्याम प्रसाद लामिछाने	9856040932
६	घ्याल्चोक	दीपक बाबु श्रेष्ठ	9846641270
७	घ्याम्पेसाल	मीन बहादुर नेपाली	9846088269
८	गो.न.पा.	ध्रुवराज अर्याल	9856040080
९	हंसपुर	ज्ञानेन्द्र प्रसाद पोखरेल	9846070484
१०	हर्मी	खिला शर्मा घिमिरे	9846290812

११	जौवारी	डोलमान श्रेष्ठ	9846143312
१२	लुइँटेल	रामकाजी अधिकारी	9856067144
१३	मनकामना	मोहनराज विष्ट	9856040802
१४	मान्वु	पदम बहादुर ढकाल	9860666119
१५	नामजुङ	नन्द प्रसाद ढकाल	9856043303
१६	नारेश्वर	विश्वनाथ वाग्ले	9846068543
१७	सौरपानी	हरिराम दवाडी	9846255948
१८	सिर्दीबास	रोहेणी प्रसाद खनाल	9846070368

तालिका २२ शिक्षा क्षेत्रको आपत्कालिन पूर्वतयारी योजना

विपद्को घटना पश्चात् अवधि	मुख्य कार्यकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय
७ दिन भित्र	विपद् तथा जोखिम प्रभावित शैक्षिक क्षेत्रको पहिचान	जि.शि.का	संघ संस्था
आवश्यकता अनुसार	Education Cluster Meeting	जि.शि.का	संघ संस्था
१ महिना भित्र	जोखिमपूर्ण क्षेत्रका विद्यालयका विद्यार्थी र शिक्षकको तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण र अभिलेखीकरण	जि.शि.का	संघ संस्था, विद्यालय
१५ दिन भित्र	विद्यार्थीलाई आवश्यक पर्ने सिकाइ सामग्री बन्दोवस्त गर्ने	जि.शि.का	संघ संस्था, विद्यालय
१० दिन भित्र	शैक्षिक गतिविधि सञ्चालन गर्न सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने	जि.शि.का	संघ संस्था, विद्यालय
१५दिन भित्र	विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाको लागि सुरक्षित स्थानमा शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	जि.शि.का	संघ संस्था, विद्यालय
१ महिना भित्र	मनोसामाजिक परामर्शका लागि मानवीय स्रोतको क्षमता विकास गर्ने	जि.शि.का	संघ संस्था, विद्यालय
१ महिना भित्र, २ महिना भित्र, १ वर्ष भित्र र आवश्यकता अनुसार	• विद्यार्थीहरूलाई पाठ्यपुस्तक तथा सिकाइ सामग्री उपलब्ध गराउने • पोसाक, झोला आदि सामग्रीको तयारी र वितरण गर्ने • बालमैत्री फर्निचरको प्रबन्ध गर्ने • खेलकुद सामग्रीको व्यवस्था गर्ने • खानेपानी र लैङ्गिक तथा अपाङ्गतामैत्री शौचालयको व्यवस्थापन	जि.शि.का	संघ संस्था, विद्यालय, स्थानीय निकाय
आवश्यकता अनुसार	विद्यालयका विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक, विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई विपद्सम्बन्धी पूर्व तयारी प्रशिक्षण दिने	जि.शि.का	स्थानीय श्रोत व्यक्तिः LRC, स्रोतकेन्द्र
१ महिना भित्र	जिल्ला तथा विद्यालय तहमा विपद् व्यवस्थापनसम्वन्धी फोकल प्वाइन्ट तोक्ने	जि.शि.का	संघसंस्था, विद्यालय
३ वर्ष भित्र	विपद् प्रतिरोधी विद्यालय भवन, शौचालय जस्ता पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिने	जि.शि.का	संघसंस्था, विद्यालय

३ महिना भित्र	विद्यालय सुधार योजना तथा जिल्ला शिक्षा योजनामा विपद् व्यवस्थापन योजना समावेश गर्ने	जि.शि.का, विद्यालय	संघ संस्था, विद्यालय
निरन्तर	अनुगमन, मुल्याङ्कन र प्रतिवेदन तयार गर्ने	जि.शि.का	संघ संस्था, विद्यालय

४.२. ८ विषयगत क्षेत्र : संरक्षण (Protection)

विषयगत क्षेत्र अगुवा सँस्थाको नाम : महिला तथा बालवालिका कार्यालय

क्षेत्रगत सदस्यहरूको नामावली :

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	पद	टेलिफोन नम्बर
१	महिला तथा बालवालिका कार्यालय	सुशीला वाग्ले	महिला विकास अधिकृत(संयोजक)	९७४१०९४३२९ ०६४४२०२०८
२	जिल्ला बाल कल्याण समिति	सरोज कइराला	सुचना अधिकृत	९८४१८९२८५५ ०६४४२१५८६
३	युनिसेफ	श्याम घिमिरे	वाल सँरक्षण अधिकृत	९८५४०२४५६५
४	सेफ द चिल्ड्रेन	सपना थामी	वाल सँरक्षण अधिकृत	९८१८००७८९६
५	वर्ल्ड भिजन इन्टरनेस्नल	रोशन थापा मगर	वाल सँरक्षण अधिकृत	९८४१५८२७६६
६	केयर नेपाल	विमला पुरी	जेण्डर र शुशासन विज्ञ	९८५५०५३७७०
७	केयर नेपाल	प्रज्ञा रेग्मी	जेण्डर सँरक्षण अधिकृत	९८५७०५१५६०
७	चेस गोरखा	रन्जित गुरुङ्ग	जिल्ला कार्यकम संयोजक	९८०१३४०७६२ ०६४४२१२१८
८	SDSC	कमला लामिछाने	कार्यकारी निर्देशक	९८५६०४०७२६
९	SSICDC	विकास ढुङ्गगना	वाल सँरक्षण अधिकृत	९८४९२०७४१९
१०	नेपाल युथ फाउन्डेसन	दिपक राज ओन्त	जिल्ला संयोजक	९८४१९६१७५५
११	शक्ति समुह	शिव हरी तिमल्सेना	जिल्ला संयोजक	९८४३७१६०४९
१२	WHR	सरिता लामिछाने		९८४६०८९२२५
१३	प्रगतिशिल	अमर गुरुङ्ग		९८४६२५४७६०
१४	अक्फाम	सुनिता महर्जन		९८४१८२८६७०
१५	हाम्रो पहुँच	अमिर बन्जारा		९८४३१७४२८७
१६	Media Advocacy Group	स्थानेश्वर दुवाडी		९८५६०४०६२२
१७	महिला तथा वालविकास उद्दार केन्द्र	सम्झना देबकोटा		९८४६०५६३२५
१८	असल छिमेकी अर्न्तराष्ट्रिय			०६४४२०६८१
१९	एकिकरण नेपाल	हरी देबकोटा	कार्यकारी निर्देशक	९८५१११५५८९

विपद् अवस्था तथा मान्यता योजना

- विपद् पछि तत्काल प्राप्त गर्नु पर्ने सेवा सुविधाको पहँचमा कमी ।
- प्रभावितहरुमा पारिवारिक बिछोड ।
- बालबालिकाहरुमा अभिभावक विहीनता ।

- पारिवारिक सदस्य विछोडका कारण अन्य सदस्यहरुमा मानसिक तनाव ।
- बाल अधिकार तथा श्रम शोषणको अवस्थामा वृद्धि ।
- शारिरिक तथा लैङ्गिक हिंसामा वृद्धि ।
- मानव वेचविखन तथा ओसारपसारको जोखिममा वृद्धि ।
- एकल जेष्ठ नागरिको हेरचाहमा समस्या ।
- सम्भावित मानसिक आघात तथा मनोवैज्ञानिक विपत्ति ।
- लिङ्गमा आधारित हिंसाको बढ्दो जोखिम ।
- शान्ति सुरक्षाको अभाव तथा सामान्य असुरक्षाको वातावरण ।
- सुरक्षित सुत्केरी हुने ठाउँको अभाव ।
- किशोरी तथा महिलाको प्रजनन् स्वास्थ्यमा नकारात्मक असर ।

विपदको अवस्थामा आधारित विषयगत उदेश्य :

समष्टिगत उदेश्य :

बालबालिका लगायत जोखिममा रहेका समूहहरुले आपत्कालीन परिस्थितिको कारणबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाबाट संरक्षण प्राप्त गर्दछन् ।

विशिष्ट उदेश्य :

नेपालका प्राकृतिक विपद् तथा अन्य आपत्कालिन परिस्थितिहरुमा उपलब्ध गराइने सहयोग कार्यक्रमहरुमा जोखिममा रहेका समूहहरुका लागि मानवअधिकार सम्बन्धी कानुन, अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानुन तथा राष्ट्रिय कानुनले प्रत्याभुत गरेका (Guaranteed) मौलिक अधिकारहरुको संरक्षण गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।

- जोखिममा रहेका समूहहरुको संरक्षण सुनिश्चित गरि आपत्कालीन सहयोगको न्यायोचित वितरणमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- आपत्कालीन परिस्थतिबाट उत्पन्न हिसां, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाका जोखिमहरुलाई सम्बोधन गरि प्रकोपबाट प्रभावित मानिसहरुको संरक्षण गर्ने र त्यस्ता दुर्व्यवहारबाट प्रभावित भै जीवित व्यक्तिहरुका लागि सेवासम्बन्धी प्रावधानमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- बालमैत्री ठाउँ, सुरक्षित सुत्केरी गृह तथा मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धी सहयोग गर्ने ।
- विछोड भएका बालबालिका, खास गरि ५ वर्षको उमेर भन्दा मुनिका केटाकेटी तथा किशोरीहरुले पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्यसम्बन्धी जाँचका बारेमा सहयोग र त्यस्तो सहयोग पछि उपयुक्त सेवा तथा संरक्षणका सुविधासहित परिवारको खोजी गर्ने कार्यमा सहयोग प्राप्त गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित् गर्ने ।
- यौन दुर्व्यवहार तथा हिंसा विरुद्धका घटनाको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी गर्ने प्रणालीको स्थापना गरि बालबालिका तथा महिलाहरुको यौन दुर्व्यवहार तथा शोषणको रोकथाम गर्ने ।
- समताको आधारमा सेवा सुविधा न्यायोचित वितरणको लागि वकालत गर्ने ।

तालिका २३ संरक्षण क्षेत्रको आपत्कालिन पूर्वतयारी योजना

विपद्को घटना पश्चात् अबधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपत्कालिन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपत्कालिन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न (Gap) खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्वेवार निकाय	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	• संरक्षण क्लष्टरको वैठक • सदस्यहरुको काम र जिम्मेवारी वाडफाड • खोज तथा उद्दार टोलीलाई सहयोग • सदस्यहरु विच कार्य-जिम्मेवारी बाँडफाँड, (स्वयमसेवक, विश्लेषक समुह)	• प्रमुख व्यक्ति तथा सम्वन्धित सरोकारवाला निकायको सम्पर्क अध्यावधिक गर्ने • क्लस्टरका सदस्यहरुलाई MIRA बारेमा अभिमुखीकरण तालिम प्रदान गर्ने • क्लस्टरका सदस्यहरुलाई अभिमुखीकरण गर्ने • स्वयंसेवक तथा क्लस्टरका सदस्यहरुलाई खोज तथा उद्धार सम्वन्धी अभिमुखीकरण तालिम	• पुर्ण अभिमुखीकरण • सुचि अध्यावधि गर्ने • तालिम, र अभिमुखीकरण	• महिला तथा वालवालिका कार्यालय, सरोकार निकाय	२,००,०००।
दोश्रो दिन	• सम्वन्धित क्षेत्रमा विश्लेषक समुहको परिचालन, प्रारम्भिक प्रतिवेदनको तयारी • Help Desk स्थापना गर्ने • जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको समन्वयमा प्रभावित गर्भवती, स्तनपान गराईरहेकी महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, वालवालिका, आदिलाई प्राथमिक राहत वितरण । • जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति तथा क्लस्टरहरुविच समन्वय	• संरक्षण कलस्टरका सदस्यहरुवाट स्रोतको नक्सांडकन • संरक्षण क्लस्टरका सदस्यहरुको अध्यावधि साथसम्पर्क । • प्राथमिक मनो-सामाजिक परामर्शका लागि रोष्टर तयारी तथा समुदायमा आधारित मनो-सामाजिक परामर्शदाताको	• स्रोत नक्सांङ्कन, पहिचान, तथा व्यवस्थापन ,	महिला तथा वालवालिका कार्यालय । (साझेदार संस्थाहरु)	

	• प्रभावित हरुलाई प्राथमिकि मनो-सामाजिक परामर्श	उत्पादन			
पहिलो हप्ता	• Resource Mapping, Referral Mechanism लाई Strengthen गर्ने • विस्तृत विश्लोण प्रतिवेदन तयार पार्ने • मनो-सामाजिक परामर्श प्रदान गर्ने • DDRC तथा क्लस्टरहरुविच निरन्तर वकालत ,लबी समन्वय, तथा संचार • बालवालिकामैत्री, महिलामैत्री स्थानहरुको व्यवस्था ।(आवस्यकतानुसार महिला तथा बालवालिका कार्यालयको अगुवाईमा)	• क्लष्टर सदस्यहरु मध्येबाट विष्लेषक समुह वनाउने ।(महिला तथा वालवालिका कार्यालयको अगुवाईमा ।) • Assesment तथा प्रतिवेदन तयार गर्ने प्राविधिक टोलीको निर्माण ।		महिला तथा वालवालिका कार्यालय । (साझेदार संस्थाहरु)	२००००
पहिलो महिना	• आवश्यकतानुसार क्लस्टर अध्यावधिक गर्ने तथा पुनरावलोकन गर्ने । • (SOP) संरक्षणसंग सम्वद्ध गुणस्तर मागदर्शन पालना गर्नैपर्ने • सचेतनाका लागि संरक्षण सम्वन्धि सामग्रीहरु प्रचार प्रशार गर्ने ।(रेडियो सन्देश, कार्यक्रम, पोष्टर, पम्पलेटस्, आदि ।)	• उप समिती गठन • संरक्षणसंग सम्वन्धित न्यूनतम मापदण्ड तथा मार्गदर्शन सम्वन्धि अभिमुखीकरण तालिम। । • संरक्षणसंग सम्वन्धित जनचेतनामुलक सामाग्री हरुको Content तयारी ।			१,५०,०००।
दोश्रो महिना	• संरक्षणसंग सम्वन्धित प्रारम्भिक वहुवर्षिय योजना तयार गर्ने । • निरन्तर समन्वय । • जनचेतनामुलक कार्यक्रम - लैंगिक हिंसा, मानव	• स्वयं अथवा प्राविधिक टोलीद्धारा उपसमितिहरुको निर्माण ।			१,००,०००।

	वेचविखन, वालविवाह, बालवालिका स्थानान्तरण, ASRH आदि)				
सो भन्दा बढी	• अध्यावधिक तथा विस्तृत संरक्षण प्रतिकार्य योजनाको निर्माण । । • उद्धार, तथा सिफारिस गरिएका केशहरुमा समन्वय तथा सहयोग । • निरन्तर लबी, वकालत, जनचेतनामुलक कार्यक्रम र समन्वय । • दिगो प्रतिकार्य तथा पुनर्वासका लागि सहयोग ।	• Focal Person • सिफारिस संयन्त्रलाई संस्थागत गर्ने ।			६०,०००।

तालिका २४ विभिन्न गा.वि.स.मा कार्यरत सामाजिक परिचालकहरुको नामावली

सि.नं	नाम	ठेगाना (गा.वि.स.तथा न.पा. वडा नं.)	नामथर	पद	सम्पर्क मोवाइल नं.
१	महिला तथा बालबालिका कार्यालय गोरखा	नामजुङ	सुमित्रा वस्नेत	सा.प.	९८१४११८६८१
२		भुम्लीचोक	दुर्गा गुरुङ	,,	९८४६१२५४५१
३	,,	ताङलीचोक	शोभा पन्त	,,	९८०८६४५८६१
४	,,	मकैसिङ	ललिता अधिकारी	,,	९८४६०७०४४९
५	,,	ताक्लुङ	कमला श्रेष्ठ	,,	९८१६२८७९१०
६	,,	अश्राङ	सुमित्र भन्तना पुडासैनी	,,	९८४६३७८०४०
७	,,	घैरुङ	सावित्री भट्ट	,,	९८४६०६३६७१
८	,,	आँपपिल	प्रभा मरहट्टा	,,	९८४६१२६६५१
९	,,	हर्मी	कमला वोगटी	,,	९८४९७१९९१८
१०	,,	पालङटार	राधा देवकोटा	,,	९८०६७३३२४५
११	,,	खोप्लाङ	टिका वस्ती	,,	९८४६०५६३३२
१२	,,	सिम्जुङ	सरस्वती दवाडी	,,	९८४६२९११०७
१३	,,	खरिवोट	मनमाया घिमिरे	,,	९८४३६६०८३७
१४	,,	घ्याच्चोक	प्रेमकसमारी गुरुङ	,,	९८४६०८८१९१

१५	,,	हंसपुर	सावित्रा अधिकारी	,,	९८४९९१४८४२
१६	,,	केरावारी	निर्मला रेग्मी	,,	९८४६१२५४३८
१७	,,	जौवारी	शिला दवाडी	,,	९८४६१५८६५५
१८	,,	थालाजुङ	नानुमाया ढकाल	,,	९८४६६३७७९५
२९	,,	श्रीनाथकोट	लालुमाया ढकाल	,,	९८४६४००७१२
२०	,,	गाँखु	लक्ष्मी श्रेष्ठ	,,	९८४६१५८६६४
२१	,,	गैँइखुर	चन्चला रेग्मी	,,	९८४६२१८४२८
२२	,,	देउराली	मित्र कुमारी परियार	,,	९८५६०४१५९९
२३	,,	धुवाकोट	रञ्जिता पाण्डे	,,	९८४६२८९९२८
२४	,,	मिरकोट	सुशिला खड्का	,,	९८४६३२८३०१
२५	,,	छोप्राक	कोपिला पाण्डे	,,	९८४६२५३७४४
२६	,,	सौरपानी	यमुना भट्ट	,,	९८४६२७१६६५
२७	,,	मसेल	विनु वाग्ले	,,	९८४६०८८३४५
२८	,,	स्वाँरा	सरिता श्रेष्ठ	,,	९८४६२७०८३२
२९	,,	वगुवा	सर्वानी वन्त	,,	९८४१७५१७९८
३०	,,	आरुपोखरी	प्रभा खनाल	,,	९८४५३६१२७४
३१	,,	तान्द्रङ	देवका वञ्जरा	,,	९८४९४९३७८५
३२	,,	धावा	चम्पा भट्ट	,,	९८४६५३६८८२
३३	,,	ता.मा.ला.वोट	कमला देवि राना	,,	९८१७१९३८३९
३४	,,	पाँचखुवा देउराली	वाल कसमारी गुरुङ	,,	९८०५८७३९३६
३५	,,	ताकुकोट	सीता गुरुङ	,,	९७४६०३७९७३
३६	,,	पन्द्रुङ	इन्दिरा भट्ट	,,	९८४६००८१९१

४.२. ९ विषयगत क्षेत्र : बन्दोबस्ती (Logistic)

बिषयगत क्षेत्रको अगुवा : नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा गोरखा

क्षेत्रगत सदस्यहरूको नामावली

क.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	पद	टेलिफोन नम्बर
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	श्री जितेन्द्र बस्नेत	प्र.जि.अ (संयोजक)	९८५६०५७७७७
२	जिल्ला समन्वय समिति	श्री नारायण आर्चाय	स्था.वि.अ	९८४६०५६४००
३	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	श्री केदार राज पराजुली	ब.ज.स्वास्थ्य प्रशासक(संयोजक)	९८५११७०४४२
४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	भगवान बाबु मास्के	सभापती	९८५६०२८५९४, ०६४४२०१०४, ४२०४०३
५	केयर नेपाल	माधव प्रसाद ढकाल	संयोजक	९८५५०६३४५९
६	रणसिंह दल गण	श्री पर्वतराज गिरी	प्र.से.	9843567290
७	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	श्री जनक राज पाण्डे	प्र.उ.	9856055555
८	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	श्री जित बहादुर घले	प्र.अ.अ.	9851025410
१०	सशस्त्र प्रहरी बल गुल्म गोरखा	श्री राजेन्द्र कुमार श्रेष्ठ	स.प्र.ना.उ.	9851272233

्विपद् अवस्था तथा मान्यता योजना

- विपद्बाट प्रभावितहरूमा आवश्यक आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिका लागि सामग्रीको कमी हुनु
- विपद् प्रवाभित क्षेत्रमा आवश्यक आधारभूत सामग्रीहरु वितरणका लागी यातायतका साधनहरुको कमी हुनु
- बास र कपासको अभावमा व्यक्तिगत तथा सामाजिक स्वभीमानमा प्रतिकूल प्रभाव
- लैङ्गिक तथा व्यक्तिगत गोपनीयताको अभावका कारण महिला तथा बालबालिकाहरूमा हिंसाको जोखिममा बृद्धि
- विभिन्न संस्थाहरूद्वारा आफुखुसी राहत वितरण तथा परिचालन

विपद् अवस्थामा आधारित विषयगत उद्देश्य

समष्टिगत उद्देश्यहरू

विपद् प्रभावित परिवारलाई आवश्यक आधारभूत सामग्री तथा राहत वितरणलाई एकद्धार प्रणालीका माध्यमबाट जिल्ला स्थित सम्पूर्ण सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूलाई सहयोग सामग्री तथा राहत वितरण कार्यमा प्रभावकारी हिसाबले परिचालन गराउने

तालिका २५ बन्दोबस्ती क्षेत्रको आपत्कालिन पूर्वतयारी योजना

विपद्को घटना पश्चात् अबधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपत्कालिन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपत्कालिन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न (Gap) खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्वेवार निकाय	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	• जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको बैठकमा सुचना आदान प्रदान गर्ने, आपत्कालिन् वन्दोबस्ती व्यवस्थापनको प्ररम्भिक लेखाजोखा गर्ने • आवश्यकता अनुसारको वन्दोवस्तिको सामानको परिचनलन गर्ने	• विभिन्न वन्दोवस्तिसंग सम्वन्धितसरोकारवालाहरुको सम्पर्क सूचि तयार र क्षमताको आँकलन गर्ने • जिल्लास्थित विभिन्न व्यवसायीहरुलाई विपद् तथा वन्दोवस्ति व्यवस्थापन विषयमा अभिमुखीकरण गर्ने	• आपत्कालिन अवस्थामा पर्याप्त मात्रामा यातायातको साधनहरुको कमी • मानबीय स्रोतको कमी	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, आपत्कालिन वन्दोवस्ति व्यवस्थापन क्षेत्र र सदस्य संस्थाहरु, उद्योग वाणिज्य संघ	२,००,०००।
दोश्रो दिन	• जिम्मेवारी वाँडफाँड, आपत्कालिन वन्दोवस्ति सामाग्रीको संकलन, भण्डारण तथा परिचालन	• आपत्कालिन वन्दोवस्तिको भण्डारण गर्न गोदाम घरको निर्माण गर्ने • आकष्मिक अवस्थामा ईन्धन भण्डारण भए नभएको निरन्तर अनुगमन गर्ने(पेट्रोल पम्प व्यवसायी)	• अनुगमन टोली गठन गर्नुपर्ने • गोदाम घर नभएको	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिका, आपत्कालिन वन्दोवस्ति व्यवस्थापन क्षेत्र र सदस्य संस्थाहरु, उद्योग वाणिज्य संघ, पेट्रोलीयम डिलर एसोसीयसन	४०,००,०००।
पहिलो	• स्थानीय स्तरमा	• थोक विक्रेताहरुलाई		जिल्ला दैवी	

हप्ता	उपलब्ध सामाग्रीको लेखाजोखा गरि आगामि दिनको कार्ययोजना निर्माण गरि दैवी प्रकोप उद्धार समितिमा पेश गर्ने ● प्रभावित क्षेत्रमा आवस्यकता अनुसार वन्दोवस्तिका सामाग्रीहरु उपलब्ध भए नभएको निरन्तर अनुगमन गर्ने	विपद्मा उपभोग्य सामाग्रीहरु विक्री वितरण सम्वन्धमा अभिमुखीकरण गर्ने ● जिल्लामा उपलब्ध उपभोग्य सामानको निरन्तर लेखाजोखा गर्ने ● जिल्लाका सरकारी, गैरसरकारी, निजि तथा सार्वजनिक सवारिसाधनहरु (चार पाङ्ग्रे,)को निरन्तर अध्यावधिक गर्ने		प्रकोप उद्धार समितिका, आपत्कालिन वन्दोवस्ति व्यवस्थापन क्षेत्र र सदस्य संस्थाहरु, उद्योग वाणिज्य संघ, पेट्रोलीयम डिलर एसोसीयसन	
पहिलो महिना	● भण्डारणको निरन्तर अध्यावधिक गरि आवश्कता अनुसार गोदाममा पूर्ति गर्ने ● जिल्ला दैवी प्रकोप उद्दार समिति र सरोकारवालाहरुसंग नियमित समन्वय गर्ने ● विषयगत क्षेत्रको प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने	● भण्डारणको नियमित अध्यावधि तथा अनुगमन गर्ने ● विषयगत अगुवा तथा सहयोगि संस्थाको सहयोगमा प्रतिवेदन तयार गरि दैवी प्रकोप उद्दार समितिमा पेश गर्ने		जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिका , आपत्कालिन वन्दोवस्ति व्यवस्थापन क्षेत्र र सदस्य संस्थाहरु, उद्दोग वाणिज्य संघ, पेट्रोलियम डिलर एसोसीयसन	

तालिका २६ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

सि.नं	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक,कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
१.	विभिन्न वन्दोवस्तिसंग सम्वन्धित सरोकारवालाहरुको सम्पर्क सूचि तयार र क्षमताको आँकलन गर्ने	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, आपत्कालिन वन्दोवस्ति व्यवस्थापन क्षेत्र र सदस्य संस्थाहरु, उद्योग वाणिज्य संघ	आवश्यकता अनुसार वैठक वस्ने	निरन्तर
२.	जिल्लास्थित विभिन्न व्यवसायीहरुलाई विपद् तथा वन्दोवस्ति व्यवस्थापन विषयमा अभिमुखीकरण गर्ने	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, आपत्कालिन वन्दोवस्ति व्यवस्थापन क्षेत्र र सदस्य संस्थाहरु, उद्योग वाणिज्य संघ	कार्यशाला तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम	चैत्र मसान्तसम्म
३.	आपत्कालिन वन्दोवस्तिको भण्डारण गर्न गोदाम घरको निर्माण गर्ने	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, आपत्कालिन वन्दोवस्ति व्यवस्थापन क्षेत्र र सदस्य संस्थाहरु, उद्योग वाणिज्य संघ	आवश्यकता अनुसार वैठक वस्ने	चैत्र मसान्तसम्म
४.	आकष्मिक अवस्थामा ईन्धन भण्डारण भए नभएको निरन्तर अनुगमन गर्ने (पेट्रोलपम्प व्यवसायी)	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, आपत्कालिन वन्दोवस्ति व्यवस्थापन क्षेत्र	स्थलगत भ्रमण तथा अवलोकन	निरन्तर
५.	जिल्लामा उपलब्ध उपभोग्य सामानको निरन्तर लेखाजोखा गर्ने	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, आपत्कालिन वन्दोवस्ति व्यवस्थापन क्षेत्र, सदस्य संस्थाहरु, उद्योग वाणिज्य संघ	वैठक	निरन्तर चौमासिक रुपमा
६.	जिल्लाका सरकारी, गैरसरकारी, निजि तथा सार्वजनिक सवारिसाधनहरु (चार पाङ्ग्रे)को निरन्तर अध्यावधिक गर्ने	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, आपत्कालिन वन्दोवस्ति व्यवस्थापन क्षेत्र, सदस्य संस्थाहरु, उद्योग वाणिज्य संघ	वैठक	निरन्तर चौमासिक रुपमा
७.	भण्डारणको नियमित अध्यावधि तथा अनुगमन गर्ने	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, आपत्कालिन वन्दोवस्ति व्यवस्थापन क्षेत्र र सदस्य संस्थाहरु, उद्योग वाणिज्य संघ	वैठक, अभिमुखीकरण	निरन्तर
८.	विषयगत अगुवा तथा सहयोगि संस्थाको सहयोगमा प्रतिवेदन तयार गरि दैवी प्रकोप उद्दार समितिमा पेश गर्ने	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, आपत्कालिन वन्दोवस्ति व्यवस्थापन क्षेत्र र सदस्य संस्थाहरु, उद्योग वाणिज्य संघ	वैठक	विपद्को घटना घटेको समय र त्यस पछिको समय

खण्ड ५

योजना कार्यान्वयन, पुनरावलोकन तथा अभिलेखीकरण

५.१ कार्यान्वयन तथा पुनरावलोकन रणनीति

५.१.१. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको क्रियाशीलता

यो विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना जिल्लास्तरको विपद् प्रतिकार्य एवं व्यवस्थापनका लागि उपलव्ध भौतिक, मानवीय र आर्थिक श्रोतहरूलाई आंकलन गरी साथै नेपाल सरकारको विपद् जोखिम व्यवस्थापनको रणनीति र उद्धारका न्यूनतम आधारभूत पक्षहरूलाई दृष्टिगत गरी तयार भई जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिबाट अनुमोदन भएको हो । जिल्लाभित्र विपद् सम्बन्धी कुनै घटना घटेको जानकारी हुनासाथ यस योजनामा उल्लेखित बिषयगत समितिहरू तथा सम्पर्क व्यक्तिहरू र सरोकारवालाहरू स्वतः सक्रिय हुने छन् ।

५.१.२. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन योजना

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन अपरिहार्य हुन्छ । जिल्लामा कार्यरत मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार निकायहरूले विभिन्न विषयगत क्षेत्रमा आबद्ध रही यो विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयन गर्न सघाउने छन् । साथै गा.वि.स तथा नगरपालिका र त्यहाँ कार्यरत संघसंस्थाहरूले पनि विषयगत योजनाहरू कार्यान्वयन गर्न निश्चित व्यक्ति/कर्मचारी (Focal point) खटाउनुका साथै आवश्यकता अनुसार स्वयम्सेवक परिचालन गरी आवश्यक सहयोग गर्ने छन् ।

५.१.३. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको नियमित समीक्षा तथा अध्यावधि

जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिले यसका पदाधिकारीहरू मध्येबाट उपयुक्त व्यक्तिहरू छनौट गरी एक कार्यदल बनाई विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्ययोजना कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन, समीक्षा तथा अध्यावधिक समग्र गर्ने छ । योजना पुनरावलोकनका हकमा प्रत्यके वर्षको जेठ महिनामा जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको नेतृत्वमा गरिने छ ।

५.२ प्रतिवेदन तथा अभिलेखन

५.२.१. प्रतिवेदन तथा संचार

प्रतिकार्यका लागि गठित विषयगत अगुवाहरूले विपद् सम्बन्धी प्रतिवेदन जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिलाई बुझाउनु पर्ने छ । यस्तो प्रतिवेदन विपद्को अवधिमा सकेसम्म दैनिक रुपमा तयार गर्नु पर्दछ । साथै विपद्को बारेमा स्थलगत अनुगमन टोलीले तयार गरेको प्रतिवेदन जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको बैठकमा प्रस्तुत गर्ने छ । जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति तथा बिषयगत अगुवाहरूले यस्ता प्रतिवेदन तथा सूचनाहरू मानवीय सहायताका

लागि कार्य गर्ने सरोकारवालाहरू, सरकारी निकायहरू, दातृ निकाय तथा अन्तराष्ट्रिय समुदायलाई जानकारी गराउने छन् ।

५.२.२. संस्थागत व्यवस्था

दैवी प्रकोप उद्धार ऐन, २०३९ र विपद् व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ को प्रावधान बमोजिम विपद् व्यवस्थापनका लागि जिल्ला र स्थानीय (गा.वि.स.,न.पा.) स्तरमा छुट्टाछुट्टै संस्थागत संरचना तयार भएको छ । प्रतिकार्य योजनाको संस्थागत रुपमा कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने कार्यको संयोजन जिल्लास्तरमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय र गा.वि.स तथा नगरपालिकाहरूमा जिल्ला विकास समितिको समेत सहयोग लिई सम्बन्धित गा.वि.स तथा नगरपालिकाहरूले गर्ने छन् ।

५.२.३. अभिलेखीकरण

जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको सदस्य सचिवको हैसियतले जिल्ला स्तरमा विपद् प्रतिकार्यको अभिलेखीकरण जिल्ला विकास समितिको कार्यालयले गर्ने छ भने स्थानीय स्तरमा गा.वि.स तथा नगरपालिकाका दैवी प्रकोप उद्धार समितिहरूले अभिलेखीकरण गर्ने छन् । जिल्ला वा स्थानीय दुवै तहमा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी तथा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले सर्वेक्षण तथा अभिलेखीकरण कार्यलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्ने छन् ।

५.२.४. अनुमोदन प्रक्रिया

मिति २०७४ वैशाख ७ गतेका दिन जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको बैठकद्वारा विषयगत क्षेत्रका अगुवा संस्था र सहयोगी संस्था एवं निकायहरूको सहभागितामा अद्यावधिक गरिएको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७३/२०७४ लाई अनुमोदन गरियो ।

अनुसुचि १ : जिल्लामा रहेका सरोकारवालाहरु र तिनिसंग रहेका क्षमताहरु

क स	निकायको नाम	कार्यक्रमको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	बिपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा मुलप्रवाहिकरण र प्रतिकार्यका लागि गर्न सकिने योगदान	बिषयगत क्षेत्र	कार्याक्रमले गर्ने क्रियाकलापहरु	कार्यक्रम लागुभएको गाविस,	समयावधि
१	केएर नेपाल	भुकम्प प्रभावित क्षेत्रमा प्राकृतिक वपद्को असरलाई कम गर्न स्थानीय समुदाय र संस्थाहरुको उत्थानशीलता बढाउदै मजवुतीकरण गर्ने भुकम्प प्रतिकार्य परियोजना (खानेपानी, सरसफाई तथा लैगिंक हिंसा , सुरक्षित आवस , तथा जिविको पार्जन परियोजना	माधव ढकाल	मनविय (२३), भौतिक - गाडी २, मोटरसाइकल १,अन्य गैर खाद्य समाग्री ७७ (Contengency Kit)	प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि पूर्व तयारी , खानेपानी तथा सरसफाइ आवास / विपद व्यवस्थापन	• अपाङ्गता समावेशिता सहित उच्च जोखिममा रहेका समुदायलाई जोखिमको जानकारी गराइ त्यसलाई न्यूनीकरण कार्यक्रम मार्फत उत्थानशीलता बढाउने • जिल्लाका सरोकारवालालाई विपद् प्रतिकार्यका लागि योगदान गर्न अभिप्रेरित गर्ने । • विषयत अगुवा कार्यालयलाई विषयगत आकस्मिक योजना बनाउन र कार्यान्वयन गर्नका लागि सहयोग गर्ने । • विपद् पूर्वतयारीका कार्यहरुको अनुगमन गर्ने । • लैंगिक हिंसा सम्वन्धि जनचेतना जगाउने तथा प्रभावित महिला, पुरुष तथा वालवालिकालाई प्रक्षेपण सेवा उपलव्ध गराउनु । • सफा र सुरक्षित खानेपानी उपलब्ध गराउने, स्वच्छता र	१६ गाविस (गाँखु, छोप्राक, खोप्लाङ्ग, हर्मि, बारर्पाक, गुम्दा, लार्पाक, काशीगाउँ, उइया, केरौजा र मुच्चोक, लापु, थुमी, सिर्डीबास,छेकमपार,नाम्जुङ)	२०१९

						सरसफाइ प्रवर्द्धन गर्ने र खुल्ला दिसा मुक्त क्षेत्रलाई पुनस्थापना गर्न सहयोग गर्ने		
२	वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपाल (साझेदार संस्था: असल छिमेकी नेपाल)	स्थानीय जोखिम व्यवस्थापन योजना - जिविकोपार्जन परियोजना अन्तरगत	कृष्ण बहादुर शाही	नेरु.२५,२६,००	प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि ससक्त पुर्व तयारी	● स्थानीय जोखिम न्युनिकरण व्यवस्थापन योजनाको प्रवर्द्धन गर्ने (जीविकोपार्जन र सामुदायिक विकास योजनासँग जोड्ने) ● पूर्वतयारीका लागि समुदायस्तरमा समुह निर्माण गर्ने । ● विपत् जोखिम न्युनिकरणसंग सम्वन्धित साना सामुदायिक पूर्वाधार निर्माणका लागि सहयोग गर्ने (कामका लागि नगद) । ● कामका लागि नगद अन्तरगतका योजनामा सामाग्री सहयोग गर्ने ।	पालुङटार नगरपालिका साविकको क्षेत्र तथा साविकका केराबारी, हसंपुर र घ्याच्चोक गाबिस	*२०१७ सेप्टेम्वर सम्म*
३	Good Neighbors International	१. सामुदायिक विकास परियोजना २. बिद्यालय पुर्न निर्माण परियोजना ३. स्वास्थ्य संस्था पुर्ननिर्माण तथा	जिल्ला संयोजक द्रोण जि.सी. ९८४८०७८५७४	- बिद्यालय स्तरिय सचेतना मुलक कार्यक्रम - समुदाय स्तरिय सचेतना मुलक कार्यक्रम - आपतकालिक अवस्थाका लागि सहयोग	१. शिक्षा २. स्वास्थ्य तथा औषधिउपचार ३. खानेपानी तथा सरसफाई	● क्षति भएका स्पोन्सर घर र मृतक परिवारका लागि राहात उपलब्ध गराउने । ● विपद व्यवस्थापनका लागि DDRC लाई सहयोग गर्ने ● राहत तथा उद्धारका लागि फिल्ड स्तरमा खटिने । ● स्वास्थ्य तथाा औषधि उपचारका लागि आवस्यक	साविक, गोनपा फिनाम, लापु, मान्वु, थुमी र आरुआरवाङ्ग	***सन २०२१ सम्म***

		सवलिकरण परियोजना				सहयोग गर्ने । ● बिद्यालय सुचारु गर्नका लागि आवस्यक सहयोग गर्ने ● बालबलिकाहरु लाई आवस्यक शैक्षिक सामाग्री सहयोग गर्ने		
४	अक्सफाम	**भूकम्प** प्रतिकाय तथा पुर्नरस्थापना परियोजना	विजय राज पंन्त	मनविय (१८), भौतिक - गाडी १, मोटरसाइकल १, खानेपानी तथा सरसफाइ संम्बधी ३५ आइटम रु, २३७१५४४ बराबर, अन्य गैर खाध पर्दाथ ६ आइटम रु, ११०१५८३ बराबर यसका अलावा केन्द्र बाट माथि उल्लेखित बराबर को स्रोत उपलब्ध गराउन सकिने। (३ वटा गाविसमा ४० आइटम रु, ९५०००० बराबर	प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि ससक्त पुर्ब तयारी , खानेपानी तथा सरसफाइ आवाश / विपद ब्यबस्थापन	● पुर्ण क्षति भएका घर र मृतक परिवारका लागि राहात उपलब्ध गराउने । ● जिल्लाका सरोकारवालालाई विपद् प्रतिकार्यका लागि योगदान गर्न अभिप्रेरित गर्ने । ● विषयत अगुवा कार्यालयलाई विषयगत आकस्मिक योजना बनाउन र कार्यान्वयन गर्नका लागि सहयोग गर्ने । ● विपद् पूर्वतयारीका कार्यहरुको अनुगमन गर्ने ।	१२ गाबिस	

				स्थानान्तरण गरीसकेको । घैरुङ्ग, सिम्जुङ्ग, सैरपानि				
५	बाताबरण तथा बाल सरोकार संस्था- नेपाल (इको - नेपाल)	उत्थान्शिल पुनर्लाभ पुन निर्माण परियोजना	राम चन्द्र न्यौपाने	कर्मचारी -३२ जना मोटरसाइकल-१ समुदाय स्तर का स्यंसेबक -४० जना समुदाय तहको कार्यदल-७२ (खोज तथा उद्दार र प्राथमिक उपचार)	खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्धन जिबिकोपार्जन आवास मनोसामाजिक सहयोग विपद व्यवस्थाप	• गाबिस स्तरीय विपद व्यवस्थापन समिति गठन गरि त्यसलाई क्रियाशील बनाउने । • गाबिस स्तरीय विपद व्यवस्थापन समिति अन्तर्गत समुदाय को विपद व्यवस्थापन समिति ,समुदाय स्तर का कार्यदल लाई विपद न्यूनीकरण मा सहभागीता गराउने । • विपद व्यवस्थापन समितिहरुलाई विपद न्यूनीकरण सम्बन्धि चेतना अभिवृद्धि गर्ने खालका तालिम संचालन गर्ने । • स्थानीय विपद व्यवस्थापन योजना निर्माण गर्ने। • स्थानीय तहको कार्यदलको लागि	घ्याल्चोक,भुम्लिचोक,ताम्लिचोक ,मकैसिंग	

					न सम्बन्धि कार्यक्रम	तालिम(खोज तथा उद्दार र प्राथमिक उपचार तालिम) । • समुदाय स्तरमा खोज तथा उद्दार सामग्री बितरण गर्ने • विपद न्यूनिकरण का लागि अल्पिकरण सम्बन्धि कार्यक्रम गर्ने ।		
६	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी गोरखा	विपद पुर्वतयारी कार्यक्रम	भगवान बाबु मास्के सभापती	विपदको पुर्बतयारीका लागी जनचेतना तथा विपद पश्चात उद्धार तथा राहत वितरण	गैर खाद्य	विपद पुर्वतयारीका लागी सचेतना जगाउने विपद पश्चात उद्धारमा सहयोग गर्ने प्रार्थमिक उपचार गर्ने गैर खाद्य सामग्री वितरण गर्ने	जिल्ला भर	***नियमीत***
७	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी गोरखा	भुकम्प प्रतिकार्य कार्यक्रम	भगवान बाबु मास्के सभापती शिवप्रसाद सुवेदी जिल्ला कार्यत्रम	भुकम्प प्रभावित गाविस मध्ये ९ वटा गाविसहरुमा आवास, खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता प्रबर्धन, स्वास्थ्य र जिविकोपार्जन क्षेत्रमा सहयोग गर्ने तथा जिल्ला शाखा तथा उपशाखाको	आवास, खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता प्रबर्धन, स्वास्थ्य जिविकोपार्जन	- नमुना घर निर्माण - आबास सम्वन्धि सचेतना कार्यक्रम - खानेपानी योजनाहरु मर्मत तथा नया योजना निर्माण - सिंचाई योजना निर्माण तथा मर्मत - घोरेटो बाटो निर्माण - बाख्राको खोर निर्माण	साविकको वारपाक गाविस वडा नं १,२ र ३, जौवारी, श्रीनाथकोट, थालाजुङ, हर्मि, गाँखु, मिरकोट, मनकामना र बक्राङ	***जनवरी २०१६ देखी फेब्रुअरी २०१८ सम्म***

			संयोजक	क्षमता अभिबृद्धि गर्ने ।		- तरकारी खेती, मौरी पालन लगायतका जिविकोपार्जनका लागी सहयोग		

अनुसुचि २ : नेपाल रेडक्रस सोासाइटी गोरखा जिल्ला शाखा रहेका तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्तिहरु

DDRT: १२ जना

क.सं.	नाम थर	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर
१	मोहन ढकाल	सौरपानी	९८५६०४०२०६
२	राम शरण आचार्य	गो.न.पा.	
३	कृष्ण बहादुर आले	बुङ्कोट	९८४६१२७८४३
४	शंकर बहादुर कुवंर	गो.न.पा.	
५	यदु विलास भट्टराई	ताप्ले	९८५६०४०१११
६	सुवास घिमिरे	गो.न.पा.	९८५६०३०४६८
७	भगवान बाबु मास्के	गो.न.पा.	९८५६०२८५९४
८	सुरेन्द्र पन्त	गाँखु	
९	हरि पोखरेल	गाँखु	
१०	राममाया थापा	गाँखु	
११	कृष्ण भट्ट	सिमजुङ्ग	
१२	संगिता बाँनिया	ताप्ले	

NDRT २ जना

क.सं.	नाम थर	ठेगाना	फोन नम्बर
१	यदु विलास भट्टराई	ताप्ले, गोरखा	९८५६०४०१११
२	विष्णु प्रसाद आचार्य	पालुङ्गटार, गोरखा	९८४६००४६०६

Basic first Aid TOT प्रशिक्षक २८ जना

क.सं.	नाम थर	ठेगाना	फोन नम्बर
१	सुवास घिमिरे	गो.न.पा.	९८५६०३०४६८
२	डिलमान गुरुङ्ग	गो.न.पा.	९८४३८४१४२१
३	मान बहादुर गुरुङ्ग	केरौंजा ५ गोरखा	९८४६१५७९३१
४	जनार्दन घिमिरे	गो.न.पा.	९८४६६४०५२०
५	सगुना ढकाल	गाँखु	९८४६८१९७९२
६	दिपक भट्ट	गाँखु	९८५६०४०३३१
७	गणेश गुरुङ्ग	मिरकोट	९८४६०६८६७३
८	कृष्ण न्यौपाने	मिरकोट	९८४६३४८५२४
९	महेन्द्र खनाल	मिरकोट	९८४६०९८७१०
१०	मिलन भण्डरी	गाँखु	९८२४१९७२२२
११	संगम तिवारी	नारेश्वर	९८४६०६८६५३
१२	बेलमता घले		९८४६२५४४२५
१३	भावना पोखरेल		९८४६२५५३३३
१४	मेघ विलास ढकाल	श्रीनाथकोट	९८४६०९७९३३
१५	मिन बहादुर सुनार	उहिया	९८४६७२२९७४
१६	अन्जना अर्याल	गो.न.पा.	९८४९८८८३७६
१७	वीर बहादुर थापा	मनकामना	
१८	लाल बहादुर गुरुङ्ग	गा.न.पा.	९८४६०५६४७०
१९	हरि श्रेष्ठ	मनकामना	९८४६०६८७७०
२१	इश्वरी अधिकारी	मिरकोट गोरखा	९८६०१०१४११
२२	काजीराम परियार	धुवाँकोट	९८४६१२६६७०
२३	गीता पनेरु		९८४९८३३०७६
२४	जनार्दन पोखरेल	गो.न.पा.	९८४६६४०५२०
२५	रेशम विक	बुंकोट	९८५६०४०६५९
२६	कल्पना दवाडी	हरामटारी	९८४६०८९२८९
२७	निलकण्ठ पौडेल	हरामटारी	९८४६०७०४०५

सामुदायीक स्वास्थ्य प्रशिक्षक ८ जना

क.सं.	नाम थर	ठेगाना	फोन नम्बर
१	सिता ढकाल	श्रीनाथकोट	
२	रेशम विक	बुंकोट	
३	विष्णु आचार्य	पालुङटार	
४	प्रकाश अर्याल	बक्राङ	
५	डा. विनोद दुवाडी	जौवारी	
६	मिलन भण्डारी	गाँखु	
७	कल्याण घिमिरे	श्रीनाथमिरकोट	
८	नारायण प्रसाद बोहरा	गाँखु	

अनुसुचि ३ : नेपाल रेडक्रस सोासाइटी गोरखा जिल्ला शाखा संग मौज्दात रहेको सामग्रीको विवरण

१.गैर खाद्य सामग्री सेट ५० परीवारका लागी
२. कम्मल ५०० थान
३. त्रिपाल ५०० थान
४. एम्वुलेन्स १ वटा
५. आपताकालिन अबस्थामा WASH सामग्रीहरु ४५०० परीवारका लागी

अनुसुचि ४: जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको कार्यशर्त निर्देश (ToR of DDRC)

जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति भन्नाले :

जिल्लामा विपद् अल्पीकरण तथा न्यूनीकरणका क्षेत्रका काम गर्न तथा विपद्बाट प्रभावित व्यक्तिहरुलाई तत्काल राहत उद्धारको व्यवस्था गर्न प्रमुख जिल्ला अधिकारीको अध्यक्षतामा सरकारी/गैरसरकारी निकायहरु, राजनैतिक दल तथा नागरीक समाज सम्मिलित जिल्लास्तरमा गठन भएको समितिलाई जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति भनिन्छ । यस समितिको सचिवालयको रुपमा काम गर्ने जिल्ला विकास समितिले प्रमुख जिल्ला अधिकारीसंगको समन्वयमा रहेर विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमाका सिलसिलामा वैठक तथा कार्यशालाहरुको आयोजना गर्नुपर्दछ ।

जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको सामान्य कार्यशर्त :

१. दैवी प्रकोप उद्धारको कार्यमा स्थानीय समितिहरुलाई समन्वय गर्ने वा समन्वय गर्न लगाउने ।
२. जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने र यसलाई क्षेत्रीय दैवी प्रकोप उद्धार समितिमा र गृह मन्त्रालय मार्फत केन्दीय दैवी प्रकोप उद्धार समितिमा पेश गर्ने ।
३. स्थानीय समितिबाट संचालित राहत तथा उद्धारको कार्यको अनुगमन गर्न र संचालित कार्यमा आवश्यक सहयोग गर्ने ।
४. समय-समयमा प्रकोप राहत उद्धार कार्यमा भैरहेको प्रगतिको बारेमा क्षेत्रीय तथा केन्दीय दैवी प्रकोप उद्धार समितिलाई जानकारी दिने ।
५. केन्दीय तथा क्षेत्रीय दैवी प्रकोप उद्धार समितिबाट प्राप्त निर्देशनका आधारमा कार्य संचालन गर्ने
६. वाह्य सहयोगका लागि सरकारी र गैरसरकारी निकायका वीच समन्वय वैठकको आयोजना गर्ने ।
७. सरकारी निकाय, राष्ट्रसंघीय निकाय, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था, रेडक्रस अभियानकासदस्य लगायतका निकायहरुकावीच प्रतिकार्यको समीक्षा गर्न वैठक संचालन गर्ने ।

पुनश्च : माथि उल्लेखित कार्यशर्त निर्देशले विद्यमान ऐनमा उल्लखित जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको काम कर्तव्यमा कुनै वन्देज लगाएको मानिने छैन ।

(स्रोत : विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७)

अनुसुचि ५ : जिल्ला विषयगत अगुवा संस्था (District Cluster Lead Agency) को कार्यशर्त

जिल्ला विषयगत अगुवा संस्था भन्नाले :

कुनै क्षेत्रमा परेको समस्या समाधानमा समन्वय गर्न जिल्लामा तोकिएको प्राविधिक क्षमता भएको तथा अधिकारप्राप्त व्यक्ति संस्था वा निकायलाई जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्था भनिन्छ ।

बिषयगत अगुवा संस्थाको काम कर्तव्य :

१. विषयगत सदस्य संस्था (राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गै.स.स, सरकारी निकाय, राष्ट्रसंघीय निकाय, रेडक्रस अभियानका सदस्य आदि) का वीचमा उपयुक्त विषयगत समन्वय संयन्त्र स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने

२. राष्ट्रिय/स्थानीय निकाय, सरकारी निकाय, स्थानीय नागरीक समाज तथा अन्य सरोकारवाला निकाय वीच समन्वय गर्ने ।

३. प्रत्येक विषयगत क्षेत्रमा अगुवा संस्थाले सवै विषयगत सदस्य संस्थासंग समन्वय गरी आफ्नो विषयक्षेत्रमा विपद्को प्रकृतिमा आधारित प्रतिकार्य योजना (Scenario Based Response Plan) तर्जुमा गर्ने । यस अन्तर्गत विपद्को प्रकृति तथा योजना मान्यता, प्राथमिकताप्राप्त आपतकालीन कार्य तयारी, आपत्कालीन कार्य संवोधन गर्न प्राथमिकताप्राप्त पूर्वतयारी कार्य तयारी, प्राथमिकताप्राप्त पूर्वतयारी कार्यका लागि विद्यमान खाडल पहिचान, विषयगत कार्ययोजना आदि पर्दछन् ।

४. नयाँ आपत्कालीन अवस्थाका लागि पर्याप्त आकश्मिक योजना तथा पूर्वतयारीको प्रत्याभूति गराउने

५. विषयगत क्षेत्रका सहभागीहरु सम्बन्धित नीतिगत मार्गदर्शन तथा प्राविधिक मापदण्डका बारेमा जानकारी राख्दछन् र सोही मापदण्डका आधारमा प्रतिकार्य गर्दछन् भन्ने कुराको प्रत्याभूति गराउने ।

६. विषयगत क्षेत्रका कार्यसमूहको प्रभाव र कार्यान्वयन योजनाको प्रगतिको समीक्षा गर्न तथा पर्याप्तप्रतिवेदन र प्रभावकारी सूचना प्रवाहको प्रत्याभूति दिन प्रभावकारी अनुगमन संयन्त्र स्थापना गर्ने

७. जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति र प्रमुख जिल्ला अधिकारीको अधिवाचन कार्यबाट मुख्य सूचनामा योगदान गर्न स्रोत साधनको आवश्यकता समेत मुख्य अधिवाचनको सरोकार पहिचान
गर्ने ।

८. विषयगत क्षेत्रका प्राथमिकता प्राप्त कार्य संचालन गर्न दात्री समुदायलाई मानवीय सहायता कर्मीमा लगानी गर्न अधिवाचन गर्ने । साथै विषयगतक्षेत्रका सहभागीहरुलाई सामान्य माध्यमबाट उनीहरुको स्रोत साधन परिचालन गर्न प्रोत्साहीत गर्ने ।

९. मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार संस्थाका कर्मचारीको क्षमता विकासका लागि तालिम संचालन गर्न सहयोग गर्ने ।

१०. पूर्व निर्धारीत प्राथमिकता प्राप्त आवश्यकता पूर्तिका लागि बिषयगत अगुवा संस्थाहरु अन्तिम

सेवा प्रदायकका रुपमा जिम्मेवार हुन्छन् जुनकुरा पहुँच, सुरक्षा र प्राप्त कोषमा भरपर्दछ । उनीहरुको स्रोत परिचालन कार्यमा प्रमुख जिल्ला अधिकारी तथा दैवी प्रकोप उद्धार समितिले सहयोग गर्नेछ ।

११. उनीहरुको कार्यक्षेत्र र कार्यक्रमको प्राथमिकताका आधारमा विषयगत क्षेत्रका मुख्य साझेदारलाई समावेश गराउने ।

अनुसुचि ६ : जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्था (DLSA) को कार्यशर्त निर्देश

जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्थाको मुख्य भूमिका जिल्लामा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसम्बन्धी क्रियाकलाप गर्न जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने सिलसिलामा जिल्लामा कार्यरत सवै निकायका वीच छलफल गर्न साझा मञ्च प्रदान गरी आवश्यक सहजकर्ताको कार्य गरी यस कार्यमा जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिलाई सहयोग प्रदान गर्नु हो ।

मुख्य भूमीका यसप्रकार हुनेछ :

१. सवै निकायहरुको सहकार्यमा जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमामा सहयोग गर्ने ।

२. जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिसंग समन्वय गरी अन्तिम कार्यशाला गर्नु अघि वैठकहरु संचालन गर्ने ।

३. प्राविधिक तथा वित्तिय, द्वितिय स्रोतबाट विपद्सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन, प्रकोप जोखिम विश्लेषण आदि कार्यमा समन्वय गर्ने वा सहयोग प्रदान गर्ने ।

४. प्रभावकारी प्रतिकार्य पूर्वतयारीको लागि मुख्य सिद्धान्त वा न्यूनतम मापदण्डका वारेमा समन्वय गर्ने

५. गतवर्षमा अनुभवको आधारमा सफलता, चुनौति तथा खाडल पहिचान गर्ने ।

६. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रकृयामा सवै विषयगत क्षेत्रका अगुवा तथा सदस्य संस्थाहरु लगायत अन्य सरोकारवालाहरुको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।

७. अन्तिम कार्यशालाको नतिजा तयार गर्ने र जिल्लामा कार्यरत मानवीय सहायतामा संलग्न निकायहरुमाझ प्रवाह गर्ने । क्षेत्रीय तथा केन्दीय तहमा प्रतिवेदन दिने साथै नपा/गा.वि.स.स्तरसम्म जानकारी गराउने आदि ।

(स्रोत : विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७)